ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

5 динара

БРОЈ 1269

23.4.1976 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР

Ripley Веровали или не!

СНИМАЊЕМ УЗБУДЉИВЕ СЦЕНЕ НАПАДА ИЗ ЗАСЕДЕ

У ФИЛМУ „ЉУДИ ПРЕРИЈЕ" ПРАВЉЕНОГ У МОНТАНИ УЗ УЧЕШЋЕ 2500 ИНДИЈАНАЦА РУКОВОДИО ЈЕ РЕЖИСЕР СЕСИЛ ДЕ МИЛ ИЗ ХОЛИВУДА **ТЕЛЕФОНОМ** — ПОМАЖУЋИ СЕ МАКЕТОМ ТАМОШЊИХ ПРЕДЕЛА.

1269/2

Извор глади

У ОКЕРКОХЕНУ, У НЕМАЧКОЈ, НАЗВАН ЈЕ ТАКО ШТО У ЊЕМУ ИМА ВОДЕ САМО У ГОДИНАМА КАД ЖЕТВА ПОДБАЦИ.

МАНДРИЛ БАБУН

КАО ОДРАСТАО ИМА ПЛАВИЧАСТЕ ОБРАЗЕ И **ЈАРКОЦРВЕН НОС.**

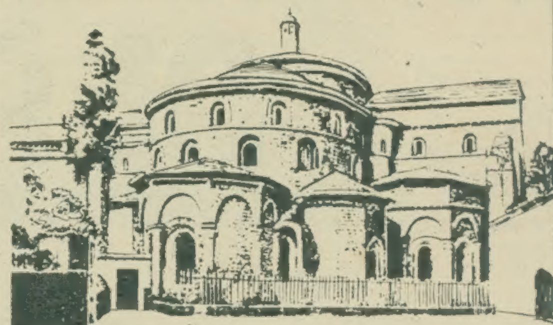

Црква НОТР ДАМ

У СУЛАК-СИР-МЕРУ, У ФРАНЦУСКОЈ, САГРАЂЕНА У 10. ВЕКУ, ОТКОПАНА ЈЕ 1859. ПОШТО ЈЕ **106** ГОДИНА БИЛА ПОТПУНО ЗАТРПАНА ИСПОД ПЕШЧАНИХ ДИНА.

ЈЕДАН **СПОМЕНИК**

У КАЊОНУ МРТВИ КОЊ НА АЉАСЦИ ПОДИГНУТ ЈЕ У СПОМЕН НА „3000 ТОВАРНИХ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СУ ОСТАВИЛЕ СВОЈЕ КОСТИ У ОВИМ СТРАШНИМ ПЛАНИНАМА ЗА ВРЕМЕ ЗЛАТНЕ ГРОЗНИЦЕ 1897-98."

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Кинески зид (Chang-Cheng), одбрамбени зид који су Кинези подигли око 247. године пре наше ере за одбрану од манџурских Татара, дугачак је око 3.200 километара а висок до 15 метара. Дебео је око 8 метара.

Зид има много кула и пружа се целом северном границом Кине према Монголији, од Тибета до изнад Пекинга и Тјенцина. Спада међу највеће старе фортификационе објекте на свету.

● срце канаринке откуца хиљаду пута у минуту.

● прве дугачке панталоне у Европи носио је енглески краљ Џорџ IV да би сакрио своје ноге које су му биле отечене од реуматизма.

● невероватно али истинито: индијско племе Семинола које живи у Флориди никад није

склопило уговор о миру са Сједињеним Америчким Државама. Ипак, недавно су Семиноле добиле од америчке владе 46 милиона долара за уступање своје територије.

● гундељ живи најдуже петнаест дана. Међутим, његовој ларви потребно је три године да би се развила.

● за добијање једне тоне злата потребно је да се испере пет милиона тона златоносног песка.

● алгебра, наука о рачунању општим знацима а не бројевима, добила је име по математичкој расправи „Ал-џебр-вал-мукабала" арапског математичара Мохамеда бен Муса ал-Хваризмија.

● на Тајпеху, на Формози, мишеви су се у последње време толико намножили да су власти биле приморане да донесу специјалне мере. Наиме, организована је лутрија и свако ко донесе угинулог миша добија лоз који вреди од 5 до 125 долара.

● плод кикирикија садржи 145 разних хранљивих састојака.

● најкраћа улица на свету је улица степеница у Паризу. Она се састоји од 14 уских камених басамака.

● ружичасти слон живи само на територији Тсаво, у Кенији. Рачуна се да их тамо данас има око 25.000. Овакву боју слонови добијају због тога што се ваљају по блату црвене боје која им се упије у кожу.

● стручњаци за електронику у Отави конструисали су пре извесног времена машину за писање која је спојена с малим рачунаром и системом гласноговорника. Ова машина наглас понавља откуцани текст. Према речима конструктора намењена је слепима.

WALT DISNEY
Паја

ПАЈИНЕ ШТАЛЕ
ГЛЕ! МУШТЕРИЈА!

'ОЋУ ДА ЈАШЕМ КОЊА!
ФИНО... ИЗАБРАЋЕМО ЈЕДНОГ БАШ ЗА ТЕБЕ!

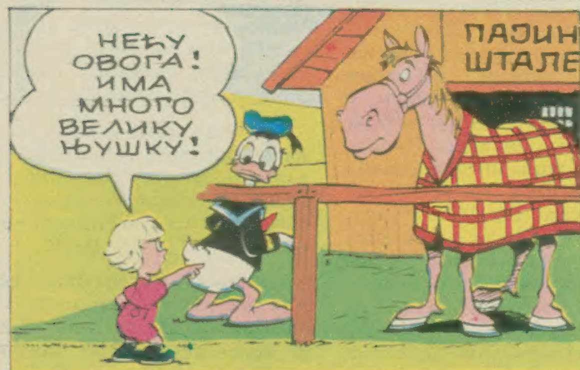
НЕЋУ ОВОГА! ИМА МНОГО ВЕЛИКУ ЊУШКУ!
ПАЈИН ШТАЛЕ

А ОВОГА?
ЈОК... МНОГО ЈЕ ДЕБЕО!

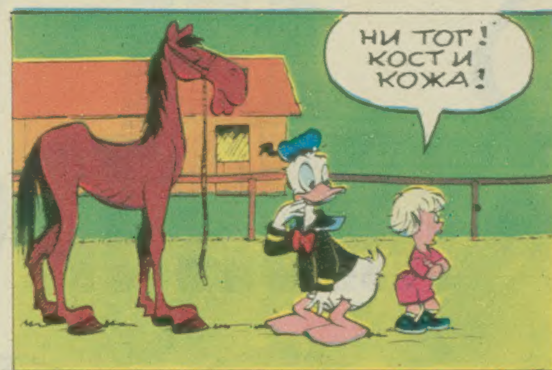
НИ ТОГ! КОСТ И КОЖА!

АЛ' ЈА НЕМАМ ДРУГИХ КОЊА!
УАА! 'ОЋУ ДА ЈАШЕМ!
Distributed by King Features Syndicate

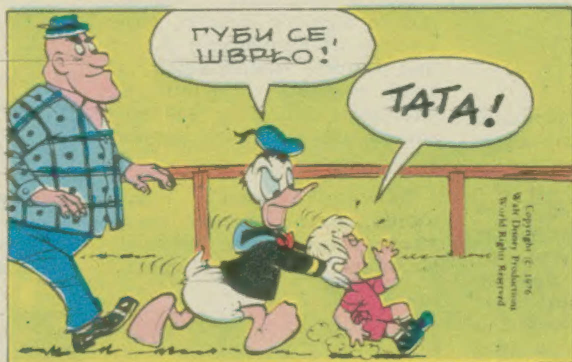
ГУБИ СЕ, ШВРЋО!
ТАТА!
Copyright © 1976, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

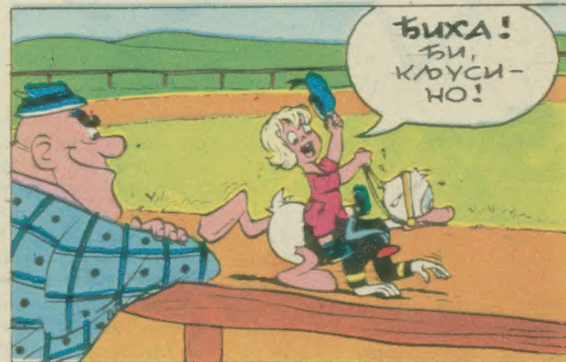
ЂИХА! ЂИ, КЉУСИНО!

КРАЉЕВИЋ МАРКО
И ЊЕГОВА ДРУЖИНА

ОВО ЈЕ МАЛО!

А ОВО ПА ВЕЛИКО!

ОВО ЈЕ ТРУЛО!
ОВО ЈЕ ЧВОРНОВАТО!

И ТАКО...
ОВО ЈЕ ДЕБЕЛО!
ОВО ЈЕ ТАНКО!
ДОК НАЈЗАД...
ОВО ЈЕ ДОБРО!

ТРЕБА ЛИ ТЕБИ ЦЕО ДАН ДА ДОНЕСЕШ ЈЕДНО ДРВО ЗА ВАТРУ? ПУШТАШ ДА ТИ СЕ СТАРИ РОДИТЕЉИ СМРЗАВАЈУ!

КОБНА ДВА МИНУТА

У страшној експлозији живот је изгубило више од 2500 људи, порушено је 2468 зграда...

Био је 5. јун 1941. године. Током преподнева живост се осећала свуда у Смедереву. Иако је град био окупиран, на улицама, нарочито у центру града, стекло се веома много људи, највише сељака који су из суседних села пристизали још од раног јутра јер је био пијачни дан. Улице је испунио и жагор више од хиљаде свечано обучених гимназијала ца који су чекали подне да приме сведочанства.

Тог дана у град су дошли и просветни радници из околине да приме плату.

Беличасти дим

Око 14 часова гужва на улицама се смањила. Гимназијалци су примили сведочанства, просветни радници подигли плате, а сељаци обавили пазар. Сада су сви журили кућама. Већина је путовала возом Смедерево — Велика Плана који је полазио у 14,12 часова.

Људи су се тискали око вагона, гурали на улазу, тражили места по купеима. Воз је убрзо био крцат. Машиновођа је држао локомотиву под пуном паром, али дежурни отправник возова Таса Огњановић није дао знак за полазак у одређено време. Машиновођа је почео љутито да протестује.

— Зар не видиш да је воз пун и да људи стоје на степеницама?! — одбруси му отправник воза. — Уосталом, сам и не можеш да извучеш оволики народ! Наредио сам да прикаче још једну локомотиву!

Требало је да једна локомотива вуче, а да друга, на зачељу, гура композицију. Поједини путници још су обилазили око вагона покушавајући да уђу у воз који је кренуо са два минута закашњења. Та два минута закашњења била су кобна за путнике.

Пре него што је дозволио да воз крене, отправник је још једном обухватио погледом композицију и метеж испред станичне зграде. **И баш у том часу његову пажњу привукли су пуцњи. Због вагона који су му заклањали видик није могао видети ко пуца, али је приметио беличасти дим. Издизао се с платоа старе Смедеревске тврђаве удаљене педесетак метара од станице. Дим су пратиле слабе детонације, потом се чуо пуцањ, кратак и туп, а онда је дошло до катастрофе, највеће у петстогодишњој историји Смедерева!**

Највеће складиште

Беличасти дим први је угледао немачки стражар пред улазом у тврђаву. Пуцањем из пушке упозоравао је да се унутра нешто дешава. Слабије детонације преплашиле су га на смрт и он се дао у бекство.

Смедеревска тврђава била је у то време, вероватно, највеће складиште муниције и ратног материјала у Југославији. Поред делова демонтираних фабрика оружја из Крагујевца и Обилићева код Крушевца, ту су се нашли и експлозив и муниција из фабричких магацина. Чега све ту није било: експлозива шедита, екразита, шнајдерита и црног барута, затим разних авионских бомби, па артиљеријског оружја са којих нису биле скинуте нишанске справе, муниције!

Сав тај материјал допреман је средином маја из поменутих фабрика возом и смештен поред главног улаза у Смедеревску тврђаву. Истовар и пренос материјала на земљани плато у тврђави вршила је група од око 150 заробљеника. За време рада није било никаквог обезбеђења: заробљеници су непажљиво котрљали бурад с барутом, оштећивали их, расипали барут. Како је тих дана било кишовито време, барут се мешао с блатом.

Тешко је утврдити колико је депоновано ратног материјала том приликом. Стручњаци сматрају да је тада ускладиштено преко 400 вагона муниције и експлозива!

Као атомска бомба

Петог јуна 1941. године, воз за Велику Плану није кренуо из Смедерева ни са два минута закашњења: у 14,14 часова у тврђави је експлодирало свих 400 вагона експлозивног ратног материјала!

Експлозија је била стравична, снага експлозивног удара износила је преко 10 милиона коњских снага! Видео се у Београду, Младеновцу и Вршцу.

Све се догодило за тридесетак секунди. Када је оркан растурио дим, указао се страшан призор. **Камени зид Смедеревске тврђаве у дужини од стотину метара био је разорен, а део Смедерева од железничке станице до центра града готово — збрисан! Од 2493 зграде, колико их је град пре експлозије имао, остало је неоштећено само 25!** Улице града прекривене рушевинама нису више постојале.

Од путничког воза остала је само гомила гвожђа и лешева. Локомотиве, које су пред полазак воза за Велику Плану биле на почетку и на крају композиције, сада су лежале једна преко друге!

Лешеви су се видели свуда по граду. **У тренутку експлозије у близини тврђаве радио је рингишпил. Они који су се тог часа кретали на њему завањени у металним седиштима, нађени су заједно с њима чак у главној улици у граду!**

Готово сви мртви и преживели у крају око железничке станице били су наги: ваздушни притисак стргао је с њих одећу! Бора Јанићијевић, свештеник из села Врањова, пред полазак воза изашао је из вагона да се поздрави с тастом. Чудом је остао жив. После експлозије на себи је имао само леву ногавицу панталона и свештенички појас!

Црни од дима и гара, људи су панично трчали тамо-амо све до вечери јер су мање експлозије раздирале Смедерво још неколико часова.

На месту где су били ускладиштени муниција и експлозив, после детонације остао је кратер широк 100 и дубок 20 метара! Експлозија је по својој снази била равна експлозији прве америчке експерименталне атомске бомбе која је експлодирала 16. јула 1945. године у Новом Мексику.

Катастрофа у Смедереву однела је више од 2500 живота. Древни град деспота Ђурђа Бранковића и овога пута је спасао Смедеревце.

Проламали су се небо и земља, настао је крш, потпуна тама прекрила је град! Кроз мрак су севали одблесци као муње.

Оркан створен експлозијом кретао се брзином од око 5000 метара у секунди! Висок стуб дима и пламена

Јер да није било каменог зида тврђаве дебелог четири метра, који је ублажио јачину простирања експлозије у Смедереву не би остала ни жива душа, а цео град нестао би с лица земље!

Мртвих би било мање да је путнички воз за Велику Плану кренуо на време. За два минута, колико је закаснио, удаљио би се од железничке станице и центра експлозије неколико стотина метара.

Ниједан лист у Србији 6. јуна није објавио ни ретка о катастрофи у Смедереву. Немачке власти су прикривале податке о броју својих погинулих војника. Кришом су их ноћу одвозили у правцу Пожаревца и негде сахрањивали.

Прави узрок експлозије никада није разјашњен. Постоји неколико претпоставки, али је најлогичније мишљење да су црни барут, својевремено приликом ускладиштења расипан по блату, запалили сунчеви зраци који су кроз сочива на нишанским справама артиљеријских оружја падали сада на суву смешу земље и барута.

Једино што се о свему зна јесте тачно време овог трагичног догађаја. Њега је

забележио сат на торњу цркве Светог Георгија у центру града. Казаљке на сату стале су на 14.14 часова, уграво у тренутку када је Смедерево почело да нестаје у облаку дима и рушевина.

М. Тодоровић

СТАРИ РИМЉАНИ И ЈАВНИ САОБРАЋАЈ

СОЛИТЕРИ НА АНТИЧКИ НАЧИН

Испред изнајмљене носиљке ишао је »службеник« који је правио пропаз, док је богати Римљанин из жабље перспективе надмено посматрао пешаке.

Кад ли ће се власти већ једном решити да унесу мало реда у овај саобраћај! Требало би да неко страда, па да се оне покрену. Пешаци немају где да се склоне од непрестане опасности која их вреба свуда по главним улицама: на једним колима греде се опасно љуљају претећи да се сруше или неког закаче, на другим — лопате и ашови штрче а трећа су пуна камења или как ве друге грађе... — записао је римски сатиричар Јувенал пре готово две хиљаде година!

У његово време угрожени пешаци били су сигурни једино у најтешњим уличицама, које су често имале степенице, или на периферији Рима, где је саобраћај био мирнији!

Пусти ме да спавам

Још много пре Јувенала Римљани су патили због гужве на улицама. „Толики саобраћај није за ове наше козје стазе. Оно што је могуће у Александрији, где су улице широке и као под конац, није могуће и код нас!" — говорило се јер Александрија је, у старом свету, била нешто као Њујорк и Париз заједно, данас: културно седиште и веома развијен град.

У Цезарово време у Риму се уводе неке новине а 45. године старе ере ступа на снагу закон у којем је, поред осталог, стајало: **у улицама није допуштено да се возе кола преко дана, почев од изласка сунца све до десетог часа (увече). Изузетак чине кола која се од претходне ноћи затекну на улицама Рима...**"

Тако су и римски пешаци са плочника сишли и на коловоз, ликујући због победе над возачима. Али, не задуго! **Чим би се спустило вече, на римским улицама почињала је неописива бука. Дрвени точкови и копита коња или волова одјекивали су и тандркали по камену што је трајало све до изласка сунца!**

Тако је једна напаст заменила другу: безбедну дневну шетњу коловозом требало је платити — лошим сном! Довикивање оних који су до сада радили ноћу, често зачињено псовкама, допуњавало је буку и спречавало остале да барем мало склопе очи...

Граја туче у мозак

Најугроженији су били становници солитера, високих усамљених зграда које су у старом Риму називане „острва".

„Острва" су била зграде за изнајмљивање и у њима је углавном становала сиротиња. То су биле високе, често веома узане зграде, без окана на прозорима — што се сматрало за луксуз! Њих су имали само они који су становали у вилама ван града... Тако, ако је падала киша, становници инсуле, како се на латинском каже острво, могли су да бирају између два зла: да затворе дрвене капке па да се „погуше" и живе у мраку док не престане или да оставе све широм отворено и шћућуре се у најскровитији кутак!

Најгоре је било што су зидови били као од картона: суседи су могли да се чују као да живе заједно, а у ноћној буци и да се не говори. **„Сиромах човек у Риму не може ока да склопи"**, пише песник Марцијал који је становао у инсули. **„Ујутру долазе учитељ и од њиховог и дечијег срицања „роза, розе" нема мира све до подне када их замењују попови фанатици, ту су још радници што поправљају улицу и туку „у мозак" цео дан, па пекари, па звекет новца, па смех, грдња и псовке. Није чудо што људи умиру од несанице!"**

Зло је долазило од претеране висине инсула: оне су имале по пет-шест спратова, а биле неверовато узане — пошто је земљиште у Риму било веома скупо и власници су настојали да га што боље искористе.

Место за робове

За разлику од јавних зграда и вила које су биле од камена инсуле су се зидале од цигле и дешавало се чак и да се сруше! Обично се најпре јављала нећана пукотина уз непријатељске шкрипање и пуцкетање, што је била нека врста „аларма" за становнике да хитно напусте зграду. Тако се ноћу понекад могло видети како унезверени и полунаги људи стоје подаље од инсуле која се полако руши!

Како је и у Риму владала несташица стамбеног простора, у инсулама се тискало веома много људи. Неки су спавали чак и испод узаног степеништа, а у сутерену су живели робови, у нељудским условима.

Насупрот њима, богаташи су водили веома угодан и раскалашан живот. Они су становали у удаљеним крајевима града, окружени вртовима и тишином, уз много послуге.

Припадници средњег слоја могли су понекад да се „праве" богати. У нарочитим приликама, рецимо кад су ишли на суд, они су изнајмљивали — носиљку. **Постојала је у Риму читава зграда у којој су се налазиле носиљке за изнајмљивање заједно са носачима, обично четворицом људи.** Испред њих је ишао „службеник" који је важним гласом викао: **„Места, места" и при том отмено махао рукама, док је „ношени" значајно и надмено гледао свет „из жабље перспективе" — јер носиљка је била у висини колена.** Али, важно је било да се није знало да ли је изнајмљена или приватно власништво!

МИНИ КВИЗ

1 **Да ли знате колико траје извођење опере „Парсифал" Рихарда Вагнера?**

2 **Кад се први пут појавио знак једнакости?**

3 **Знате ли од чега зависи дужина полетно-слетне писте за авионе?**

4 **Жена легендарног краља Артура звала се:**

5 **Стоматитис је:**

ОДГОВОРИ:

1) „Парсифал" је најдуже од свих музичких дела. Извођење опере траје 4 часа и 50 минута; 2) Знак једнакости појавио се око 1550. године. Први пут се среће у Канторовој књизи „Историја математике" 1870. године. 3) Дужина полетно-слетне стазе зависи од надморске висине на којој је подигнут аеродром; 4) Жена краља Артура звала се Гиневра; 5) Стоматитис је запаљење слузокоже уста.

1

ИЗ РИЗНИЦЕ МУЗЕЈА НА Ц

ЗА ЧОЈСТВ

Збирка одликовања која се чува у некадашњем Двору на Цетињу једна је од најзначајнијих колекција ове врсте у свету. Највећи део чине ордени и медаље чланова породице Петровић-Његош и извесног броја знаменитих личности црногорске историје. Ова колекција ордена и медаља кнежевине и краљевине Црне Горе је најкомплетнија и зато је од непроцењивог значаја. Не мање важна је и збирка ордена великог броја земаља, од суседне Србије, па до далеког Јапана, и то често заступљена класама које су биле намењене искључиво размени између владара.

Већина овде приказаних ордена репродукована је у правој величини.

Редакција се захваљује Дирекцији и особљу Цетињских музеја који су омогућили снимање збирке у Двору на Цетињу.

1 2

„Породични орден св. Петра" (слика горе: 1 лице, 2 наличје) који је по нацрту Анастаса Јовановића основао књаз Данило, вероватно 1853. године, био је намењен члановима породице Петровића-Његоша. Имао је само једну класу и носио се на левој страни груди, пре свих осталих ордена и медаља. Ван ужег круга династије и страних владара (руског цара Александра II, српског краља Петра I, италијанског Виторија Емануела III и још неких) имали су га само војводе Илија Пламенац, Божо Петровић и Ђуро Петровић. Зна се за два сачувана примерка у нашој земљи и оба су у цетињском Музеју.

Тридесетих година 19. века црногорски владика додељивао је својим најхрабријим борцима, прекаљеним у непрекидним ратовањима, нарочите медаље са ликом руског цара Павла I (слика доле: 1 лице медаље). Сиромашна Црна Гора још није могла себи да приушти сопствену ковницу, па се владика користио правом које је добио од руског цара. Али, после неких несугласица, владика Петар II одлучи да поводом битке код Спужа искују прве црногорске медаље за храброст. Прва серија медаља, коју је правио неки Турчин 1839. године била је тако груба да се морало радити све из почетка. Тек 1841. године искована је прва Сребрна медаља за храброст (слика доле: 2 лице медаље а 3 наличје). Седам година касније, 1847. основао је владика Петар II Златну медаљу за храброст „Милош Обилић" за коју је нацрт израдио Анастас Јовановић. Књаз Никола I је касније извршио неке мање измене додавши наличју медаље годину смрти Петра II. Ова се медаља носила о тробојној траци (слика доле: 4 лице медаље а 5 наличје) и додељивала изузетно ретко. И данас живи носиоци ове медаље уживају одређена права и привилегије као што их имају носиоци Ордена народног хероја, Карађорђеве звезде с мачевима и Белог орла с мачевима.

1 2 3 4 5

ЕТИЊУ ★ ОРДЕНИ И МЕДАЉЕ ЦРНЕ ГОРЕ

О И ЈУНАШТВО

ПОСЛЕ СЕРИЈЕ »ОДЛИКОВАЊА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ«, ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК НАСТАВЉА С ОБЈАВЉИВАЊЕМ НАЈЗНАМЕНИТИЈИХ, НАЈЛЕПШИХ И НАЈРЕЂИХ ОРДЕНА ИЗ ИСТОРИЈЕ НАШИХ НАРОДА.

I класа на ленти

1

2

Најпознатији црногорски орден „Орден Данила I — за независност Црне Горе" основао је књаз Данило 23. маја 1853. године у једној класи (слика горе: 1 лице а 2 наличје). Књаз Никола је у више наврата (1861. 1873. и 1893. године) вршио измене ордена док није добио коначну поделу у пет класа (слике од 3 до 10 лево и доле). Додељиван је за грађанске и војне заслуге. Орден је имао свог канцелара, а празнични дан ордена је падао на годишњицу оснивања.

Звијезда I класе

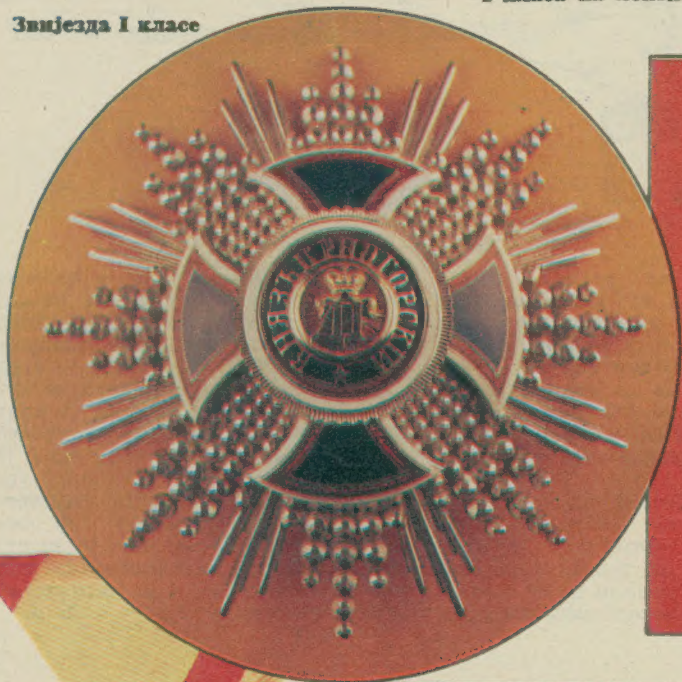

II класа о огрлици

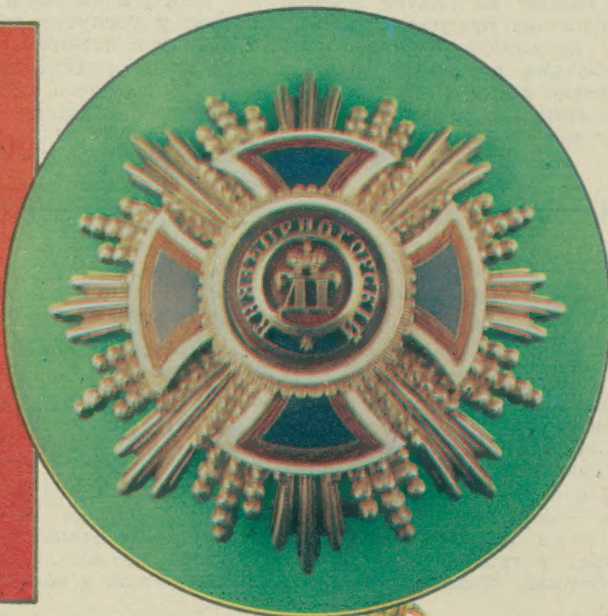

Звијезда II класе

IV класа

V класа (лице)

V класа (наличје)

III класа (наличје) о огрлици

Снимио: Љ. Патрногић

Текст: Д. Ацовић

ЧОВЕК У БОМБИ

— АВИОН У КОЈЕМ СЕ, ВЕРОВАТНО, НАЛАЗИ МРТАВ ПИЛОТ КРУЖИ СЕВЕРОИСТОЧНО ОД ДОРТМУНДА — ОБЈАВЉЕНО ЈЕ УПОЗОРЕЊЕ ПРЕКО РАДИЈА. У ЛИНЕНУ И ХАМУ НАСТАЛА ЈЕ НЕОПИСИВА ПАНИКА.

У сутон 6. децембра 1965. године у Линену и Хаму, градићима у Савезној Републици Немачкој изненада се огласило отегнуто завијање сирена. Било је време за вечеру и многи су поскакали иза постављених столова, престрављена деца вриштећи су питала родитеље шта се то дешава, у биоскопским салама прекинуте су филмске представе... Сви су појурили на улице.

Можда је почео трећи светски рат? Сигурно ће нас бомбардовати! Бежимо у заклоне! Од атомске бомбе ништа нас не може заштитити! Где ли је Петер, да ли се Гинтер вратио из школе... — људи су на свашта помишљали. Хиљаде очију било је упрто у тамно небо, као да на њему траже узрок узбуне.

Војска и полиција узалудно су покушавали да успоставе ред на улицама где нико више није обраћао пажњу на црвене семафоре и пешачке прелазе. У школама су прекинута предавања, по самоуслугама су остале разбацане препуне корпе... Завладала је општа паника иако нико није знао одакле долази опасност.

ВЕЗА ЈЕ ПРЕКИНУТА

После неколико минута, око 6 часова увече, на радију је објављено упозорење:

— Пажња! Пажња! Сви се одмах склоните у подруме или у јавна склоништа! Авион у којем се, вероватно, налази мртав пилот кружи изнад области североисточно од Дортмунда. Претпоставља се да може да се сруши баш на наш град у тренутку кад му нестане горива. Пажња, пажња!...

Сат раније, тачније у 17 часова и 9 минута, са војног аеродрома у Дортмунду узлетео је **ловац Ф-104** којим је управљао тридесет трогодишњи мајор Клаус Ленерт. У немачком ратном ваздухопловству био је један од најискуснијих људи па му је баш зато и поверено да испроба тај авион јер се неколико пилота жалило како кормило за правац и стајни трап нису исправни. Механичари су детаљно прегледали цео апарат али и поред свег труда нису успели да пронађу никакву грешку. Зато је Клаус решио да апарат провери у ваздуху.

Чим је ушао у кабину, бацио је летимичан поглед на командни пулт а затим кроз прозор кабине дао знак механичарима да се удаље са писте. Неколико минута касније већ је био на висини од 7000 метара. По обичају, одмах је успоставио везу са аеродромом у Дортмунду и обавестио контролора лета да ће на тој висини направити неколико великих кругова и за то време испробати све командне уређаје.

Али у 5 часова и 30 минута, управо у тренутку док је записивао на карти позицију авиона коју му је преко радија диктирао Клаус, контролор лета изненада је зачуо необично крчање у слушалици. Учинило му се да се апарат покварио али је ускоро, по тешком Клаусовом дисању схватио да се нешто страшно догађа. У то је постао потпуно сигуран пет минута касније јер за то време никако није успевао да поново успостави везу с авионом. Тада је покушао да на радару ухвати летелицу.

КАО ДА СЕ ГУШИ

Од тог тренутка у командном торњу настаје права драма. На радару се јасно видело да ловац Ф-104 кружи североисточно од Дортмунда, у области где се налазе градови Линен и Хам. Морало се хитно нешто предузети!

У ваздухопловном центру у Дортмунду одмах је дата узбуна. Претпоставило се да се пилот онесвестио или да је — умро! Права бомба у којој се налазио жив или мртав човек налазила се високо у ваздуху и сваког тренутка могла је да се сручи на неко насељено место. Према количини горива које се налазило у авиону пре узлетања израчунато је да ће оно нестати у 18 часова и 10 минута.

Одмах је јављено свим радио-станицама да ловац без контроле кружи високо у ваздуху. Са аеродрома у Дортмунду узлетела су два

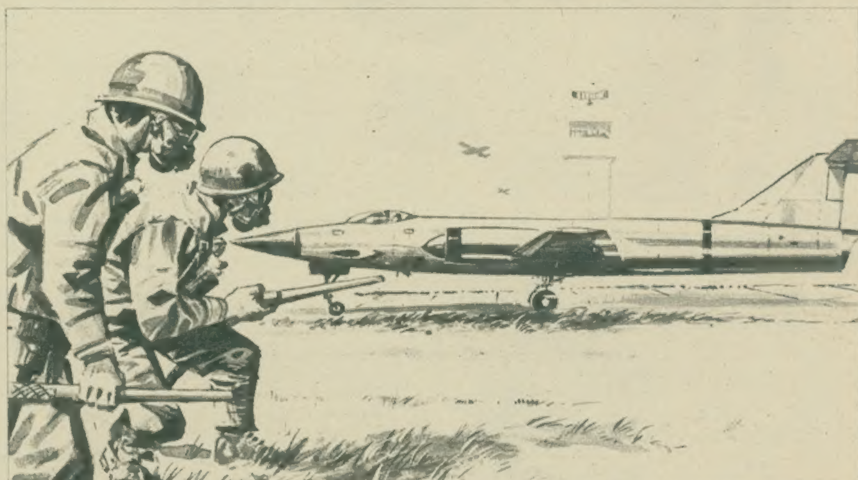

авиона која су ускоро стигла Ф-104. Пилоти су тада подесили брзину својих апарата с његовом и успели да кроз прозор кабине угледају Ленертову силуету. Учинило им се као да седи завaљен док му се глава беживотно клати на грудима. Сви њихови напори да успоставе радио-везу остали су без успеха.

И вести добијене из командног торња нису биле умирујуће. Повремено се у апарату чуло кркљање, као да се пилот гуши. Механичари су тврдили да се покварио систем за довод кисеоника.

Изненада, авион је почео да губи висину. Али, када је стигао на 2000 метара изнад земље, нагло се окренуо, затим се уздигао а онда — полако почео да се спушта према дортмундском аеродрому. Било је очигледно да га води сигурна рука!

У 18 часова и пет минута **ловац** је додирнуо писту. Чим се зауставио, према њему су појурила ватрогасна кола и дежурна екипа лекара. У кабини су нашли Клауса Ленерта модрог лица, ужас му се још читао у очима.

Касније је испричао да се непосредно после узлетања у пилотској кабини покварио систем за довод кисеоника. Иако је извесно време био у полусвесном стању, ипак је успео да некако до краја одврне вентил за довод ваздуха. Чим се повратио, погледао је кроз прозор али му није било јасно куда лети, ни где се налази. А када је на командном пулту угледао упаљену црвену сијалицу која је показивала недостатак горива, усмерио је авион према првим светлима која је приметио. Јер, аеродром у Дортмунду био је осветљен најјачим рефлекторима од оног тренутка када се сазнало за драму у ваздуху.

Б. J.

ОБИЧАЈИ НАШИХ НАРОДА

У СЛАВУ ПРОЛЕЋА

Разне маскиране поворке свакако су међу најзанимљивијим и најсликовитијим обичајима у нашим крајевима. У северозападној Хрватској, тачније у кајкавском подручју, то су поворке младића и девојака на Јурјево или Ђурђевдан, 23. маја. Овај обичај је још жив, али другачији и сиромашнији него раније и сада се одржава више као забава. Састоји се најчешће у томе што неколико дечака или младића, „јурјаша", каткад са девојчицама односно девојкама, „јурјашицама", и једним, главним, који се окити зеленилом и кога зову „зелени Јурај" или „зелени Ђуро", окупе и зађу по селу идући од куће до куће. Под сваким прозором запевају или одрецитују пригодну песмицу у којој изражавају своје добре жеље за напредак домаћинства, здравље, срећу и сл. Обично их за то дарују јајима, сланином, брашном и вином, често и новцем па би им се онда поново песмом захвалили. Ако би остали без дара, јурајци би грдили и проклињали домаћине. Укућанима су остављали мало зеленила које носе у рукама или би дозволили да га уберу са зеленог Јураја, да би те грапчице заденули негде у башти, пољу, у штали, код пчела, у кокошије легло... Кад тако обреде цело село, „јурајци" дарове или разделе или направе заједничку гозбу.

Иако се овај обичај разликује зависно од села или краја, сам „зелени Ђуро" свуда је готово једнак. Он на себи најчешће носи сто жасто оплетено грање и тек пролистало пруће у које се завуче тако да му се не види лице, а окићен је разнобојним пантљикама и марамицама.

Слични обичаји били су распрострањени и у другим деловима Европе, од Енглеске, где је то „Џек у зеленом", до Совјетског Савеза. То сведочи и о великој старости овог обичаја. Међутим, данас је тешко рећи од чега „јурајн" воде порекло, да ли од веровања у демоне вегетације или у биљне тотеме. Највероватније је да се „зеленим Ђуром" слави, у ствари, долазак пролећа, зеленило и радови на пољу.

Dik Browne

ХОГАР СТРАШНИ

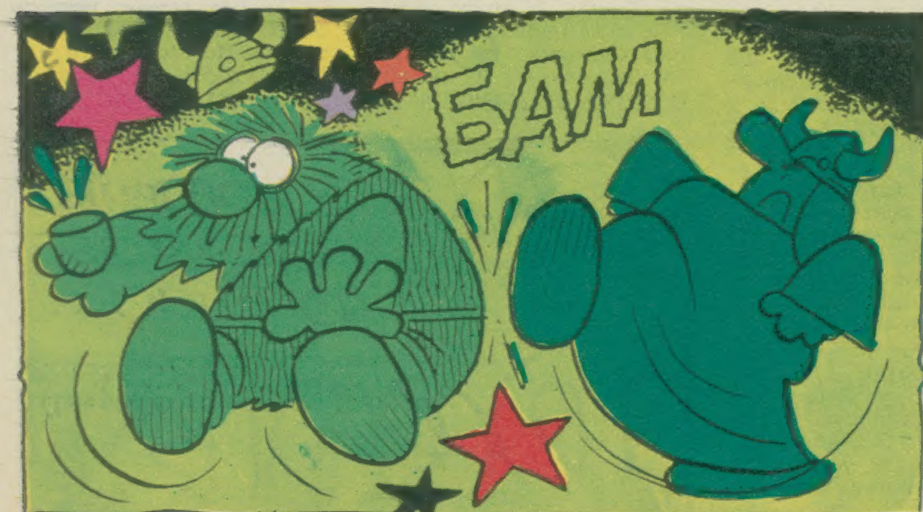

НЕУНИШТИВА ГРАЂЕВИНА

КУЛА НЕБОЈША СЕ ВЕЋ ГОДИНАМА НАЗИВА НЕБОЈШИНОМ КУЛОМ ИАКО ЈЕ НИЈЕ ПОДИГАО НИТИ ПОСЕДОВАО ЧОВЕК С ТИМ ИМЕНОМ.

У злогласној Кули Небојши. Београдске тврђаве, 24. јуна 1798. године погубљен је познати грчки песник и револуционар Рига од Фере.

Крајем зиме 1798. године на улици у Трсту ухапшен је један Грк. Хапшење не би привукло пажњу јавности да се није радило о познатом песнику и револуционару Риги од Фере који се склонио тамо пред прогском Турака због своје борбе за слободу Грчке. Патриота је одмах спроведен у Беч где му на саслушању није пружена прилика да каже било шта у своју одбрану.

— Порта тврди да сте ковали заверу против ње и спремали устанак на Балкану! — закључио је саслушање шеф бечке полиције и злурадо погледао преко ивице наочара веома смиреног Грка. — **Предаћемо вас њима па нека они раде с вама шта хоће. Аустрији нису потребне невоље с Турском због вас.**

Одлука царске владе у Бечу да се Рига од Фере изручи Турцима била је неопозива и он је са седам другова, нешто раније ухапшених, послат лађом низ Дунав и предат турским властима. Грчки родољуб заточен је у злогласној Кули Небојши Београдске тврђаве. Иако се јавност узнемирила због овог хапшења, Турци нимало нису марили за то. Напротив, по наређењу Цариграда задавили су песника и његове другове у кули у ноћи 24. јуна 1798. године, а јавном мњењу саопштили да су затвореници утекли у непознатом правцу.

Тако се о Кули Небојши чуло и ван границе Србије.

ЗАБЛУДА ОКО ИМЕНА

Кула Небојша се већ годинама назива Небојшином кулом иако је није подигао нити поседовао човек с тим именом. Њен назив изведен је од речи „не бој се". Ова кула чудновате судбине подигнута је у 15. веку (по некима и пре 1017. године), име које носи добила је тек у 19. веку и то по истоименој кули која је некада постојала у Горњем граду. Назив није настао случајно јер је кула заиста представљала сигурну одбрану од упада непријатеља.

Кула Небојша се налази на самој обали Дунава у Доњем граду Београдске тврђаве. Претрпела је многе најезде и бомбардовања, неколико пута је рушена па опет обнављана, у мирно време била је и уточиште београдских бескућника.

ОД СПАВАОНИЦЕ ДО МУЧИОНИЦЕ

У време турског освајања 1521. године Тврђава, па и Кула Небојша, били су знатно оштећени. Султан је дао око 20 000 дуката да се то све поправи. Поред турских војника, радове је обављало и хришћанско српско становништво београдске Вароши која се у то време налазила ван зидина тврђаве и имала само 62 хришћанске куће од којих су у 19 живели „грађани", међу њима и два свештеника (поп Јако и Никола ђакон).

Када је Турска ратовала, Кула Небојша је била запоседнута војницима који су са њених прозора ураганском ватром спречавали прелазак нападача преко Дунава. У миру, међутим, кула је била и спаваоница војника и магацин барута, али и мучионица сужњева. Ту „славу" нарочито је стекла у другој половини 19. века.

Неколико пута кула је била у рукама Аустријанаца, мада је од њихових топовских ђулади највише и страдала. Током 1690. године Аустријанци су намеравали да детаљно „претресу" Тврђаву, односно да је ојачају што боље, па је неки инжењер Корнаро сачинио читав пројект обнове Тврђаве. Али, Аустријанци су те године претрпели пораз од Турака под Београдом и морали се одрећи града. Корнаро је тад са комплетним пројектом пребегао Турцима, који су га прихватили оберучке јер су и они желели да Београд буде утврђење јаче него што јесте. Тако је Кула Небојша изненада постала и чувар пристаништа које је по Корнаровом пројекту убрзо подигнуто поред ње.

Најзначајније радове на Тврђави и утврђивању Вароши Аустријанци су извели после склапања Пожаревачког мира с Турском 1718. године којим су добили Београд. Образована је Управа за градњу. Њом је руководио извесни Дебеф, а потом инжењеријски пуковник Никола Доксат Морез. Канцеларија Управе налазила се у Вароши у једном преуређеном стану исте зграде у којој је становао и сам Доксат. **Управа се толико брижно односила према новцу прикупљеном за трошкове око радова на Тврђави да је чак подигла посебну кућу за благајника Кецера и касу!**

Радови су извођени и на Кули Небојши. Обновљен јој је цео горњи, четврти спрат изнад венца с конзолама. По свој прилици у 18. веку јој је дозидан улаз у виду анекса. **М. Т.**

Кула је осмоугаоне основе с пречником уписаног круга од око 8,5 метара. Спољње ивице дугачке су по 6 метара, а зидови дебели готово 3 метра! Грађена је у опеци и камену и споља обложена правилним тесаницима жућкастог кречњака. Крушкасти свод изведен је у опеци. Кров је од ћерамида. Цела кула подељена је у четири спрата са три платформе. Сваки спрат висок је 4 метра. На дрвене платформе пело се степеницама, такође дрвеним, које су од спрата до спрата водиле у цик-цак. Платформе су служиле за спавање.

Занимљиво је да је „Небојшина кула" издржала оба светска рата. Данас је под заштитом државе. У њену обнову у неколико наврата уложена је велика свота новца. Међутим, време чини своје: невидљиви зуби ветрова, киша и снегова „грицкају" је полако, али неумољиво.

ЛУДИ ЛАВ ИЗ КАРТУМА

ШТА ИСТОРИЈА НИЈЕ ЗАБЕЛЕЖИЛА

Крици који су ледили крв у жилама пробудили су генерала у сам цик зоре. Када је истрчао на раван кров зграде, био му је довољан један поглед да схвати да је све изгубљено. Разјарене присталице Махдија заузеле су Картум. Генерал се вратио у своје одаје и с необичном пажњом, водећи рачуна о сваком детаљу, обукао парадну униформу. Затим, је, са сабљом у руци, изашао на степенице које су водиле у двориште.

У том тренутку, Махдијеви борци већ су се налазили у башти генералове виле. Када су угледали укочену прилику на веранди, у гомили јурнуше према згради. У неколико скокова прелетели су степенице и нашли се пред необичним човеком који чак није ни подигао сабљу да се брани. Неколико секунди стајали су немо, зачуђени његовом мирноћом, а затим су хитнули своја копља.

Тако је 26. јануара 1885. године погинуо генерал Чарлс Гордон. Картум је пао и Судан најзад добио слободу, истина кратког века.

ТРСКОМ НА НЕПРИЈАТЕЉА

Енглези славе генерала Гордона као једног од великих ратника у својој историји, браниоца Британске империје, пионира цивилизације у „дивљим“ крајевима света. Озбиљни научници и историчари, међутим, већ дуго времена постављају питање да ли, чак и са британског, империјалистичког становишта, „Лава из Картума“, како су га називали, треба сматрати за хероја или лудака.

Генерал Гордон је, нема сумње, био изузетно храбар, али истовремено и изузетно тврдоглав чудак опседнут — жељом за самоуништењем! То тврди историчар Ентони Нутинг објашњавајући његову легендарну храброст, и његово презирање смрти — управо несавладивом, болесном жељом да умре. А пошто је, као веома религиозан човек, одбијао сваку помисао на самоубиство, војна служба у Кини и Судану пружила му је прилику да потражи смрт на бојном пољу! Није имао ту „срећу“ у кримском рату, када се шетао испред ровова кроз кишу куршума, ни у Кини, где је јуришао на устанике само са тршчаним официрским штапићем у руци.

Невероватно, али истинито. Чак и такав велики ауторитет као што је енглески фелдмаршал и виконт Монтгомери, један од највећих британских војних стратега другог светског рата, описао је генерала Гордона као **„наметљивог мученика, фанатика, ментално неуравнотеженог човека неспособног за самостално командовање трупама“.**

Генерал Гордон, још као релативно млад официр, прочуо се када је 1864. године на челу 3.000 кинеских плаћеника, крваво угушио буну против Манчу династије. Тада је понео надимак „Гордон из Кине“ који ће, доласком у Судан, и неславним догађајима потом, променити у „Лав из Картума“.

ВЕЛИКА БИТКА

Да би одбранио интересе Британске империје, послат је 1877. године у Источну Африку, у немирну област Судана који је требало да „припитоми“ и „укроти“, али истовремено и да искорени корупцију међу локалним чиновницима и стане на пут трговини робљем.

Четири године касније, међутим, у Судану избија ослободилачки устанак. На чело велике војске од око 50.000 Суданаца ставио се Махди Мохамед Ахмед, енергични и способни вођа који је, под изговором религиозног рата, желео да из своје земље истера Британце и њихову војску регрутовану углавном међу Египћанима.

После првих чарки, уследила је и велика битка у којој су Суданци просто збрисали 10.000 египатских војника на челу са енглеским официрима. Град за градом је падао у руке устаника и ускоро је ситуација за Британце постала безизлазна.

Из Лондона зато стиже наређење гувернеру Судана, генералу Гордону: **одмах евакуисати трупе и британске грађане, док не стигне појачање из Египта. Али тврдоглави генерал одбија да се повинује и одговара својој влади:**

— Ако желимо да задржимо Египат у покорности, морамо победити Махдија.

Свима је било јасно да је Гордон донео неразумну одлуку, цео Судан је већ био у рукама Махдијевих присталица осим Картума где се склонио тврдоглави генерал. Град је са три стране био заштићен водама Нила, а са четврте километрима дугим рововима. Гордон је наредио да се сви прилази посеју крхотинама стакла да би отежао кретање босоногих нападача, да се храна строго рационализује и да малобројни египатски и судански војници у служби Британске империје буду данонoћ но на стражи.

С генералом Гордоном у граду су остали пуковник **Доналд Стјуарт**, секретар његовог штаба и британски конзул **Френк Пауер**, човек с довољно здравог разума да пошаље у Лондон позив за помоћ: **„Не можемо да верујемо да сте нас препустили страшној судбини.“**

Краљичин ратни кабинет заиста ништа није предузимао да спасе Гордона, сматрајући да је одбијајући послушност, самог себе осудио на смрт, али је, на заповест краљице Викторије, ипак морао да пошаље војну помоћ.

ХРАБРОСТ САМОУБИЦЕ А НЕ ЈУНАКА

И док се у Лондону одлучивало о судбини непослушног генерала, његове војске и многих цивила, Махди је на челу 200.000 људи стигао под Картум. Пошто је одбио Махдијев позив на предају, Гордон је предузео очајничку одбрану града. Почела је опсада.

Како су месеци пролазили, у Картуму је било све мање намирница, а све више рањених и мртвих. Гладни становници и војници су јели коње, псе, па чак и пацове. Најзад је десеткован, изнурен сталним борбама и изгладнео картумски гарнизон постао лак плен далеко надмоћнијим ослободиоцима.

Свануо је и 26. јануар, јутро када је погинуо генерал Гордон. Његова глава однета је Махдију да се увери у коначну победу. А само два дана касније, египатске трупе под командом британског генерала Вулсија умарширале су у опустошени Картум.

• • •

Бесмислено, самоубилачко понашање генерала Гордона у Картуму, када је жртвовао хиљаде живота својих војника и становника града историчар Нутинг објашњава снажним нагоном за смрћу који је носио у себи као какво проклетство, а не храброшћу. Била је то храброст самоубице а не јунака, која је пола Судана у црно завила.

Па ипак, у Енглеској се генерал Гордон и данас слави као национални херој.

С. К.

У НЕКОЛИКО СКОКОВА ПРЕЛЕТЕЛИ СУ СТЕПЕНИЦЕ И НАШЛИ СЕ ПРЕД ЧОВЕКОМ СА САБЉОМ У РУЦИ.

КОЊУШАРИ СУЛТАНА И ПАША

Војнуци су војнички ред у турској царевини у коме су сви били хришћани сем командног кадра, који је био састављен од муслимана. Основани су 1375/6. године и развијају се временом на освојеним хришћанским територијама у Бугарској, Србији, Босни, Словенији. Дељени су у две групе: царски војнуци и обични. Први су били коњушари код султана и паша, а други су те послове обављали само за време рата. Војнуци су служили сваке друге или треће године. Број и значај војнука се постепено губи да би на крају сасвим ишчезли.

наука

ТЕМПЕРАТУРА МУЊЕ

Недавно су совјетски физичари измерили температуру муње и снагу грома. По спектрима муње које су снимали ноћу израчунали су да је њена темепература 20000° Целзијуса. Гром може да разори предмете удаљене и неколико метара од места у које је ударио. Установљено је да на фронту ударног таласа муње, на растојању од пола метра разорни притисак износи 0,25 кг/цм^2.

Ради поређења научници подсећају да разорни притисак од 0,07 кг/цм^2 руши дрвене бараке и те-

леграфске стубове док притисак од 0,363 кг на цм^2 прави пукотине на зидовима дебелим 22 сантиметра.

СВИ ПУТЕВИ

ТРКА ОКО ФРАНЦУСКЕ

КО СЕ ДОСЕТИО — Најузбудљивији спортски догађај за готово сваког Француза је „Тур д' Франс" — Трка око Француске, јер бициклизам је, поред рагбија, најпопуларнији спорт у Француској. Ово велико такмичење најврснијих бициклиста покренуо је 1903. године Анри Дегранж, издавач спортског листа „Ауто". „Тур д' Франс" се од тада одржава сваког лета, осим у време првог и другог светског рата. Први победник био је поштар Морис Гарен који је први превалио 2500 километара, колико је те година износила дужина стазе.

ПРЕВАРАНТИ — У жељи да привуче што више људи, Анри Дегранж је организовао и параду аутомобила који су били украшени заставама и натписима а возачи су неуморно притискали на трубе. Чак је и блех-музика путовала на челу колоне! Друга Трка око Француске постала је још привлачнија за бициклисте. Али, за време те трке, у току ноћне вожње, неки такмичари су, у жељи да што пре стигну на циљ један део стазе превалили у аутомобилима, а не на бициклима. Превара је откривена и четири бициклиста су дисквалификована.

ВРЕМЕ ЗА СЛАДОЛЕД — Догађале су се и трагедије, нарочито на великим страминама где се иде вртоглавом брзином. Неки пут постоје оштри заокрети на залеђеним планинским путевима и возачи су задобијали тешке озледе ако би на тим местима изгубили контролу и пали. Било је и комичних тренутака: шпански бициклист Бахамонтес, краљ брдске вожње, на успонима би остварио толику предност, да је неки пут мирно куповао сладолед и јео га док су се остали упирали да га стигну!

ЖУТО ЈЕ БОЈА ВЕЛИКИХ — Тур д' Франс траје око три недеље. Свакога дана прелази се прописана релација и мери време, а сабирањем времена добија се победник сваке етапе. Он носи жуту мајицу — пошто су и странице ревије „Ауто" жуте! Крај етапе је увек велика свечаност за место домаћина. Ту се праве приредбе па чак и карневали који трају до дубоко у ноћ и на којима учествују сви — осим самих бициклиста! Они морају да се држе строго одређеног режима живота, како би сачували добру кондицију.

ВОДЕ у ПАРИЗ

3

ОД НЕМИЛА ДО НЕДРАГА — Анри Дегранж је био толико разочаран овим неспортским понашањем да је други Тур прогласио за последњи. Ипак, после много убеђивања, пристао је да 1905. опет организује ову узбудљиву трку. Почетак је опет био неславан: неко је по стази, у дужини од неколико километара, посуо орчу и ексере, тако да су многи бициклисти већ првога дана имали — потпуно уништене гуме! То је значило огроман губитак времена, пошто су тада правила налагала да учесник сам мора да отклони сваки квар!

4

ЖРТВОВАО ПОБЕДУ — Сваки Тур имао је своју сензацију. Постоје приче о злој срећи, великој храбрости или супарништву до самог циља. Највећу пожртвованост сигурно је показао Вието, возач из француске екипе, када се на бициклу француског аса Мања за време једне трке поломио точак. Вието је без размишљања дао свој бицикл Мању, а сам је сачекао док се сломљени поправи и наставио трку с огромним губитком времена. Кажу да је Вието те године имао изгледа чак и да победи. Ипак, то је учинио Мањи...

7

ХЕРОЈИ НА ДВА ТОЧКА — Данас цео ток трке прате ТВ камере смештене у хеликоптерима који лете изнад стазе. Донедавно, на њој су учествовали углавном Французи, Белгијанци и Италијани, али данас је то заиста међународни спортски догађај. Многа имена бициклиста ушла су у анале спорта, тако Италијани Фаусто Копи и Ђино Бартали, па Француз Жак Анкетил који је био петоструки узастопни победник, а у последње време то је Белгијанац Еди Меркс. Ове године Тур се одржава од 25. јуна до 18. августа.

8

СТИЋИ У СЕН-КЛУ — Данас је ово трка професионалних бициклиста који рекламирају разне фабрике, а ни правила нису као у почетку: читава екипа механичара са резервним деловима прати бициклисте и сваки квар се брзо отклања. Циљ је увек у Паризу, на највећем париском стадиону који се налази у шуми Сен-Клу. То је за Париз посебан доживљај, а и за читаву Француску која на телевизији прати цео догађај. Чим се трка заврши, одмах почињу припреме за следећу, која ће бити још узбудљивија...

У ЧЕЉУСТИМА ТИГРА

Кристијан Зубер је познати сниматељ ретких животиња. У потрази за њима пропутовао је скоро цео свет и на тим путовањима доживео многе пријатне, а и непријатне сусрете са дивљим зверима. Ово је прича о узбудљивом доживљају једног Зуберовог познаника.

Пре него што сам пошао у Индију — прича Зубер — неки пријатељи су ми саветовали: ако добијете дозволу да одете у Асам, свакако свратите у резерват у Касиранги. Видећете, то је предиван парк! У њему се шетају разне необичне животиње, чак се могу видети и носорози на леђима слона. Тамо свакако потражите Дева Госвамија, једног од чувара резервата. То је човек какав је вама потребан“.

По доласку у Касирангу нисмо заборавили да потражимо Дева. Примио нас је више него љубазно и, гостољубив као и сви његови земљаци, позвао нас у свој дом. И док смо у друштву његове симпатичне жене и троје деце пили јак чај и грицкали суве колачиће, Дев нам је испричао овај свој необичан доживљај.

Кад се спусти ноћ

„Већ данима су стизале вести из суседног села да им неки тигар односи крдо буволе. Његова „техника“ била је једноставна: чим би се на небу појавиле прве звезде, тигар би излазио из оближње шуме и прелазио преко поља спретно обилазећи постављене замке. И поред урлања паса, у три скока би прескочио ограду тора и одатле извлачио преплашено биволче. Затим би га одвлачио до свог скровишта у шуми и тек дан-два касније нашли би само оглодане кости. Сељаци су били уплашени, а њихове жене нису смеле да оду ни до извора с водом“.

Како је он, Дев, био једини у резервату који је смео да носи оружје, позвали су га у помоћ.

„Чим сам видео трагове, причао је Дев Зуберу, било ми је јасно да се ради о огромном мужјаку. Моја отворена шака није била довољна да покрије траг његове шапе на земљи“.

Изгледа да је тигар често мењао пребивалишта. Једно време се чак био притајио да су сељаци помислили да је угинуо. А онда, једног децембарског јутра, за време сезоне киша, до Дева је стигла вест да је нека жена, на смрт уплашена, обавестила старешину села да јој је тигар, скоро на њене очи, однео из тора козу.

Одмах је обавештено цело село и Дев је одлучио да крене у потеру за крвожедним тигром. Кренуо је с пушком у руци и док је ишао отвореним пољем није му било тешко да прати тигрове трагове, широке и округле. Међутим, кад је зашао у џунглу, то му је било много теже. Постао је обазривији бојећи се да га тигар не изненади и нападне га с леђа. То и није била џунгла у правом смислу речи. За човека као што је био Дев, који је ћуд животиња добро познавао, није било тешко да открије место на коме је тигар оставио своју жртву. И заиста, иза једног узвишења, рој мушица скренуо је пажњу Деву да се ту налази коза. Од тигра није било ни гласа, али како је животиња тек била начета Дев је знао да он вреба негде у близини и да чека да се спусти ноћ па да је онда доврши.

Напад с леђа

Дев одлучи да оде до села да се с првим сумраком врати. Окренуо се и упутио ка селу. Издалека је видео да му у сусрет иду два сељака наоружана копљима и гвозденим моткама. Махали су нешто рукама и у тренутку кад је дигао руку да им отпоздрави осетио је страховит ударац с леђа. Одмах му је синуло: напао га је тигар. Вероватно да се налазио сасвим близу своје жртве и да га је Дев изненадио. Није га одмах напао с лица, него тек кад је Дев прошао скочио му је на леђа. Од силине удара

Дев је пао на земљу и испустио пушку. Тигар му је једном шапом притискао раме, а његови огромни зуби зарили су му се у бедро, све до кости.

„Покушавао сам насумце да му напипам очи и гурнем у њих прсте, али они су се губили у његовом густом крзну“ — причао је Дев Зуберу.

А тада је Дев урадио нешто што је показало да уме изванредно да се снађе. Сваки други човек би урлао од болова и страха. Он не. Успео је чак да себе присили да се не помакне. Размишљао је. Познајући дивље звери и њихове навике, помислио је да је успео да се извуче. Толико пута је у резервату имао прилике да види како тигар лови и једе свој плен. Обично, животињу само рани и одвуче да би је касније на миру појео.

Лежећи на левом боку он се и даље није мицао. Осећао је поред тежине и страшан смрад животиње и њен врео дах. Крв му је липтала из ране, а у глави му се све више мутило. Деву се тога дана срећа два пута осмехнула. Први пут кад му тигар није повредио главну артерију, а други пут кад су му у помоћ кренула она два сељака наоружана моткама. Грабили су бусење земље и уз лудачку дреку бацали на тигра. После неколико за Дева бескрајних тренутака, тигар је подигао главу са његове ноге и језиво урликнуо. То је било последње чега је био свестан.

Тигар је, вероватно уплашен дреком људи, пустио Дева и уз тихо режање ишчезао у шуми. Остали сељани, који су уплашено стајали код последњих сеоских кућа потрчали су ка Деву тек кад су видели да се тигар повукао: на рукама су га однели до села. Срећом, тог тренутка друмом је пролазио један камион: зауставили су га и натоварили рањеника. Дев се тог тренутка освестио и прошапутао да обавесте његову жену, али да јој не кажу колико је опасно рањен.

И заиста, ускоро је дотрчала уплакана Девова жена с бокалом пуним млека и њиме напојила Дева. Затим је села поред њега у камион и са њим се одвезла до града удаљеног дванаестак километара.

Очи у очи

Дев се вратио кући после седам месеци проведених на лечењу у болници. Још је помало храмао, али најважније — нога му је била сачувана. Поново се вратио на своје старо место главног чувара у Касиранги. Док је он био одсутан, нико није смео да нападне тигра. Звер је и даље мирно убирала свој данак — по неку козу или биволче. Заседе су му редовно постављали — обично би жртвовали по неко јаре које би везивали за колац. Али, резултата није било. А затим су једном позвали неког ловца који је узалуд чекао у заседи пет ноћи. Тигар — убица појавио се тек шесте ноћи. Ловац је успео само да га рани у ногу. Нико, па чак ни тај ловац, није смео да прати рањену звер.

Пролазиле су недеље, месеци. Кад се Дев вратио из болнице, тигар је још био жив. Сељани су га у међувремену два пута видели: ишао је на три ноге. Тада је Дев одлучио да крене у потеру за њим. Придружила су му се још три сељака, међу којима је био и онај који му је спасао живот.

„А тада се све случајно догодило — причао је Дев. **И не слутећи да би могао да буде ту, у близини једне речице, нашао сам се очи у очи са својим непријатељем. Био сам бржи, опалио два пута. Нашли смо га десетак метара, даље мртвог“.**

Дев је послао људе да донесу лопате и сви заједно ископали су дубоку и широку јаму. У њу су спустили убијеног тигра.

„Нисам желео да узмем његово крзно — завршио је Дев своју причу. — **Довољна успомена на њега била је моја рањена нога“.**

С. М.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

НЕОБИЧНА КАЗНА ЗА ШПИЈУНЕ

Из првог српског устанка постоји један текст који се зове „Карађорђев закон“. Међутим, не зна се тачно ни када је донет, ни до када је трајао. Неки чак сматрају да тај закон није ни ступио на снагу, већ да текст представља само нацрт. Било како било, тамо је предвиђено да се као најтежа дела сматрају шпијунажа у корист Турака и бацање оружја, односно бекство из борбе.

Записана је и једна осуда шпијуна коју је изрекао сам Карађорђе.

На Бановској реци Карађорђе је наишао

на неког Раку из села Рудника, код којег је нађено сакривено писмо Сали-бега — Рудничког бика — за београдског дахију Кучук Алију. Пошто се уверио да се ради о шпијуну и издајнику, Карађорђе је наредио да му пре него што га убију, каменом пребију обе ноге испод колена и обе руке испод лакта. Оваква осуда је била потпуно у складу са одговарајућом одредбом из Карађорђевог закона. Јер за овакво дело била је предвиђена смртна казна, али су се пре ње осуђенима прво пребијале ноге и руке.

ПРЕПОТОПКО

ВЕРУЈЕШ ЛИ ДА ЋЕМО УСПЕТИ, ПРЕПОТОПКО?
ЈАСНО! АЛ' ПРВО ТРЕБА ДА ИСПИТАМО ЊИХОВУ ТЕРИТОРИЈУ!
ПЛЕМЕ БИТЛСА

КАКО ТИ ЈЕ САМО ПАЛО НА ПАМЕТ ДА УПОТРЕБИШ ДИНОСАУРУСА У ШПИЈУНСКЕ СВРХЕ?
САВ САМ ГЕНИЈАЛАН!

НЕМА ДА ОМАНЕМО! НАША МИСИЈА УРОДИЋЕ ПЛОДОМ!

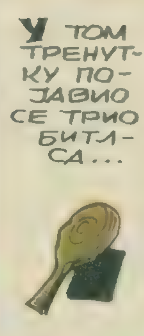
У ТОМ ТРЕНУТКУ ПОЈАВИО СЕ ТРИО БИТЛСА...

?
?
ДРЖ' ГА! НЕ ДАЈ ДА ПОБЕГНЕ!
GOSSE

ЈАО!
ЈАО!

?
НАШ ЈЕ! СРЕДИЛИ СМО ГА!
УФ!

ДИПЛОДОКУС ЉУДОЖДЕР!

НАШИ НАПАДАЧИ БЕЖЕ! ДОДУШЕ, НИЈЕ МИ ЈАСНО ЗАШТО..?
УПОМООООЋ!

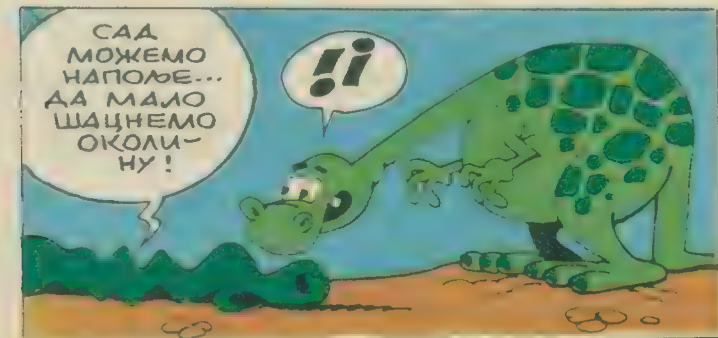
САД МОЖЕМО НАПОЉЕ... ДА МАЛО ШАЦНЕМО ОКОЛИНУ!
!¡

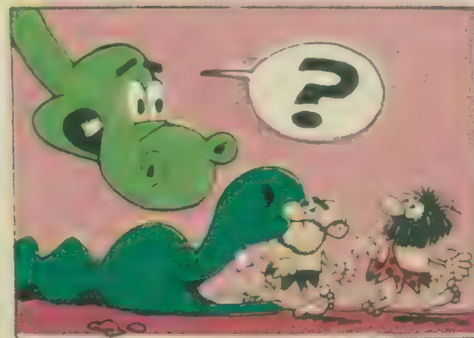
?

ЗАР МЕНЕ ДА ПРЕВАРЕ?!

УРОДИЋЕ ПЛОДОМ, КАЖЕШ? ПОКАЗАЋУ ЈА ТЕБИ ШТА ЋЕ ДА УРОДИ ПЛОДОМ... САМО ДА ПОБЕГНЕМО ОД ОВОГ!

Закон западно од Пекоса

Рој Бин, познатији као Судија за вешање, никада ниједног човека није осудио на вешала, никога није стрпао у затвор на дуже од три дана, а ипак је у једном делу Тексаса успео да заведе ред.

Прве судије на пространствима Дивљег запада, одсечене од цивилизованог света на Истоку, били су махом необични људи, чврсте воље, добри познаваоци каубојског „кодекса части" и обичајног права колонизатора. Њихове пресуде нису имале ничег заједничког са писаним законима, али су, како-тако, морале да одговарају времену и друштвеним приликама.

Судија који је судио у задимљеном „салуну", пред поротом обично поштено наливеном вискијем, морао је бити вешт у руковању „колтом".

На „Брду чизма" у Вирџинија Ситију епитаф на једном гробу обавештава потомство:

„Пресуда судије Стилвела била је исправна, али је Мајков „колт" био бржи!"

Један епитаф у Елизабеттауну, у Новом Мексику, сведочи да је један Стилвелов колега био спретнији:

„Овде лежи Ден Цимерман. Судија је имао последњу реч: повукао је обарач!"

Мецима у потпетице

Становници Дивљег запада тачно су знали кад се и како сме повући револвер, о чему сведочи и једна пресуда из 1857. у Томбстону:

„Закључили смо да је покојник извршио самоубиство јер је са даљине од сто јарди потегао револвер на човека који је у рукама имао пушку"!

Незапослени судија у Џексонвилу, у Орегону, непознавалац западњачког схватања права, правде и казне осудио је 1860. године једног копача злата који се забављао одбијајући револверским мецима потпетице са чизама пролазника на три дана затвора због ремећења јавног реда. Осуђени се пожалио Савету копача злата на „бесмислену пресуду која вређа право на личну слободу". Савет је препоручио судији да „донесе разумну пресуду или да се чисти из града" и судија је био приморан да пресуду замени другом: копач злата је био осуђен да једној удовици са петоро деце два месеца плаћа издржавање. Сад су сви били задовољни: „понижавајућа освета" као што је лишавање слободе, била замењена праведном казном која је имала друштвеног смисла.

Порука из Орловог гнезда

Рој Бин, који је сам себе назвао „Закон западно од Пекоса", био је свакако најоргиналнији судија Дивљег запада. Њега сасвим погрешно називају „Судија за вешање", као што су учинили и аутори истоименог филма. Рој Бин није никада ниједног човека осудио на вешала, никога није стрпао у затвор на дуже од три дана, а ипак је успео да заведе релативан мир и ред у тако дивљу покрајину какав је био Тексас, западно од реке Пекос. Рој Бин је кажњавао новчаним глобама, батинама и изгоном са своје територије.

У време кад је Рој Бин у педесетој години, постао судија, жарког лета 1882. године пруга Јужног Пацифика стигла је до Пекос Ривера у Западном Тексасу. **Десет хиљада градитеља свих могућих нација и раса који су градили пругу и јата разних пробисвета од надрилекара и коцкара до револвераша, стварали су неописиви хаос у којем се није знало ни ко шије, ни ко плаћа.** Капетан чувених тексашких ренџера Џим Оглсби је 5. јула 1882. године из главног логора градитеља пруге у Орловом гнезду послао следећи извештај шефу изградње Јужног Пацифика генералу Кингу:

„Овде хара најразузуларенија гомила кавгаџија, коцкара, лопова и убица коју сам у животу видео. Не преостаје нам ништа него да на оку држимо само најгоре револвераше, јер ми смо овде од најближег суда у Стоктону удаљени више од 200 миља. Оно што нам је овде преко потребно, то је судија ,али такав који може да руши стене".

Легенда прича да се Рој Бин нашао побуђен да тој „содоми и гомори" учини крај, па се захваљујући својој енергији и неустрашивости сам наметнуо за судију. Документ „Опуномоћеног суда" за покрајину Пекос доказује да је Рој Бин конкурисао за место судије и да је то постао 2. августа 1882. године пошто је положио кауцију од хиљаду долара и да му је генерал Кинг као извршне органе доделио шест тексашких ренџера.

За Кинезе нема параграфа

Рој Бин је усред пустоши на Пекос Риверу подигао дрвену кућу и у њој отворио крчму која је уједно постала и судница. Изнад улазних врата поставио је велику таблу с натписом: **„Судија Рој Бин, Закон западно од Пекоса. Хладно пиво".**

Школовани правник и судија покрајинског суда Фавли који је добро познавао Бина, записао је у успоменама да се тај ониски човек, с трбухом као буре, ручетинама налик на медвеђу шапе и сасвим белом брадом одржао у животу и успоставио мир тамо где је федерална коњица била немоћна само зато што је био чудна мешавина тврдоглавости, разложности, лукавства, храбрости, шеретлука и грамзивости.

За потомство је сачувано неколико интересантних Бинових пресуда.

Неког Биновог пријатеља оптужили су због незаконитог ношења оружја и довели га пред суд у крчму. Пошто је саслушао оптужницу и сведоке, Закон западно од Пекоса је лупио флашом вискија о сто и донео пресуду:

— Оптужба је незаконито поднета! Носити, значи кретати се с нечим. Ако је оптужени стајао мирно кад су га ухапсили, није се кретао, а то значи да није ништа носио, па ни оружје. Ако се кретао, значи да је чинио оно што чини сваки путник: ходао је. Закон путницима дозвољава да носе оружје. Тужба се одбацује!

Ова пресуда није нимало спречавала Роја Бина да мртваце код којих би било нађено оружје „посмртно казни са 50 долара због незаконитог ношења оружја" и да те доларе стрпа у џеп.

Једног градитеља Јужног Пацифика, неког Ирца који је у тучи убио другог градитеља, који је био Кинез, ослободио је кривце „соломонском пресудом":

— Не могу да нађем ниједан проклети параграф који забрањује убиство Кинеза! — гунђао је листајући неку дебелу књигу чији је садржај само он знао. — **— Оптужени није крив! Ослобођени је дужан да се одужи суду за губљење времена једном рундом вискија!**

Венчани церемонијал завршавао је изговарајући свечано:

— Проглашавам вас мужем и женом. Нека се бог смилује вашим душама!

Р. А

ПУЦАО САМ У ПРИЈАТЕЉА

Најзад су ме приморали! Војник мора да изврши наређење, рекли су. Фреду више нико није могао да помогне.

Никад нисам имао бољег пријатеља од Фреда и још дуго нећу успети да пронађем таквог. Али, једног дана морао сам да га убијем. А после, срце ми је готово препукло од туге.

У то време служио сам као млађи официр у британском утврђењу подигнутом на гибралтарској стени. Поред редовних дужности у пуку запао ме је још један посао због којег сам се у почетку љутио — требало је да се бринем о мајмунима.

Кад су 1704. године Енглези преотели Гибралтар од Шпанаца веома су се изненадили угледавши на стенама око овог теснаца чопоре мајмуна. Од тада и потиче легенда која каже да ће Британци морати да напусте овај свој посед и врате га Шпанцима ако те животиње изумру или оду. Зато је једна од најважнијих дужности британских војника била да сва кодневно хране, негују и чувају мајмуне.

Мајмунски посао

Већ првог дана приметио сам да је Фред, тако сам назвао најкрупнијег мајмуна, био вођа немирног чопора којим је управљао строго али правично. Ипак, није био без

НА РАСКРСНИЦИ ЛЕГЕНДЕ И ИСТОРИЈЕ

ЂАВОЛСКА КРАЉИЦА ОД САБЕ

Била је хрома, лепа и мудра. Успела је чак да превари и краља Соломона, вешто сакривши од њега прави циљ своје посете и да створи огромно трговачко царство.

Најтајанственија жена Старог века, краљица од Сабе, коју помињу три религије и о којој има много више легенди у древним књигама него историјских података, била је изгледа најуспешнији пословни човек свога доба. Ова лепотица, коју неки стари рукописи називају „ђаво с козјом ногом“ зато, што је изгледа била хрома, није превалила пут дуг две и по хиљаде километара само да би се уверила у огромну мудрост краља Соломона, као што то тврди Стари завет.

На челу великог каравана који је носио, према проценама научника, злата, сребра, драгог камења и скупоцених зачина у вредности од милијарду и по динара, краљица од Сабе дошла је у Јерусалим да би очарала краља Соломона и понудила му пословни савез. Она је желела да успостави добре трговинске односе између два велика краљевства и да својим караванима обезбеди приступ у луке на Црвеном мору.

НА БЕЛОЈ КАМИЛИ

У старим гробницама у Сани, престоници Јемена, на крајњем југозападу Арабијског полуострва, откривени су пергаменти из којих су археолози сазнали нове податке о животу Балкине, или Балкис, како се звала краљица од Сабе. И у овом рукопису помиње се легендарни караван и краљица-лепотица како на белој камили долази на поклоњење краљу Соломону.

Али из тога једва читљивог текста сазнајемо да су поклони које је носила краљица од Сабе били намењени трговини и да је она желела да своју помоћ прошири по читавом подручју Црвеног мора.

До сличног закључка дошли су у овом веку многи научници, па чак и један авантурист који је себе називао гроф Бајрон „Пророк“. Он је тридесетих година овог столећа вршио истраживања у Арабијској пустињи желећи да докаже своју теорију да је краљевство Сабе (ово име потиче из Старог завета и односи се на племе које је настањивало териротију данашњег Јемена), послужило творцима Библије као образац религијског раја.

ПОЗНАТИ РАЗБОЈНИЦИ

По повратку са свог путовања, он је написао: „Сматрам да је краљица од Сабе прва пословна жена на свету. Не само да је утрла пут трговини између Арабије и Африке, не само да је лично преко пустиње дошла чак до Јерусалима, већ је основала и царску династију у Етиопији.“ Јер, према неким подацима, она је краљу Соломону родила сина по имену Менлик који је, наводно, директни предак последњег етиопског цара Хаила Селасија.

Многи путници и истраживачи Старога века тражили су пут за Офир, земљу огромног богатства

које је привлачило краљеве и трговце, поморце и авантуристе. Тек у каснијем периоду доведени су у везу тајанствена земља краљице од Сабе и легендарни Офир. Верује се да се налазила негде на југу Арабијског полуострва у Јемену или можда Оману, али свакако на раскрсници древних трговачких путева који су везивали Азију и Африку.

Слика коју данашњи научници стичу о овом краљевству, делом из легенди а делом из старих рукописа, знатно је другачија од познате библијске приче о сусрету мудрог Соломона и тајанствене лепотице. Сабејци су били не само вешти трговци робом, већ и велики трговци робљем, а исто тако и познати разбојници јер су нападали и пљачкали каравaне. Богатство које су стекли није потицало из песковите Арабије, већ са источних обала Африке и западних обала Индије.

Један Американац, Хауард Ценингс, и један Енглез Мартин Бидмир, из Лондонског археолошког института, намеравају овога лета да поведу експедицију у Оман и да почну ископавања код рта Мусандам, где верују да ће открити палату Сабе.

Да ли ће њихова ископавања потврдити древну причу да се у ову лепотицу бадемастих очију и светле коже, високу и мршаву, али складно грађену, заиста зуљубио краљ Соломон за кога Библија каже да је имао харем од преко хиљаду жена? Или ће њихови налази потврдити оно што научници одавно мисле, да је краљицу од Сабе на вела на путовање жеља да прошири трговинске везе, а не знатижеља да сретне „премудрог“ Соломона.

С. К.

мана. Понекад би безразложно ударио неког младог мајмуна, у трку преотео сладак плод неког воћа од женки које су се управо спремале да се њиме насладе или би зачикавао „старце“ који су се лењо излежавали на сунцу.

Проводио сам многе часове посматрајући их како се играју по стенама и тако неосетно се спријатељио с Фредом. У почетку ми је бојажљиво прилазио а затим је почео да узима храну из моје руке. То је сматрао посебном почашћу, јер је бесно кричећи јурио своје другове ако би тада покушали да ми се приближе. Чак је почео да ми дозвољава и да га милујем по глави.

Фред је био веома немиран. Често је у игри водио своју мајмунску руљу у град, као да им је тај излазак представљао излет. Чим би тамо стигли направили би прави дар-мар. Гађали су се воћем на пијаци, упадали кроз отворене прозоре у станове и одатле избацивали на улицу све што им је долазило до руку. Вриштали су, радовали се кад су разбијали чаше и тањире по терасама ресторана.

Њихови несташлуци забављали су војнике али су веома љутили грађане који су претећим писмима „бомбардовали“ наш пук. По њиховом мишљењу, кривац за све невоље био је — мајмунски краљ Фред. Често су га затицали у спаваћим собама како дрема у дечјем кревету, мимоилазили се с њим на вратима кухиње где је крао хлеб и колаче, а једном човеку је из стана чак узео панталоне! Од самог почетка на овакве притужбе давао сам само један одговор који сам, наравно, измислио — њихове жалбе проследиће даље јер треба да сачекају одговор од виших власти.

Било ми је лако да тако поступим јер ми је још на почетку мог службовања на Гибралтару саопштено да британско јавно мњење веома води рачуна о мајмунској насеобини и зато морам да се постарам да се животиње угодно и пријатно осећају.

Сироти Фред

Али, једног дана стигло је наређење: официр који је задужен да се брине о мајмунима мора да убије вођу колоније који предводи остале животиње у праве пљачкашке походе на град. Узалуд сам објашњавао да ће на Фредово место доћи неки други мајмунски краљ који ће исто тако наставити с ђаволијама. Војне власти биле су упорне у свом захтеву да сам ускоро поверовао да се Фред замерио породици неког вишег британског официра који на тај начин жели да му се освети.

Следећих неколико седмица на све начине сам одуговлачио извршење смртне пресуде.

Најзад су ме принудили — ипак војник мора да изврши наређење. Поставили су ми и рок — до сутрадан изјутра.

Фреду више нико није могао да помогне!

Тог поподнева угледао сам га у свом врту. Седео је на једној клупи, окренут мени леђима и кревељно се гледајући у огледало које је негде украо. Узео сам револвер са стола, наслонио руку на прозор, да ми не би задрхтала, и — не нишанећи опалио. Одмах је пао смртно погођен.

Ипак, био сам срећан што ме није приметио — тако бар није сазнао да га је изневерио пријатељ.

Ово је прича Џона Стивенса, који је пре десетак година као млађи артиљеријски официр службовао на Гибралтару.

М. Р.

БИМ И БУМ
JOE MUSIAL

ОХ!
ЧВРК

ЗАР СЕ У КУЋИ ПИКА ЛОПТА! НАПОЉЕ... И ДА ВАС ВИШЕ НИСАМ ВИДЕО!

ОХ! БАШ ФИНА БЛАТЊАВА ВОДА!
ГРОК!

ХА!
ПССТ... ОНАЈ СТАРИ МОРЖ ВИРИ ИЗА ЋОШКА!
ОСТАВИЋЕМО ЛОПТУ ОВДЕ... А МИ ЋЕМО ДА СЕ СКЛОНИМО!

АХА! САД ЈЕ ПРИЛИКА ДА СЕ ОСЛОБОДИМ ТЕ ПРОКЛЕТЕ ЛОПТЕ!

ХА! КАД ЈЕ ПОДУХВАТИМ НОГОМ ИСТЕРАЋУ ЈОЈ УТРОБУ! ЈЕДАН, ДВА, ТР...

ШТА?
ПШШШШ

Е... МОЈ МАТОРКО! НИЈЕ ФУДБАЛ ЗА ТЕБЕ... НИСИ ТИ СПОРТСКИ ТИП!

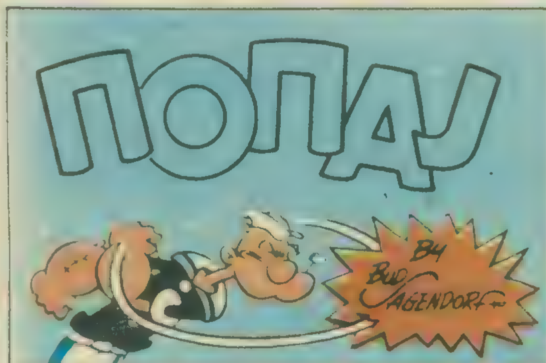
ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА МЕСТО БАКЕ ТИ ОДЕШ У БАКАЛНИЦУ!
ШТА? ПА ДА СЕ ЗА ТО ВРЕМЕ ОНА СЕКИРА ДА Л' ПАЗИМ КАКО ПРЕЛАЗИМ УЛИЦУ!

ИМАМ ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЗА ТЕБЕ СИНКО!
?
?

СРЕЛА САМ ЈЕДНОГ ТВОГ СТАРОГ ПРИЈАТЕЉА!
НИСАМ ЗНАО ДА ИХ ЈОШ ИМА ЖИВИХ!

ТВОЈУ СТАРУ УЧИТЕЉИЦУ ИЗ ЗАБАВИШТА!
ГОСПО'ИЦУ МИЦУ! ОНА МИ ЈЕ БИЛА НАЈДРАЖА УЧИТЕЉИЦА!

И ЈЕДИНА! ОД ЗАБАВИШТА НИСИ ДАЉЕ НИ СТИГ'О!
ПРОВЕО САМ С ЊОМ СЕДАМ ДИВНИХ ГОДИНА!

БАШ БИХ ВОЛ'О ДА ЈЕ ВИДИМ!
ИСПУНИЋЕ ТИ СЕ ЖЕЉА! ПОЗВАЛА САМ ЈЕ НА ЧАЈ!

СТВАРНО СТЕ СЕ ПОТРУДИЛИ ДА СЕ ОСЕЋАМ КАО У СТАРА ДОБРА ВРЕМЕНА!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР: ОКРУТНИ БОЉАР

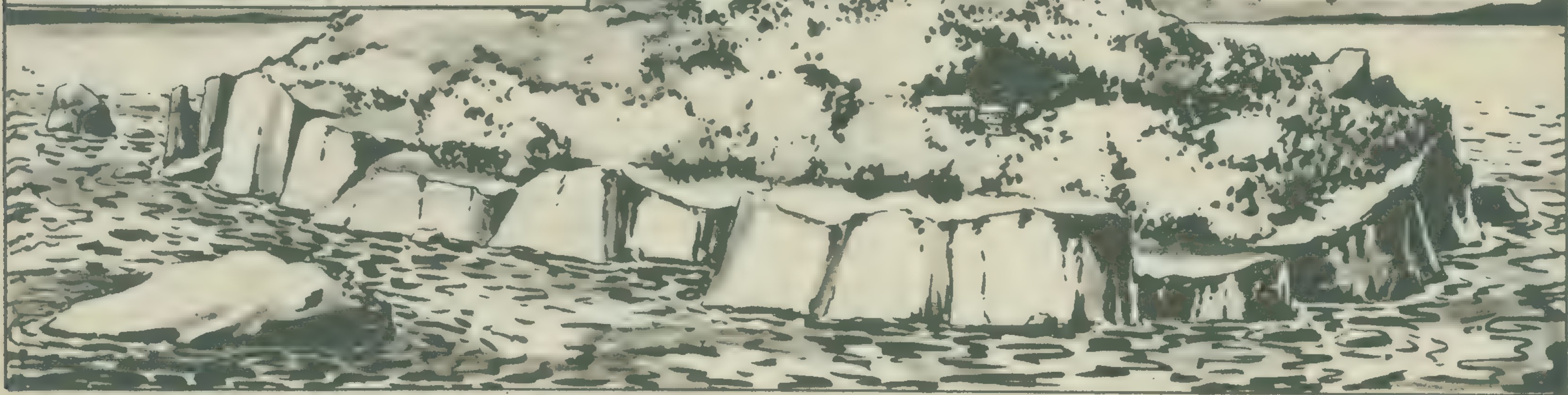

СВИМА ЈЕ ЗАСТАО ДАХ КАДА СЕ ПОЈАВИЛА ЛЕПА ИГРАЧИЦА...

ИЗГЛЕДА ДА ТЕ МНОГО ЗАНИМА СУЛАН-ТА!
АКСИНИЈА, ПА ТИ СИ ЉУБОМОР-НА!

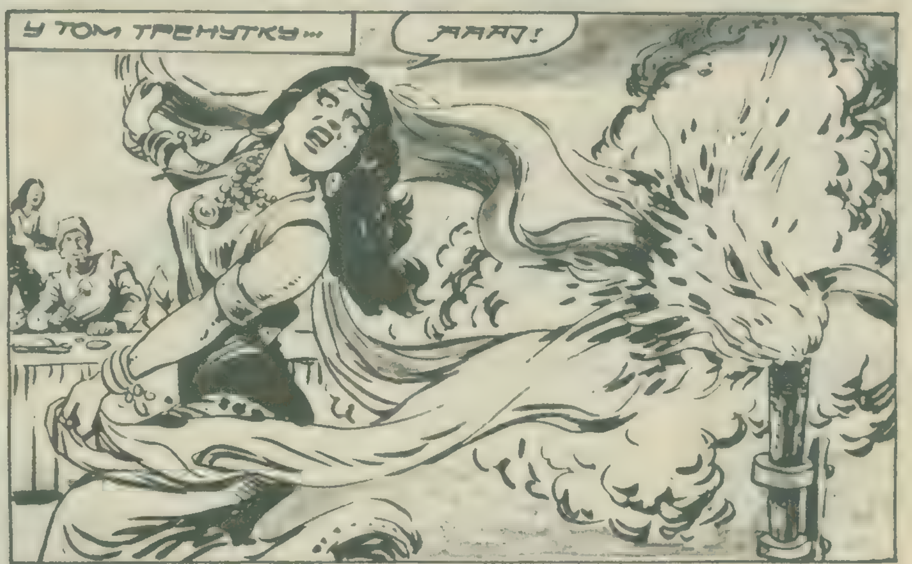
У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ААЈЈ!

СВИ СУ ЗАНЕМЕЛИ ОД УЖАСА...

САМО ЈЕ ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ОСТАО ПРИСЕ-БАН...
ПОТРЕБАН МИ ЈЕ ОВАЈ СТОЛЊАК!

ЗА НЕКОЛИКО СЕКУНДИ ИГРАЧИЦА ЈЕ БИЛА СПАСЕНА...

ЗАЧУО СЕ ГРОМКИ ПЉЕСАК...

...А ОНДА ПРЕКРИЈЕШ ГЛАВУ И ПРОМРМЉАШ МАГИЧНЕ РЕЧИ: ШТА СЕ ТО ДОГАЂА?
ХИК!

ПА ОНИ ТО МЕНИ ПЉЕСКА-ЈУ!
ЗНАЈУ ЉУДИ ДА ЦЕНЕ УМЕТНОСТ!

ХВАЛА ВАМ! А САД ЋУ ВАМ ПОКАЗАТИ ЈЕДАН ОД СВОЈИХ МАЂИОНИ-ЧАРСКИХ ТРИКОВА!
МЕРЛИ-НИ, ХИК...
ОСТАВИ ТО ЗА ДРУГИ ПУТ! ХИК! ЈА БИХ ДА ПРИЛЕГ-НЕМ!

ХВАЛА ТИ! ДА НИЈЕ БИЛО ТЕБЕ...
СУЛАНТА, ДИГНИ СЕ, МОЛИМ ТЕ!

ЗАШТО ТИ ЈЕ ЉУБИЛА РУКЕ?
АЛИ, АКСИНИ-ЈА...
СУЛАНТА, ТОЛИКО САМ СЕ УПЛАШИО!

У ТОМ ТРЕНУТКУ НЕКО СЕ ИСКРЦАО НА ОСТРВО...

ВОДИТЕ МЕ СТЕЊКИ! ИМАМ НЕШТО ВАЖНО ДА МУ САОПШТИМ!

НИКОЛА! ПОСЛЕДЊИ ПУТ СМО СЕ ВИДЕЛИ У ТАМНИЦИ У ИРКУТСКУ!
УСПЕО САМ ДА ПОБЕГ-НЕМ КАО И ТИ!

ОД ТАДА САМ ЖИВЕО МИРНО: НИСАМ ПОСТАО ХЕРОЈ КАО ТИ, СТЕЊКА!

ЗАПОСЛИО САМ СЕ КАО КРОЈАЧ НА ДВОРУ БОЉАРА ТАМАРОВА!

ЈЕДНОГА ДАНА МОРАО САМ ДА ОДНЕСЕМ ОДЕЛО ЧУВАРУ ТАМНИЦЕ!
ПОМОЗИТЕ НАМ!
ВОДЕ!

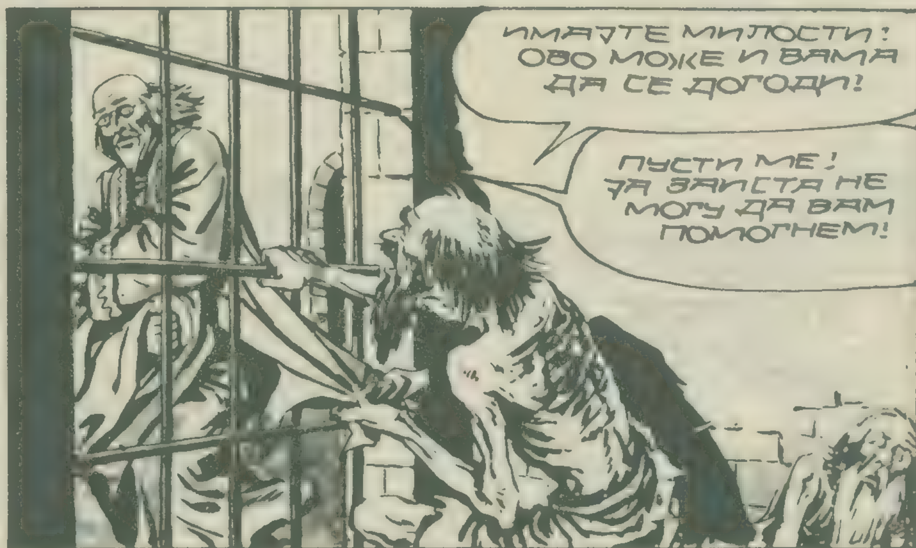
ИМАЈТЕ МИЛОСТИ! ОВО МОЖЕ И ВАМА ДА СЕ ДОГОДИ!
ПУСТИ МЕ! ЈА ЗАИСТА НЕ МОГУ ДА ВАМ ПОМОГНЕМ!

САЗНАО САМ ДА ТАМАРОВ СПРЕМА НОВЕ ЗЛОЧИНЕ! МОРАМО ГА СПРЕЧИТИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...
НИКОЛА, СТЕЊКИН ПРИЈАТЕЉ, ИСПРИЧАО НАМ ЈЕ УЖАСНЕ СТВАРИ О ТАМАРОВУ!

СТЕЊКА ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ГА НАПАДНЕ И СТАНЕ НА ПУТ ТИРАНИЈИ!
ПОЗНАЈЕМ ДОБРО ТОГ БОЉАРА!

ПРЕ ГОДИНУ ДАНА ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ИГРАМ НА ЊЕГОВОМ ДВО-РУ!

АЛИ, КАДА САМ ЧУЛА ЗА ЗЛОЧИ-НЕ КОЈЕ ЈЕ ПОЧИНИО, ОДУСТАЛА САМ!

ОВДЕ САМ НАШЛА УТОЧИШТЕ И ОСЕЋАМ СЕ САСВИМ СИГУРНА КРАЈ СТЕЊКЕ И ЊЕГОВИХ КОЗА-КА!

ШТА ТРЕБА ДА РАДИМО, ЧЕР-КАНЕ?
ПСССТ! СВЕ ЋУ ВАМ ОБЈАСНИ-ТИ!

НА ДРУГОМ КРАЈУ ВРТА...
ОСТАВИ МЕ НА МИРУ, МЕРЛИНИ! ХОЋУ ДА СПАВАМ!
ОВА ЉУЉАШ-КА ЈЕ МОЈА РУКОТВОРИНА! МОРАШ ДА ЈЕ ИСПРОБАШ!

И ТЕК ШТО ЈЕ МЕК НЕК СЕО, КОНОПАЦ ЈЕ ПОЧЕО ЧУДНО ДА СЕ УВИЈА...
ЋИРИБУ-ЋИРИБА! БАБАЛИБУ-БАБАЛИБА!
УФ! ШТА ЈЕ САД ОВО?

ОДЛЕТЕО ЈЕ!

ОПЕТ НЕКА МЕР-ЛИНИЈЕВА ИЗМИШ-ЉОТИНА! АААЈ!

ХММ! ЈОШ САМО ДА РЕШИМ ТЕХНИЧКИ ПРОБЛЕМ НИСКИХ ГРАНА!

ДАЋУ ЈА ТЕБИ ТЕХНИЧКИ ПРОБЛЕМ! ГРРР!
ТАКО ПРОЛАЗЕ НЕСХВАЋЕНИ ГЕНИЈАЛЦИ!

ЈЕДНО ДРВО ПОСЛУЖИЛО ЈЕ МЕК НЕКУ УМЕСТО КАТАПУЛТА...
НЕЕ! ИМАЈ МИЛОСТИ!

ЗЗЗЗЗЗ
АКСИНИЈА, ЗАШТО ПЛАЧЕШ?

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ШЕТА СА СУЛТАНОМ!

ШТА ТИ ВИДИШ СТРАШНО У ТОМЕ? ПРИДРУЖИ ИМ СЕ И ТИ!

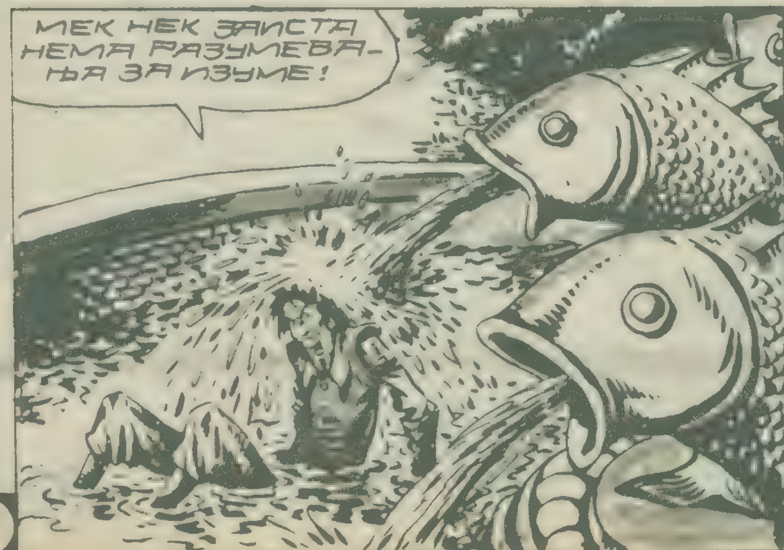
МЕК НЕК ЗАИСТА НЕМА РАЗУМЕВАЊА ЗА ИЗУМЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
АЛИ, ЧЕРКАНЕ, БОЉАР ЈЕ НАРЕДИО ДА УХВАТИМО НИКОЛУ!
ТАМАРОВ ЋЕ БИТИ СРЕЋАН АКО МУ ДОВЕДЕМО СУЛТАНУ!

ЈА ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ ЗА ДЕВОЈКУ, А ВИ СРЕДИТЕ МЛАДИЋА! МИСЛИМ ДА ВАМ ТО НЕЋЕ БИТИ ТЕШКО!
НЕ ЗАСМЕЈАВАЈ НАС!
ДОК ТРЕПНЕШ, ОН ЋЕ СЕ НАЋИ НА ЗЕМЉИ!

!
!?

ХЕЈ! ПУСТИТЕ ЈЕ!
ХЕ, ХЕ!

ДОЛАЗИ ОВАМО, ГАЛАМЏИЈО!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ ИЗБЕГАО УДАРАЦ БАТИНОМ...
БУП

...И ОСЛОБОДИО СЕ НИТКОВА КОЈИ ГА ЈЕ ДРЖАО.

УБИЋУ ТЕ!
АААХ!

ШТА КАЖЕШ?

ЕВО ТИ!

ЧЕРКАН ЈЕ УСПЕО ДА ПОБЕГНЕ СА ДЕВОЈКОМ...

КАКАВ ТО ТОПОТ ЧУЈЕМ! КАО ДА СЕ СЛОН ПРИБЛИЖАВА! МОРА ДА ЈЕ МЕК НЕК!

ТРЕБА САМО ПОВУЋИ КОЛАЦ КАД СЕ ШКОТ НАЂЕ ИСПОД ДРВЕТА!

ОООХ!

СЈАЈНО, МЕРЛИНИ!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР! ЕВО ЧОВЕКА КОЈИ ОДАЈЕ ПРИЗНАЊЕ МОЈИМ ИЗУМИМА!

ОВА ДВОЈИЦА СУ ХТЕЛА ДА ПОБЕГНУ, АЛИ ЈА САМ ИХ СПРЕЧИО!
ДОБРО СИ УРАДИО, МЕК!

ОХ! КАКО ГА ЈЕ САМО СТЕГЛА!
СПУСТИТЕ МЕ!

ПА ОВО НИЈЕ ШКОТ!
СПУСТИТЕ МЕ!

ДОБРО ЈЕ!
ТРААС!

КАСНИЈЕ...
НИКАДА ТО НЕ БИХ УЧИНИО, СТЕЊКА! ТАМАРОВ МЕ ЈЕ НА ТО ПРИСИЛИО!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ТВРЂАВИ БОЉАРА ТАМАРОВА...

НА ЊОЈ СЕ ВИЈОРЕ ДВЕ ЗАСТАВЕ, ЈЕДНА ЈЕ ЗАСТАВА ЛОРДА БЕНБЕРИЈА, ОГОРЧЕНОГ НЕПРИЈАТЕЉА ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА...
L
B

ДРАГИ МОЈ, ТАМАРОВЕ! ТАКО СЕ РАДУЈЕМ ОВОМ НАШЕМ СУСРЕТУ

А ЈА ЖЕЛИМ ДА ВАМ УРУЧИМ ПОЗДРАВЕ... МОГ ГОСПОДАРА ПЕРСИЈСКОГ ШАХА!

ПОТРЕБНА МИ ЈЕ ВАША ПОМОЋ! ЖЕЛИМ ДА УХВАТИМ СТЕЊКУ РАЗИНА И ЊЕГОВОГ ПРИЈАТЕЉА, НЕКОГ ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА!

Ш...ШТААА? ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА?
ИЗГЛЕДА ДА ИМАМО ЗАЈЕДНИЧКОГ НЕПРИЈАТЕЉА! ПОЂИТЕ ЗА МНОМ!

ЖЕЛИМ ДА ВАМ ПОКАЖЕМ КАКО ПОСТУПАМ СА СВОЈИМ ПРОТИВНИЦИМА!

А ШТА КАЖЕТЕ? ТО СУ ОНИ КОЈИ НИСУ ХТЕЛИ ДА МИ ПЛАТЕ ПОРЕЗ!
ЧАК СУ И ЛОРД БЕНБЕРИ И ПЕРСИЈСКИ АДМИРАЛ УСТУКНУЛИ ПРЕД ПРИЗОРОМ КОЈИ СУ УГЛЕДАЛИ...

СТОЈЕ ТАКО ВЕЗАНИ ВЕЋ НЕКОЛИКО ДАНА, БЕЗ ВОДЕ И ХРАНЕ!

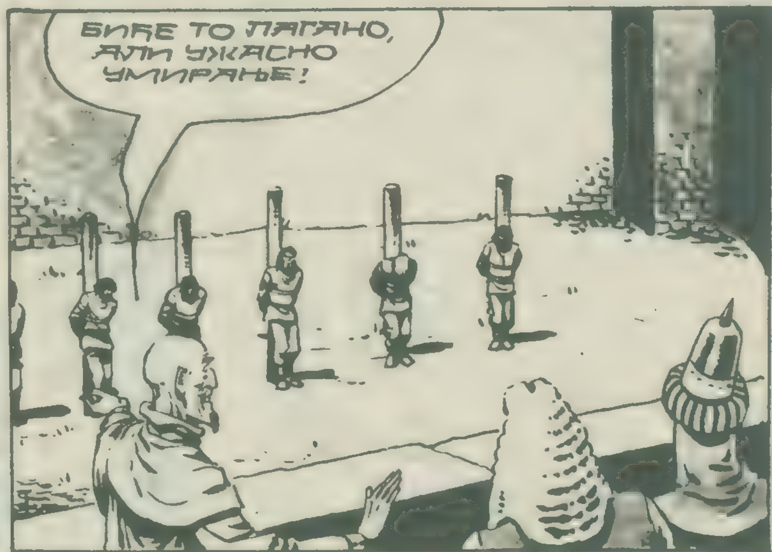
БИЋЕ ТО ЛАГАНО, АЛИ УЖАСНО УМИРАЊЕ!

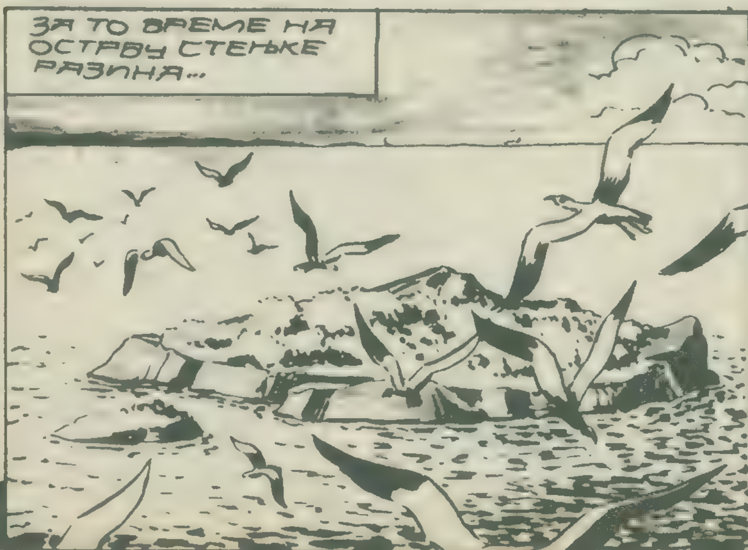
ЗА ТО ВРЕМЕ НА ОСТРВУ СТЕЊКЕ РАЗИНА...

НИКОЛА, ЗНАТЕ ЛИ КАКВЕ ТО НОВЕ ЗЛОЧИНЕ ПРИПРЕМА ТАМАРОВ!

ТАЈ ПРОКЛЕТНИК ЈЕ НАЈГНУСНИЈИ ЧОВЕК КОГА САМ У ЖИВОТУ ВИДЕО!

ОПТЕРЕТИО ЈЕ НАРОД ОГРОМНИМ НАМЕТИМА И ОНОГ КО НЕ МОЖЕ ДА ИХ ПЛАТИ СТАВЉА НА УЖАСНЕ МУКЕ!

МОРАМ НЕШТО ДА УЧИНИМ И СПАСЕМ ТЕ ЉУДЕ!
ЕВО, ЈА ТИ МОГУ ПОМОЋИ, СТЕЊКА!

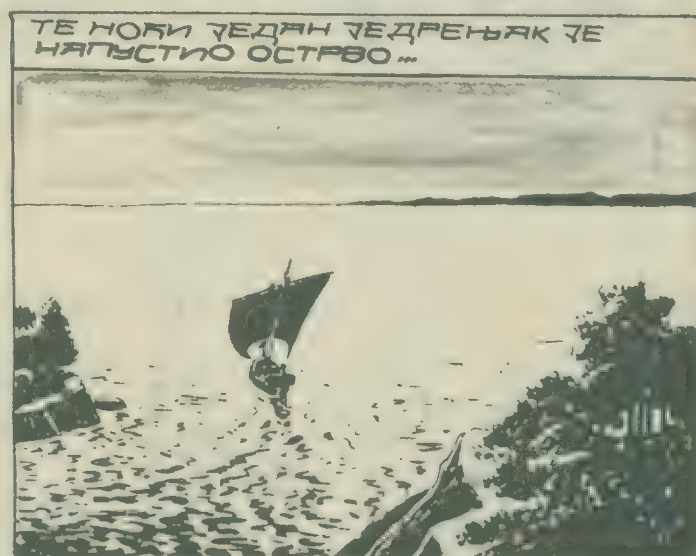
ТЕ НОЋИ ЈЕДАН ЈЕДРЕЊАК ЈЕ НАПУСТИО ОСТРВО...

НА ЊЕМУ ЈЕ ЧЕРКАН, ВОЂА ГРУПЕ КОЈУ ЈЕ ТАМАРОВ ПОСЛАО ДА УХВАТИ НИКОЛУ...

ТУ СУ И ЧЕЛИЧНИ ГУСАР И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ...

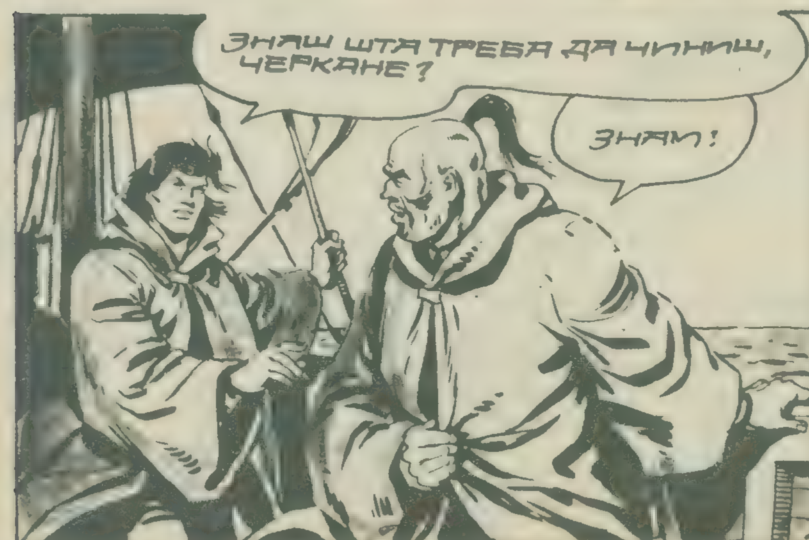
ЗНАШ ШТА ТРЕБА ДА ЧИНИШ, ЧЕРКАНЕ?
ЗНАМ!

ПОМОЋИ ЋУ ВАМ ДА СЕ УВУЧЕТЕ У ТВРЂАВУ И ОСЛОБОДИТЕ ЗАТВОРЕНИКЕ!

НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ...
ОБАЛА!

ОХ! АХ! ОКРУЖЕНИ СМО АЈКУЛАМА!

ЈУРЕ ЗА ТОБОМ, МЕРЛИНИ! ХА, ХА, ХА! ПРИМЕТИЛИ СУ ДА СИ ИМ СЛИ-ЧАН!

АЛИ, ЧЕРКАН ЈЕ НЕШТО СМЕРАО...

ХЕЈ! ШТА ТО РАДИШ?
!

КАКВЕ ТО СИГНАЛЕ ДАЈЕШ?
ПРОПАЛИ СТЕ!

НА ОБАЛИ...
ТРАЖЕ ПОМОЋ СА ОНОГ ЈЕДРЕ-ЊАКА!

ПОЂИТЕ ИМ У СУСРЕТ! БРЗО!

УСКОРО ЈЕ ЈЕДАН ЧАМАЦ ИСПЛО-ВИО ИЗ ЛУКЕ...
АУУУУУ! АААЈ! ООООЈ!

ХА, ХА, ХА! ПРИМЕТИЛИ СУ НАС!

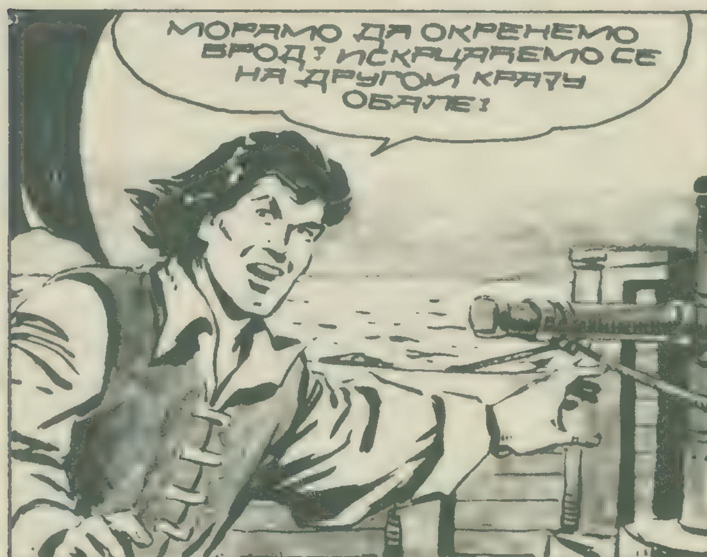
МОРАМО ДА ОКРЕНЕМО БРОД! ИСКРЦАЋЕМО СЕ НА ДРУГОМ КРАЈУ ОБАЛЕ!

ХОЋЕ ДА ПОБЕГНУ! ВЕСЛАЈТЕ БРЖЕ!

СТИЋИ ЋЕ НАС!

АЛИ, ЧЕРКАН НЕ МИРУЈЕ...

У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ...
ООХ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ТЕ ВЕЖЕМО!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ ИЗБЕГАО УДАРАЦ, ЧЕРКАН ЈЕ ИЗГУБИО РАВНОТЕЖУ...
АААAХ!

А, НЕ! НЕЋЕШ ПОСЛУЖИТИ КАО ХРАНА АЈКУЛАМА!

...ВЕЋ КАО ТОПОВСКО ЂУЛЕ!

ОВОМЕ СЕ У ЧАМЦУ НИКО НИЈЕ НАДАО...

ХА, ХА! ДОБРО СУ СЕ ИСПРЕПАДАЛИ!
СЈАЈАН ПОГОДАК!

НЕСХВАТАЈУЋИ О ЧЕМУ СЕ РАДИ ТАМАРОВЉЕВИ ЉУДИ СУ ЗАПОДЕНУЛИ ТУЧУ...
ПРЕСТАНИТЕ! ПРЕВРНУЋЕМО СЕ!
ТИ МЕНЕ ДА УДАРИШ!

ЧЕРКАН СЕ ДИВЉЕ БРАНИО...
НЕЕЕ!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР И ПРИЈАТЕЉИ ИСКОРИСТИЛИ СУ ТРЕНУТАК И НЕСТАЛИ У НОЋИ...

УБРЗО...
ОСТАВИЋЕМО ЧАМАЦ ОВДЕ!

БОЉАРОВИ ВОЈНИЦИ!

ПСССТ! СИГУРНО НАС ТРАЖЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

МЕРЛИНИ, ОСТАНИ ОВДЕ! МЕК НЕК И ЈА ЋЕМО ПОКУШАТИ ДА ПРЕСКОЧИМО ЗИД!

АЛИ, ИЗГЛЕДА ДА ТО НЕЋЕ БИТИ ТАКО ЈЕДНОСТАВНО...

УААА! ШТО СЕ МЕНИ СПАВА!

ИЗНЕНАДА...
ПОГЛЕДАЈ!

ЧУДНО! КО ЛИ ИХ ЈЕ ОВДЕ ПОСТАВИО!

БОЈИМ СЕ ДА НИЈЕ ЗАМКА!
МММ! САД ЋЕМО ТО ОТКРИТИ!

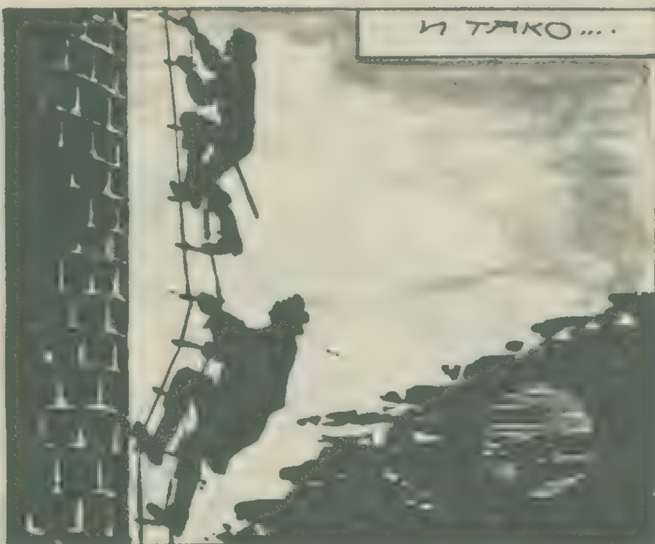
И ТАКО...

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ УГЛЕДАО ЧЕТИРИ ПРИЛИКЕ КАКО СЕ ПРИКРАДАЈУ...

А ТАМО, НАСРЕД ДВОРИШТА...

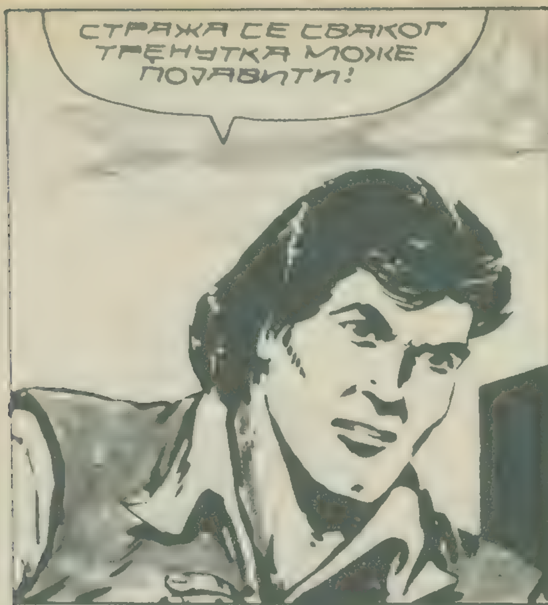
СТРАЖА СЕ СВАКОГ ТРЕНУТКА МОЖЕ ПОЈАВИТИ!

ЧЕТИРИ ПРИЛИКЕ СУ СЕ УПУТИЛЕ КА НЕСРЕЋНИЦИМА...

ЗАИСТА СУ ХРАБРИ! ТИ И ЈА ЋЕМО СЕ ПОЗАБАВИТИ СТРАЖОМ!

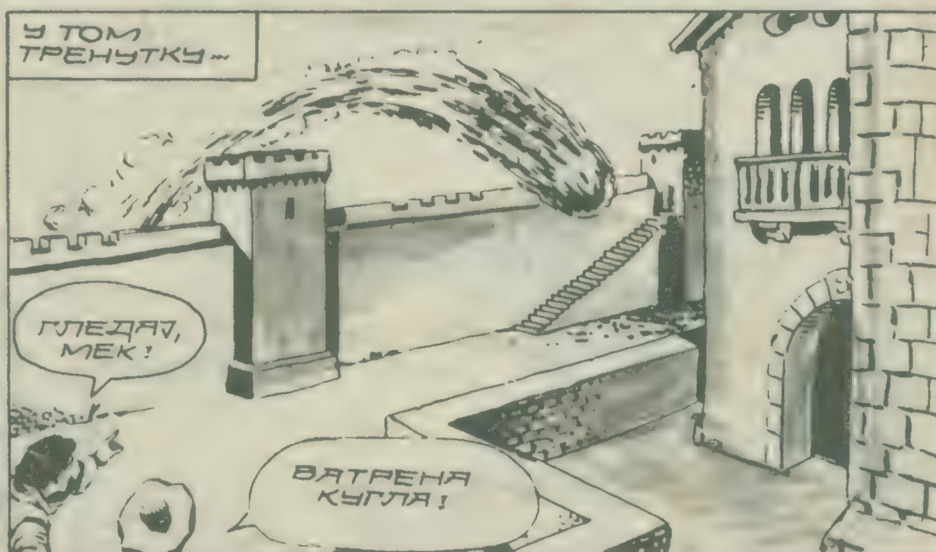
У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ГЛЕДАЈ, МЕК!
ВАТРЕНА КУГЛА!

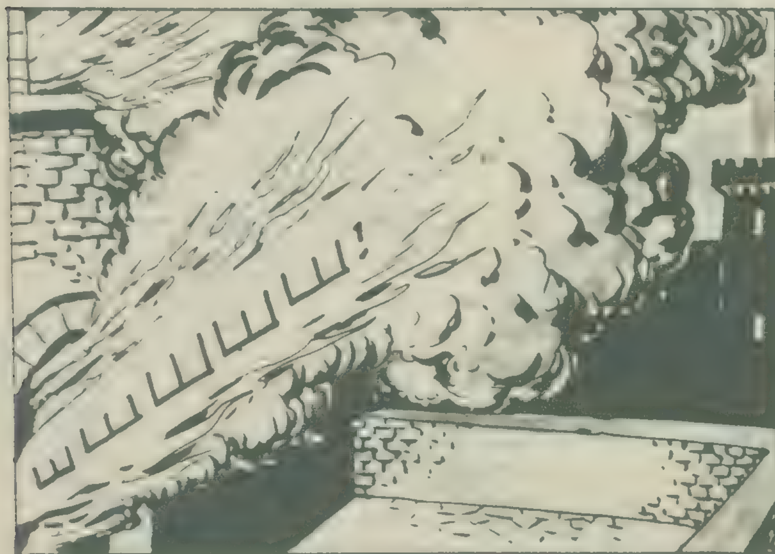
ШШШШШ!

ТАМАРОВЉЕВИ ЉУДИ СУ ПОЈУРИЛИ ДА УГАСЕ ПОЖАР...

ЗА ТО ВРЕМЕ...

СЈАЈНИ СУ!

СВЕ СУ ПРЕД-ВИДЕЛИ!
ИДЕМО ДА ИМ ПОМОГНЕ-МО!

ПСССТ! НЕ БОЈТЕ СЕ! МИ СМО ПРИЈА-ТЕЉИ!

ПА ОВО СУ... ЖЕНЕ!
ПРЕСТАНИТЕ ДА БУЉИТЕ У НАС И ПОМОЗИТЕ НАМ!

БИЋЕ ТЕШКО ДА ИХ ПРЕБАЦИМО ПРЕКО ЗИДА! СУВИШЕ СУ СЛАБИ...

ЗАТО САМ ТУ ЈА!

И ДОК ЈЕ МЕК НЕК ПРЕБАЦИВАО ОВЕ ЈАДНИКЕ...

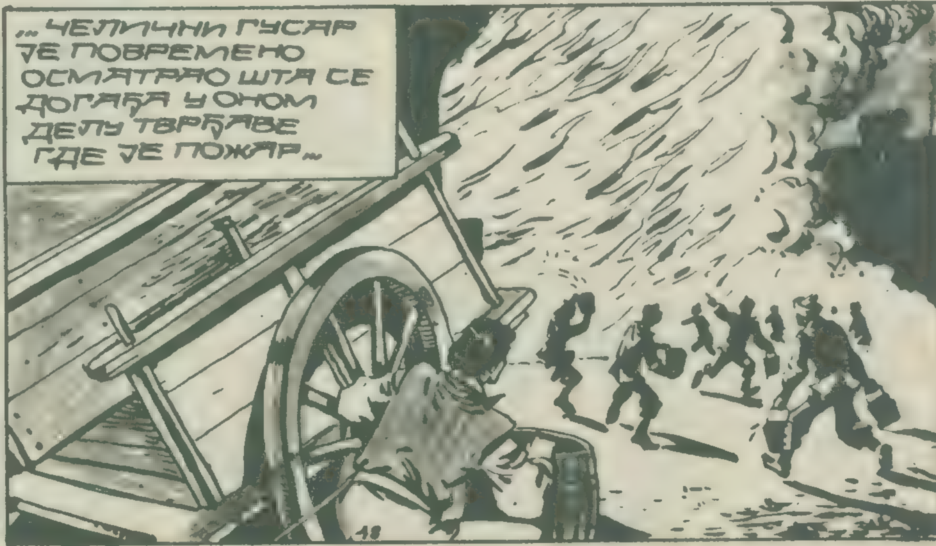
...ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ ПОВРЕМЕНО ОСМАТРАО ШТА СЕ ДОГАЂА У ОНОМ ДЕЛУ ТВРЂАВЕ ГДЕ ЈЕ ПОЖАР...

ХЕЈ, ТИ!
?

ВАДИ НЕШТО? УЗМИ ОВАЈ ЧАБАР! ДО ЂАВОЛА, КО СИ ТИ?
ДАЈ МИ ГА!

ОДМАХ ЋУ ТИ ГА ВРАТИТИ! ХА, ХА, ХА!
ПЉУС!

ТАДА ЈЕ ЗАЧУО ЈЕДАН ПОЗНАТИ ГЛАС...
ГЛЕ КОГА ВИДИМ!

КО ЈЕ ОВО УЧИНИО?
ДОВЕДИТЕ ГА ОВАМО!
КАКВА НЕПАЖЊА!

ПА ТО СУ МОЈ СТАРИ „ПРИЈАТЕЉ" ЛОРД БЕНБЕРИ И ПЕРСИЈСКИ АДМИРАЛ!

ТАМАРОВЕ! ПОБЕГЛИ СУ!
КО?

ОДГОВОРИ КО ЈЕ ПОБЕГАО?
БАШ ЈЕ ЕНЕРГИЧАН ОВАЈ НАШ ПРИЈАТЕЉ!
ЗНА ДА ЗАПОВЕДА!

РЕЦИ ВЕЋ ЈЕДНОМ!
ДА... ДА... ПОБЕГЛИ СУ ЗАРОБЉЕНИЦИ!

ШТА? НЕМОГУЋЕ! САМ ЋУ СЕ УВЕРИТИ У ТО!

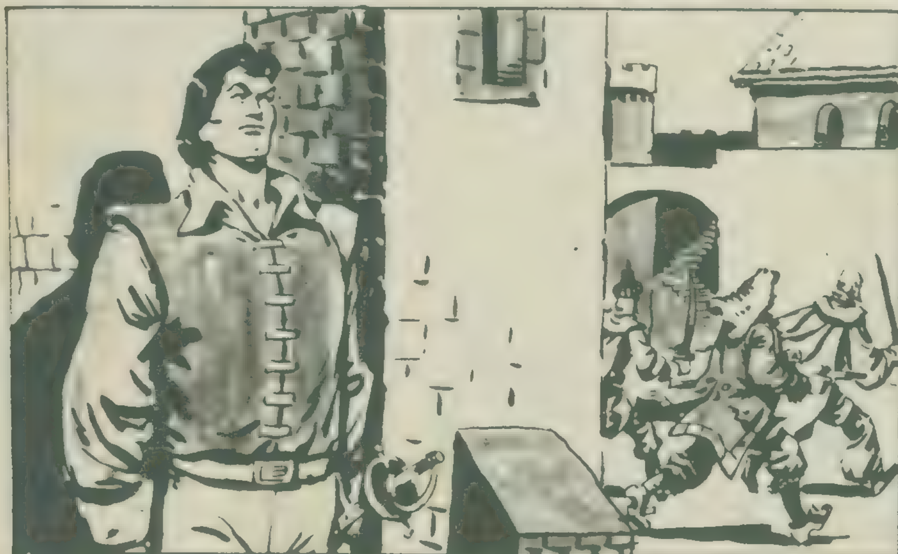

БЕНБЕРИ И АДМИРАЛ СУ ПОШЛИ ЗА ТАМАРОВИМ!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ИХ НИЈЕ ГУБИО ИЗ ВИДА...
ХЕЈ, ВИ!
?

КУДА ТАКО ЖУРИТЕ?

КО СИ ТИ?
НЕЕЕЕ! АААAX!
БЕНБЕРИ! ШТА ВАМ ЈЕ?

ОНЕСВЕСТИО СЕ! АЛИ ЗАШТО?
20

НЕ ЗНАМ КО СИ, АЛИ ЋЕШ МИ ПЛАТИТИ ЗБОГ СВОЈЕ ДРСКОСТИ!

ПОМОЗИТЕ МИ, АДМИРАЛЕ!
ОДМАХ!

САД САМ ГА ТЕК ПРЕПОЗНАО!
ЕВО ТИ, ПРОКЛЕТНИЧЕ!
ПРОМАШИО СИ!

ЧУВАЈТЕ ГА СЕ, ТАМАРОВЕ! ОПАСАН ЈЕ!
МА, ПОКАЗАЋУ ЈА ЊЕМУ!

!?

ОХ! ПРЕСЕКАО МИ ЈЕ ОПАСАЧ!
БИЛО ЈЕ ДОСТА ШАЛЕ!

!?
ЗЗЗЗЗЗЗП

УХ! ШТА ДА РАДИМО?
ОВАКО НЕ МОЖЕМО ДА СЕ БОРИМО!

НЕ СМЕЈ СЕ! УСКОРО ЋЕШ ПЛАКАТИ!
ЈОШ ЋЕМО СЕ МИ ВИДЕТИ!
ХА, ХА, ХА! НАБАВИТЕ ЈАЧЕ ОПАСАЧЕ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ЗА ТО ВРЕМЕ МЕК НЕК И ЖЕНЕ ОБАВИТИ ПОСАО!

! ?

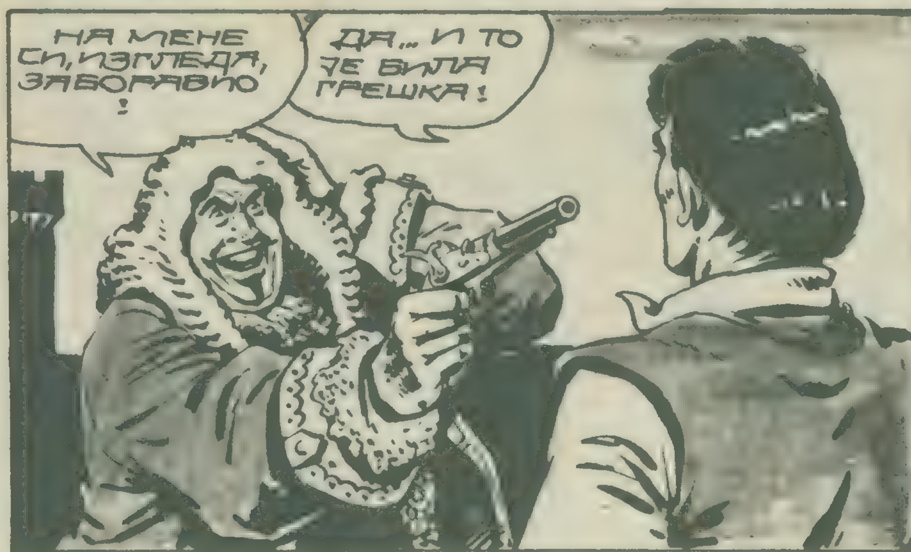
НА МЕНЕ СИ, ИЗГЛЕДА, ЗАБОРАВИО!
ДА... И ТО ЈЕ БИЛА ГРЕШКА!

ВЕЛИКА ГРЕШКА ЗБОГ КОЈЕ ЋЕШ ПЛАТИТИ ЖИВОТОМ!

ЗБОГ ТЕБЕ САМ ИЗГУБИО МЕСТО ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ И ВИШЕ НИКАДА НЕ СМЕМ ДА СЕ ВРАТИМ У ЕНГЛЕСКУ!

АЛИ, САДА ЋУ ТИ СЕ ОСВЕТИТИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ХВАЛА НА ПОМОЋИ! ЗАР НЕЋЕШ С НАМА?
НЕ МОГУ! ЧЕКАМ ПРИЈАТЕЉА!

У БЛИЗИНИ ТВРЂАВЕ НАЛАЗИЛЕ СУ СЕ ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ПОМОЋУ КАТАПУЛТА ИЗАЗВАЛЕ ПОЖАР У ТВРЂАВИ...

САДА СУ СЕ СВЕ ОНЕ ЗАЈЕДНО СА ОСЛОБОДИОЦИМА ДАЛЕ У БЕГ...

ЗАШТО ЛИ СЕ ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ТОЛИКО ЗАДРЖАО?
КАКАВ ЈЕ ТО ПУЦАЊ?
БААМ!

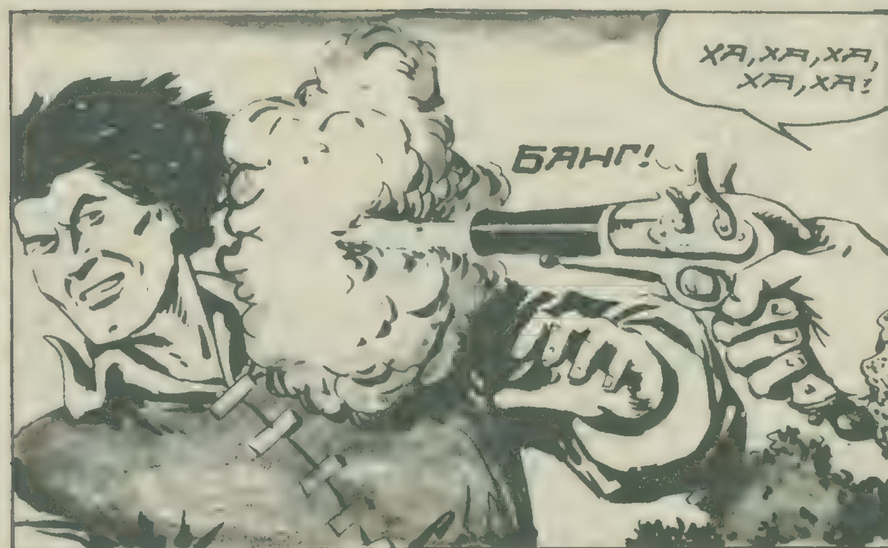
ХА, ХА, ХА, ХА, ХА!
БАНГ!

ИМАМ ЛОШЕ ПРЕДОСЕЋАЊЕ!

ОХ! ШТА СЕ ТО ТАМО ДОГАЂА?

Ш...ШТА ЈЕ ОВО?
ХА, ХА, ХА, ХА!

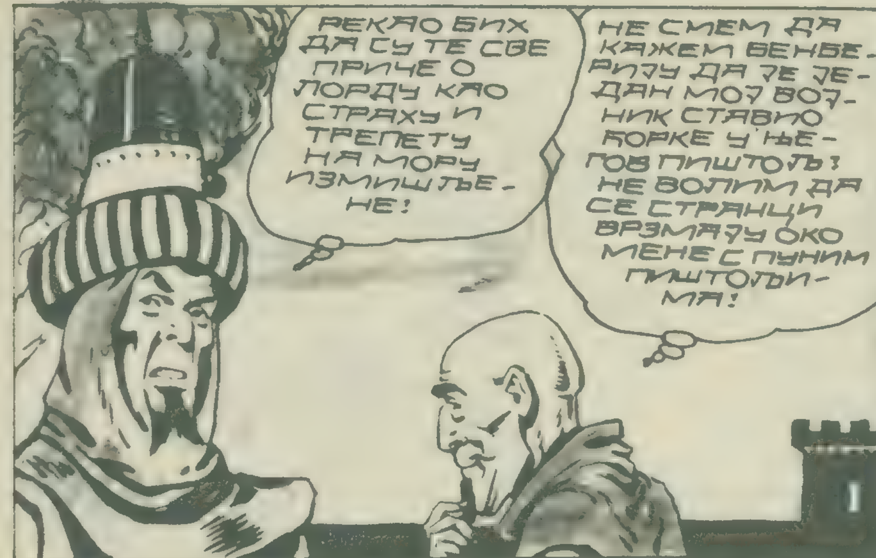

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: ДИВЕРЗАНТИ

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИЋ:

ХРАБРОСТ

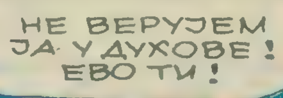

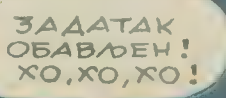

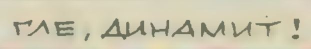

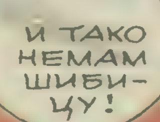

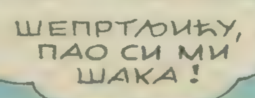

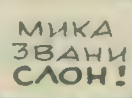

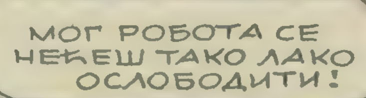

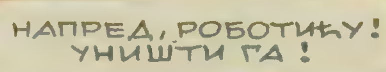

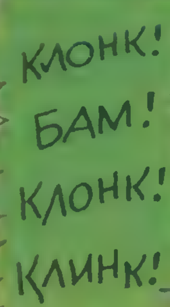

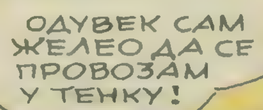

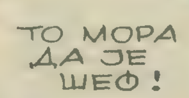

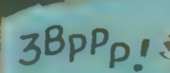

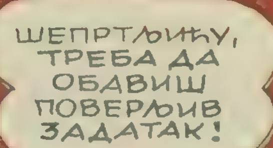

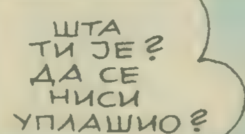

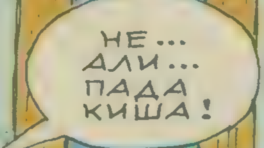

У БОРБИ ПРОТИВ МАФИЈЕ

НОЋ ВЕЛИКЕ ИГРЕ

Свечано одевени и добро расположени, њујоршки гангстери су један за другим пристизали на дуго очекивани пријем код Рикија Зеленаша. Ни тада нико од њих није посумњао да је човек за кога раде већ месецима — детектив

Већ недељама њујоршким подземљем колале су приче о великом пријему код Рикија Зеленаша који је требало да се одржи у ноћи 28. септембра. Говорило се да ће бити много пића и лепих девојака, сличних онима чије су слике красиле зидове сумњиве чистоће Рикијеве радионице за поправку нафта-пећи. Причало се и да ће сваки од 140 позваних гостију добити и нову, новцату новчаницу од 100 долара! Па како да човек не пожели да буде позван, тим пре што ће пријем својим присуством увеличати лично господин Биг, некрунисани краљ Доњег Менхетна, кога још нико осим Рикија није познавао.

Тих првих недеља ране јесени док се влажна измаглица вукла изнад кровова а светлост уличних светиљки сијала зеленом бојом смарагда, врата Рикијеве радионице отварала су се чешће него икада раније. **Ситни лопови, џепароши и ноћни провалници доносили су своју богату жетву: гомиле украдених новчаника у којима су се налазили чекови социјалног осигурања и кредитна писма што су гласила на доносиоца. Наравно, нико није био расположен да се расправља с Рикијем што не плаћа више од 5 процената вредности донесене робе.** Изгледи на добар провод потискивали су уобичајену похлепу.

У петак по подне у радионицу је бануо и Луј Лефту, један од најредовнијих Рикијевих посетилаца.

— Хоће ли овако нешто бити на пријему? — упитао је показујући на једру плавушу обнажених рамена која је намигивала са зида.

— Без бриге — одговорио је Рики док је његова „десна рука" полуиталијан Џое Скарфачи одбројавао 25 долара Лују да би му исплатио проценат за украдени чек од 500 долара који је донео. — И не заборави да дођеш ненаоружан! — додао је Рики. — Знаш, господин Биг не воли оружје а и нека од дама би могла да буде повређена.

Луј Лефту климну главом: није имао намеру да се замери тако важној личности као што је господин Биг.

У НАПУШТЕНОМ АМБАРУ

Дошао је и толико очекивани 28. септембар. Целог дана киша је лила као из кабла. Уплашени да би лоше време могло да умањи интересовање за брижљиво припремани пријем, Рики и Џое су још од раног јутра почели да телефонирају позванима да би проверили да ли долазе. Као узгред, напомињали су поново да оружје не треба носити.

У пола осам увече, обучени у тамна вечерња одела гангстери су почели да се окупљају у Рикијевој радионици. Пошто је сваки од њих добио обећаних сто долара, кренули су колима ка амбару у близини аеродрома Кенеди у којем је пријем требало да се одржи. Зашто је за пријем изабран баш тај усамљени амбар објаснио је Џое:

— Не би било згодно да се састанемо у неком локалу који „њушкала" држе на оку!

Разлог је био више него прихватљив, јер су све званице зазирале од полиције.

Као што су Рики и Џое обећали, све је било како се само могло пожелети. Још издалека гости су могли да виде блештаво осветљену зграду и чују трештање музике. **Очигледно, забава је била у јеку. О томе су сведочили и редови паркираних црних лимузина које су вероватно припадале „угледним званицама".**

Унутра, добар део столова већ је био заузет. Двадесетак парова гурало се на уском подијуму њишући се у ритму музике. Келнери у чистим, белим блузама јурили су тамо-амо, вешто балансирајући послужавницима са чашама у којима се пенушао шампањац.

Кад су се сви нашли на окупу и забава почела, у амбар је упала полиција!

РУКЕ УВИС!

Тек што су и последњи гости заузели сво'а места, врата амбара одједном се с треском отворише и у њима се појави крупан човек с пиштољем у руци.

— Полиција! Руке увис! — нареди човек гласом с металним призвуком.

Људи се збуњено згледаше као да се питају каква је то сад шала. Међутим, није била реч о шали. У то су се уверили кад су им лажни келнери и нашминкане лепотице, пре него што су уопште стигли да се снађу, намакли лисице.

Тако се дуго очекивани пријем код Рикија Зеленаша завршио пре него што је заправо и почео. Уместо вискијем, шампањцем и разним ђаконијама, званице су могле да се послуже кока-колом и бисквитима док су чекале у реду за узимање отисака прстију.

Индентификација је брзо обављена јер су сви гости били снимљени тајним камерама приликом посета Рикијевој радионици и предаје украдене робе и чекова. Сад је још само преостало да се сви ухапшени из амбара спроведу у истражни затвор и предају суду заједно са подебелим досијеима у којима су се налазили исцрпни подаци о свему чиме су се бавили:

Само два часа после упада полиције у амбар 82 крадљивца и провалника смештена су иза решетака. Био је то највећи број криминалаца који је икад у историји њујоршке полиције ухваћен одједном! Сви ухапшени су и проглашени кривим: 59 је осуђено на казне затвора од три месеца до седам година док су остали морали да плате новчану глобу од 2500 долара.

Тако је операција „Откупљивачи чекова", како је ова акција названа, забележила још један успех, захваљујући пре свега тобожњим власницима радионице за поправку нафта-пећи Рикију Зеленашу и Џоу Скарфачију, заправо детективима тајне полиције Ричарду Леду и Џозефу Фасулу!

ХИТАН САСТАНАК

Операција „Откупљивачи чекова" започела је још 1937. када је шеф детектива њујоршке полиције добио извештај у ко'ем је стајало да је претходних неколико година украдено чекова социјалног осигурања и кредитних писама у вредности од 800 милиона долара! Била је то цифра која је звонила на узбуну.

Луис Котел је сазвао хитан састанак на ко'ем је донесен план акције за хватање мреже откупљивача и препродаваца украдене робе и вредносних папира. За вођу операци'е наименован је поручник Френцис Херон.

Прво што је искусни официр тајне полиције урадио било је да у деловима града у којима је криминал цветао отвори неколико кафаница, радњи и радионица чији су тобожњи власници требало да се подземљу представе као угледни гангстери из других градова САД који су своје послове проширили и на Њујорк. За овај посао били су изабрани нај одважнији и најспособни'и људи тајне полиције, спремни да се ухвате укоштац и са најокорелијим.

Од тренутка кад су ступили на ову дужност ти људи су морали да забораве на своје породице и пријатеље, да почну да мисле, говоре и понашају се као превејани криминалци. Био је то једини начин да не изазову сумњу и тако доведу у питање целу акцију која је трајала скоро пуне три године. Да су они то сасвим успешно обавили најбоље показује и једно од многих хапшења изведено 28. септембра 1975. године у старом амбару близу аеродрома Кенеди.

О. В.

ИСТОРИЈСКА РЕЧЕНИЦА

Енглеска краљица Елизабета I (1533—1603) ступила је на престо у бурним приликама, после много перипетија: прво је, после смакнућа своје мајке Ане Болен, била лишена наследства, али је касније добила сва права као и остала деца Хенрија VIII. Када се 1554. шпански краљ Филип II оженио њеном сестром Маријом Тјудор, Елизабета је, као протестанткиња, бачена у затвор. После четири године Марија је умрла и Елизабета — ступила на енглески престо! Филип II који је прогањао протестанте и настојао да у Европи ујединиш све католичке снаге на челу са Шпанијом, упу-

ЏИН ЈАЧИ ОД ПАРЛАМЕНТА

КАПЕТАН ДАДЛИ ЈЕ ИМАО НЕЧАСНО ЗАНИМАЊЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ДОСТАВЉАЧА, АЛИ ЈЕ УСКОРО СХВАТИО ДА СЕ СИГУРНИЈА ЗАРАДА НАЛАЗИ С ДРУГЕ СТРАНЕ ЗАКОНА.

У великим градовима данас се на сваком углу могу видети аутомати за продају цигарета, чоколаде, папирнатих марамица и много других свакодневних ситница. Прву машину такве врсте измислио је капетан Дадли Брадстрит и згрнуо богатство продајући жедним Лондонцима чашицу џина за један пени. Било је то пре две стотине четрдесет година када је у Енглеској донет прохибициони закон.

Капетан Дадли је имао нечасно занимање полицијског достављача: проналазио је тајне пецаре џина и произвођача алкохола. Али је ускоро схватио да се сигурнија зарада налази с друге стране закона па је закупио кућу у Лондону и у један прозор у приземљу поставио свој „аутомат за точење џина".

Машина је била у облику огромне мачке међу чијим брковима се крила малена лула. Жедни Лондонци су морали мачки да шапну на уво следеће речи: „Мацо, мацо, сипај ми џина за један пени!" и затим да јој ставе новчић у уста. Тек тада би капетан Дадли одврнуо славину и пиће би потекло кроз лулу.

»ХОЛАНДСКА ХРАБРОСТ« ОСВАЈА ЕНГЛЕСКУ

Џин је у Енглеској постао популаран крајем 17. века када су енглеске најамничке трупе у Низоземској откриле да им тамошња ракија названа „џинова" то јест џин, олакшава тегобе и чамотињу војничког живота. Назвали су је „холандска храбрсст" и пренели у Енглеску где је почела да се производи у великим количинама тек када је на престо дошао Виљем Орански, пореклом Холанђанин. Он је одмах изменио економску политику својих претходника Стјуарта који су фаворизовали трговину с Француском и увозили њена вина и жестока пића. Парламент је забранио трговину с Француском и подстакао подизање дестилерија у којима се џин производио од житарица.

Потрошња алкохола нагло је порасла у суморној и магловитој Енглеској где су се жестока пића рум, на пример, сматрала малтене леком који ће загрејати тело у дугим и хладним ноћима. Тада, у 1690. години, производило се само 2,3 милиона литара алкохола али већ 1729. десет пута више. Радници су били плаћени џином уместо новцем. Алкохол се продавао свуда: на улици су га нудили торбари, бербери, дуванџије, пио се по сумњивим кућама, стајама, задњим одајама лондонских радња.

Постојала је опасност да земљу захвати талас алкохолизма и забринути Парламент, који је неколико деценија раније охрабривао произвођаче џина, доноси 1729. године закон по коме они сада треба да плате порез од једног шилинга на сваки литар џина, а трговци на мало 20 фунти годишње да би добили дозволу за продају алкохола.

Резултат овог новог прописа запањио је иначе пословично хладне Енглезе. Црна берза је процветала, као и домаћа производња џина који је, нестручно дестилисан, изазивао сваке године смрт више стотина људи.

БЕЛО РОБЉЕ

Влада је морала да призна да је поражена. Зато је ускоро донела закон по коме се алкохол може да продаје само по крчмама. Тако је спречена улична продаја али не и илегална, кућна производња пића. Беда изазвана огромним порастом броја алкохоличара достигла је невиђене размере. Људи су продавали одећу, намештај и куће да би дошли до новца за то безбојно и јако пиће без кога више нису могли. Напуштали су децу да не би морали да их хране или их продавали као бело робље. Затвори су били пуни сиротиње која није могла да плати дугове, а улице просјака што су молили пролазнике за пени — колико је коштала чаша џина.

И тада је, 1736. године, донет нови закон који је забрањивао продају мањих количина од 10 литара џина, опорезивао једном фунтом сваких пет литара пића, а од трговаца алкохолом захтевао 50 фунти, у то време огромну суму новца, пре но што добију дозволу за точење. Дан пре но што је закон ступио на снагу, Енглеском је завладало право лудило: свако је хтео да се што лепше проведе у том последњем дану, на теревенки у којој је учествовало и старо и младо.

НЕЋЕ ДА УЗМЕ МЕТЛУ

Гомиле људи су са себе свлачиле одећу да би купиле последњу чашицу јевтиног џина, а понегде су пролазници били пљачкани па чак и убијани ради неколико пенија. Један гонич стоке је заменио своју 11-годишњу кћер за боцу од 5 литара џина. Овај случај би прошао незапажено као и многи други да девојчица није полицији тужила оца што је прекршио обећање. Рекао је, наиме, да ће њој припасти пола боце алкохола!

Неки кочијаш дао је трговцу своју жену у залог за само један литар џина, али ју је после два дана добио натраг. Трговац се жалио да је лоше прошао у овом послу јер она неће ни да узме метлу у руке пре но што добије чашу џина.

По доношењу закона настале су нове невоље. Агенти чија је дужност била да откривају недозвољену продају алкохола често су проналажени у Темзи с каменом о врату, а службеници суда су пребијани на улицама. Суд се није усуђивао да кажњава преступнике из страха од освете криминалаца који су владали лондонским подземљем и обогатили се контролишући тајне пецаре.

Средином осамнаестог века Лондон је био много опаснији град од Чикага из доба прохибиције два века касније. Упркос новом закону, баш као што се догодило и у САД, 1742. године повећана је у Енглеској производња џина на близу 100 милиона литара, а само су се два произвођача потрудила да изваде дозволе за посао!

Државни приходи се нису повећали и исте године Парламент је опозвао закон доневши нов по коме су цене алкохола биле сувише високе и обесхрабривале алкохоличаре. Дозволе за продају пића сада су могли сви да добију, али је контрола точења алкохола знатно пооштрена. Због скупог пића и оштрих казни масовни алкохолизам је постепено био сузбијен.

С. К.

НА КУНОВО ЛЕТО!

тио је Елизабети I писмо у којем тражи да она у Енглеској поново заведе папину црквену власт и обнови све самостане који су били срушени за време владавине њеног оца. Елизабета је, наводно, одговорила Филипу: „НАЛОГ ЋЕ, ДОБРИ КРАЉУ, БИТИ ИЗВРШЕН НА ГРЧКЕ КАЛЕНДЕ!" — што значи никад, јер календе су биле сваки први дан у месецу по јулијанском календару, а Грци их уопште нису имали!

Филип II послао је своју НЕПОБЕДИВУ АРМАДУ 1588. године на Енглеску, али је она потучена до ногу, после чега је много порастао углед Енглеске!

ПРАШИНА ИЗ КОСМОСА

Сваког дана на Земљу падне 10000 тона прашине из космоса. Ова цифра добила се на основу мерења броја удараца интерпланетарних честица које падају на ракете или сателите. При томе, на површини која се посматра, ударци честица претварају се у звучне сигнале који се потом региструју а компликованим прерачунавањем, зависно од њихове јачине, добија се тежина честица.

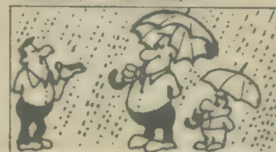

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ:

ЗАБОРАВНИ ЂОКИЦА

НИШТА НИЈЕ НЕМОГУЋЕ

СРУШИО САМ КУЋУ МРАКА

— Више нећете носити наочари од минус 20 диоптера! — рекао је после операције шпански лекар Стојану Протићу, новинару »Политике експрес«. Њему се тада учинило као да је саопштио да му више нису потребни нос или уши!

Човек тражи светлост да би упознао друге а мрак да би сазнао о себи — тако сам размишљао док сам после операције лежао у мадридској болници са дебелим завојима преко очију. Кроз њих светлост нисам чак ни наслућивао а питао сам се да ли ћу то икада моћи. **Само мрак, непрозиран у мени а опет тако обојен.** Разазнавао сам звуке, по добовању капи закључио сам да напољу пада киша — мора да је тамо све зелено. Чуо сам и птице и жамор! Под прстима сам осећао мекан чаршав, знао сам да је бео а моја пиџама плава. Те невидљиве слике урезивале су ми се у свест. **Ја сам видео целим својим телом, сва моја чула служила су очима. Тако је одувек било! И био сам спреман да тако буде и убудуће.**

— Операција је била тешка — зачуо сам глас доктора Сантјага Гарсија Кастељона. Вероватно је био нагнут над мојим креветом. **— Успела је! Извадио сам оба очна сочива. Сада ће светлост да пада директно на мрежњачу. Више вам ни наочари неће бити потребне!**

Како! Па, оне су постале део мог лица! Као да ми је рекао да ми више неће бити потребни нос или уши. И другови ме неће препознати без њих. Јесам ли жалио тада, за стаклима која као да су се родила заједно са мном? Али, завоје је тек требало скинути!

Изгубљен случај за науку

Од родитеља сам први пут чуо да сам кратковид. У мом случају, много касније сам сазнао, то је значило да ћу, једном, потпуно изгубити вид. Са четири године имао сам минус 4 диоптера, са пет година — минус 5. Како сам старио све сам слабије видео. Наочари са дебелим стаклима давно су престале да ми помажу. **Почетком 1975. године имао сам преко 20 диоптера, 5 одсто вида на левом оку, на десном још мање, замућена оба очна сочива, одлубљене мрежњаче... све то писало је у налазима добијеним од најпознатијих очних специјалиста широм света до којих сам — успут долазио. Јер, у иностранство сам ишао само по задатку, када је требало да извештавам са олимпијада, многобројних реванш и пријатељских утакмица, са купова шампиона.** Забелешке нисам могао да правим, па сам извештаје диктирао директно „из главе“.

Знао сам да сам за медицину „изгубљен случај“ али нисам хтео у то да поверујем. Ипак сам нешто видео а то мало омогућавало ми је да се не разликујем од њих да радим исто што и они, тако сам називао људе са нормалним видом.

А онда, у фебруару 1975. године, када сам стигао у Мадрид да бих одатле извештавао са утакмице Реал — Црвена звезда, Миљан Миљанић и његова супруга Вера саопштили су ми:

— Овде постоји лекар који би могао да те оперише!

Једва сам пристао да одем на преглед, лекари су ми већ досадили стално говорећи исто — о операцији не може бити ни речи. Али, када сам после дужег Вериног убеђивања ипак отишао, први пут у животу сам чуо:

— Оперисаћу вас! Дођите код мене у априлу.

Нисам могао да поверујем. После једног прегледа из Канаде сам донео потврду да ћу ускоро бити потпуно слеп. Зато су ми пријатељи саветовали да се пензионишем. **А сада, одједном, постојала је нада за мене!** Зар ћу убудуће ићи на утакмице без оног догледа којим се посматрају звезде, чија је диоптрија била око 48 и због кога су ме звали **„човек с дурбином“.**

— Пристани на операцију, немаш шта да изгубиш — рекли су ми лекари кад сам се вратио у Београд.

Психичке инјекције

То ме је повредило! Сматрао сам да имам шта да изгубим јер ипак сам светлост разазнавао. Ризик од операције за мене је био много већи него за лекаре.

Док сам био дечак, сви су ме звали „ћора“, „зрика“, „онај с цвикцима“. Ни сам зато себе сматрао инвалидом. Професор Ђорђе Нешић увек ми је говорио: **„Стојане, немој да изостанеш!“** Биле су то психичке инјекције делотворније од било ког лека. Нисам каскао за својим вршњацима, напротив, често сам ишао испред њих. **Кратковидост је била моја предност, дозвољавала ми је да упознам своје могућности.** Иако су лекари саветовали родитеље да ме не шаљу у школу нисам хтео да их послушам, мада сам се безуспешно трудио да угледам слова на табли. Чак сам почео и спортом да се бавим. Био сам један од првих кошаркаша, првак у стоном тенису, основао сам школу тог спорта, био тренер, играо фудбал и тенис, скијао се... Понашао сам се нормално и намерно тражио гужву.

Лево око ми је одувек било слабије, **десним сам гледао — све до 1944. године.** Као двадесетогодишњак доживео сам бомбардовање, главом сам ударио о бетонску греду и после тога — ништа нисам видео. У Бечу ме је оперисао славни професор Карл Линднер. **Опорављао сам се годину дана, ишао сам са штапом и тамним наочарима, други су ме водили али веровао сам у себе. И вид ми се вратио, могао сам поново да гледам на то десно око.**

У септембру 1948. године дошао сам у редакцију листа „Рад“ и постао спортски новинар. После тога почео сам да пишем за готово све листове у Југославији. Успео сам да завршим Правни факултет захваљујући друговима који су ми читали, научио шест језика, али спорт је остао моја љубав, за њега сам се определио кроз новинарство.

Вид ми се стално погоршавао а ја сам ишао на утакмице и пратио их, прво малим позоришним догледом, па „туристичким“ а затим оним којим се посматрају звезде. И тако све до 1968. године када ми је на утакмици Југославија — Енглеска у Фиренци попустило и десно око. Од тог тренутка морао сам да се ослоним на лево којим сам само светлост наслућивао.

Нисам био очајан, напротив, трудио сам се да то нико не примети. И даље сам се напрезао да бих кроз доглед угледао лопту или бројеве на леђима играча, писао извештаје толико нагнут над машином да су ме слова скоро ударала по носу, читао са раздаљине од неколико сантиметара, живео сам и радио као и сви други. **Све до поновног одласка за Мадрид када сам први пут кренуо за иностранство, не да бих извештавао, већ да бих остварио и немогуће. Пусти снови? Надо!**

Гранични тренутак!

— Полако отворите очи! Слободно! Нема чега да се плашите, навукао сам завесе да вас светлост не заблесне. Сада ћемо видети колико је операција успела — благо је говорио доктор Кастељон осам дана касније када су ми скинути завоји.

А ја сам већ све знао! Кроз натечени капак левог ока чврсто приљубљен уз још болну беоњачу наслутио сам — светлост. Чак је и тако била јача него она од пре неколико дана кад сам широм отворених очију памтио предмете у болничкој соби да бих се после операције лакше кроз њу кретао. Подигао сам капак...

Ја видим: боре на лекаровом лицу, па оне ситне поре на образима, процењујем његову висину, ту је и болничар, иза њих је прозор са засторима. Волео бих да угледам небо! Али, не смем ништа да кажем, можда ће речи разбити сан.

Вратио сам се у Београд са сазнањем да се свет састоји из мноштва детаља, мислио сам да их има много мање. Први пут сам разумео шта значи — **нијанса па лепо, шта значи гледати у даљину или саговорнику право у очи.**

— Јао, ала сте ружни! Замишљао сам вас много лепшим — нашалио сам се са својим колегама из редакције који су као и ја стрепели за исход операције. — Јер, до тада сам само знао како изгледа мој син — њега сам могао да гледам са раздаљине од неколико сантиметара!

Стојан Протић који тако често пише баш на овој страни о спортским величинама, данас носи наочаре од минус 4,5 диоптера и то само када посматра утакмице или када разговара с неким. Али, док пише или када чита оне му нису потребне.

После операције написао је књигу „Записи из куће мрака“, своју исповест о времену прошлом и о оним граничним тренуцима када је за њега светлост одједном продрла из таме.

Забележила:
Б. Јеремић

ДОГАЂАЈ КОЈИ ЈЕ УЗБУДИО СВЕТ

НЕКО ЈЕ УКРАО МОНА ЛИЗУ!

Једна од најпознатијих ризница уметничког блага у свету је чувени париски Лувр. Некадашњи дом француских краљева сада је музеј у којем је изложено на стотине слика, скулптура и комада намештаја прохујалих епоха. Почасно место у њему заузима једно од најбољих дела светског сликарства чувена „Мона Лиза“ Леонарда да Винчија, насликана око 1511. године.

У 7 часова ујутру 22. августа 1911. године двојица чистача музеја ушла су у дворану у којој је била изложена „Мона Лиза“. Био је то део уобичајеног дневног ритуала: пре него што би почели са радом, двојица љубитеља уметности проводила су неколико минута испред слике средњовековне лепотице која се тајанствено осмехивала на њих.

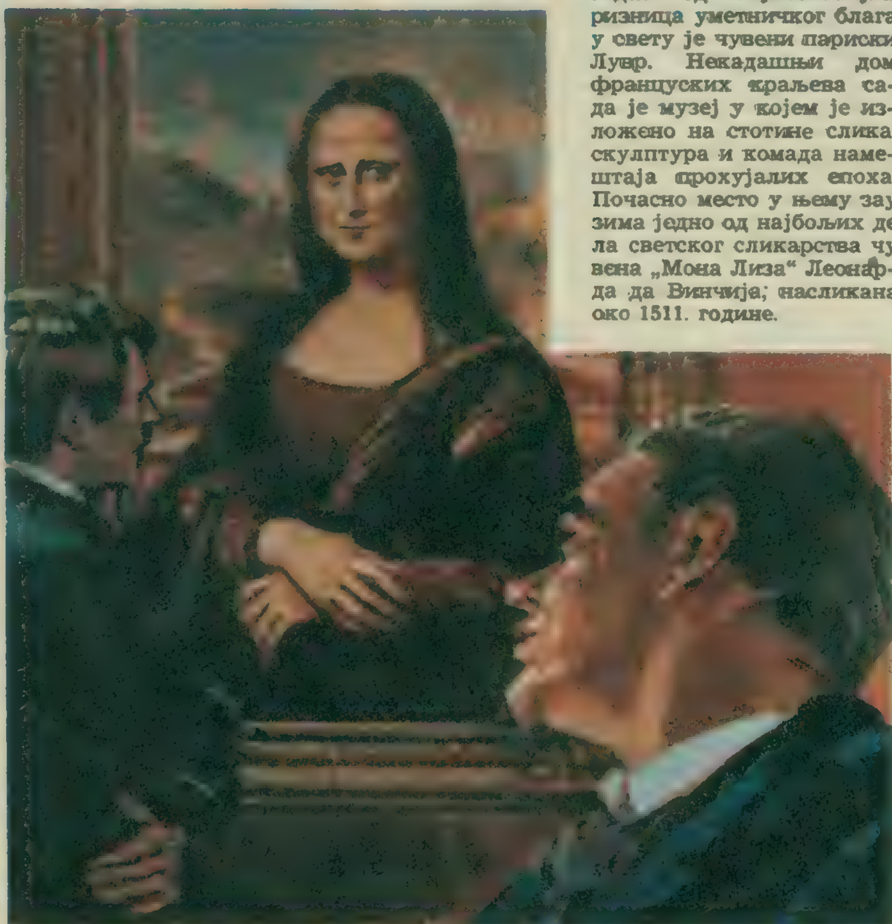

Више љут него забринут, Беру је пожурио да потражи чувара и упита због чега је слика склоњена. Збуњени чувар је похитао у дворану и — угледао празно место између „Свете Катарине“ Коређа и Тицијанове „Алегорије“. Већ годинама Мона Лиза је висила између све две слике и чувара умало није ударила кап кад је схватио да је нестала. Потпуно избезумљен, укључио је алармно звоно. Други пут у историји Лувра његова тешка врата су се затворила и сви његови посетиоци били су изложени претресу и строгом испитивању. Узалуд. Слика није пронађена.

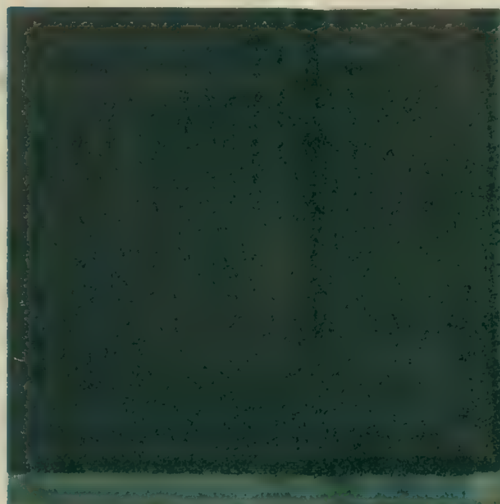

Само два часа касније истог дана париски сликар Луј Беру ушао је у Лувр носећи под мишком свитак папира. Желео је тај дан да посвети студирању дела италијанске ренесансе па се због тога упутио право ка месту где је висила „Мона Лиза“. Међутим, на његово велико изненађење, слике тамо није било! Млади сликар је запрепашћено зурио у голи зид пред собом не схватајући шта се то догађа: колико је њему било познато, од тренутка кад је окачена „Мона Лиза“ више никада ни је скидана са зида.

Од подрума до тавана Лувр је детаљно претресен. Сви који су се у тренутку кад је крађа откривена затекли у њему поново су саслушани. Међутим, није било никаквог трага и истрага је доспела у ћорсокак. Било је сигурно да је крадљивац све добро испланирао и да неће покушавати да прода слику. Пуне две године полиција је упорно трагала али без икаквих резултата. Влада је већ почела да се прибојава да је непознати крадљивац можда и уништио слику.

У јесен 1913. године намеравајући да организује изложбу, Италијан по имену Алфредо Ђери дао је оглас у новинама да жели да купи неколико слика. Примио је много понуда али му је једна посебно привукла пажњу: човек који се потписао као Винченцо Леонарди из Париза, нудио је да му прода — Мона Лизу! У недоумици шта да ради, Ђери се за помоћ обратио директору Музеја „Уфичи“ и овај га је посаветовао да предложи Леонардију да дође у Фиренцу и понесе са собом платно које је нудио на продају.

Тек што је тајанствени Парижанин стигао у један хотел у Фиренци, директор Музеја Пођи и Алфредо Ђери закуцали су на врата његове собе. Готово да нису могли да верују својим очима кад им је незнанац показао Да Винчијево платно: без сумње била је то „Мона Лиза“ или тако добра копија која би могла да превари чак и ову двојицу стручњака. Исплатили су суму коју је Леонарди тражио и пожурили напоље с драгоценом сликом.

Леонарди је убрзо ухапшен под оптужбом да је украо слику. Испоставило се да је он Италијан по имену Перуђа, а његова прича била је следећа: украо је слику да би је вратио у Италију јер је сматрао да по правди она тамо припада. Пошто је чувена слика била неоштећена, Перуђа није строго осуђен: добио је нешто више од годину дана затвора. Кратко време „Мона Лиза“ је била изложена у галерији виле Боргезе у Риму а онда је враћена на њено право место, у Лувр, где се налази и данас.

ХИТ СТРАНА

ЛЕО МАРТИН

О београдском певачу Лео Мартину љубитељи добре музике готово све знају. Због тога данас нећемо писати о његовим врлинама о којима, по оцени многих, најбоље говори његов изврстан, изузетно пријатан глас. Зато није ни чудо што се Лео већ скоро седам година налази на самом врху листе најбољих домаћих интерпретатора.

Каријеру музичара Лео Мартин је почео као инструменталиста (саксофон и флаута), а затим и као вокални солиста ансамбла „Експрес 8". Са овом групом пре веће успехе постиже у Западној Немачкој где борави неколико година. У том периоду снимио је неколико веома добрих плоча за познате светске фирме „Колумбију" и „БАСФ". По повратку у земљу први значајнији успех постиже 1969. године када снима свој ТВ-шоу који је представљао Југословенску радио-телевизију на фестивалу у Монтреу. Истовремено почиње и да се појављује на најпознатијим смотрама домаће забавне музике као што су „Опатијски фестивал", „Ваш шлагер сезоне", „Београдско пролеће" и другим. Готово увек је био један од главних претендената за највише награде мада су му оне, потпуно неоправдано, често измицале. Срећа је што су после свих тих фестивалских наступа остајале сним љене плоче које су, бар према оценама слушалаца, исправљале неправду. Слободно можемо рећи да је песмама Одисеја, Ја те волим, Бићу увек сам, Барбара и још неким ушао у историју домаће поп-музике и треба да протекне још доста времена док се не пронађе његов прави наследник. Успех композиције „Лаку ноћ, драги, лаку ноћ, драга", изведене ове године у Опатији, само је још једна потврда реномеа који Лео Мартин ужива код публике широм земље. На крају додајмо још и то да је његово право име Миша Јовић а псеудоним Лео Мартин, под којим је много познатији, узео још у време својих наступа по Западној Немачкој.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ, ЛАКУ НОЋ, ДРАГА

Текст: Филип Бели
Музика: Војкан Борисављевић
Пева: Лео Мартин

У истом стану живимо
топлу постељу делимо
исто нас вино опија.

Ипак смо далеки ти и ја
ипак смо далеки ти и ја.

По навици се љубимо
понекад, можда, лажемо
заједно толике године.

Сада се бојимо истине
сада се бојимо истине.

Лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга,
отишла љубав с нашег прага
збогом, радости, добар дан,
туго,
понеки осмех и ништа друго.

Лаку ноћ песми, лаку ноћ
срцу
ти знаш шта пише на мом
лицу
време што прође, остави
трага
лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга.

Албум са старим сликама
често се листа са сузама
дивне смо сати провели
некад кад смо се волели,
некад кад смо се волели.
Лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга...

ХИТ ТЕЛЕГРАМИ

● Рон Вуд се помирио са Родом Стјуартом. Мада није званично члан Ролингстоунса, прича се да он свира гитару у композицији Stay on Station.

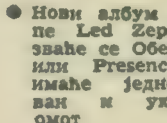

● Нови албум групе Led Zeppelin зваће се Обелиск или Presence и имаће једноставан и укусан омот

● У току ове године треба да се појави и соло-албум Peter Gabriela.

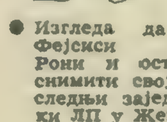

● Изгледа да ће Фејсиси (Род, Рони и остали), снимити свој последњи заједнички ЛП у Женеви.

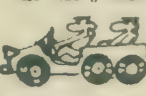

● Пит Таунзенд радиће свој други соло-албум у спомен на Meher Babu.

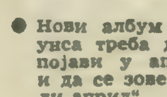

● Нови албум Стоунса треба да се појави у априлу и да се зове „Луди април".

● За хиљаду долара купио је Елтон Џон пар ципела које је носила Мерилин Монро.

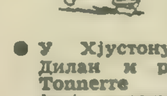

● У Хјустону ће Дилан и ревија Tonnerre Roulant свирати пред 50.000 особа. На приредби ће учествовати и Стив Стилс, Стиви Вондер, Ринго Стар, Мохамед Али, Кет Стивенс и Сантана.

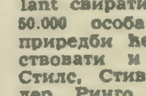

● Група Јес ће снимити филм у панавижн техници и одржати концерт у Филаделфији пред 100.000 слушалаца.

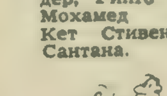

● Прича се да ће Елвис Присли, који већ има 41 годину, у току 1976. одржати концерт у Лондону.

● Нови албум Бич Бојса биће ускоро завршен и зваће се „Медитације".

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈА

1. FLY, ROBIN, FLY — Silver Convention — ПГП РТБ
2. ART FOR ARTS SAKE — 10 CC — ПГП РТБ
3. ISLAND GIRL — Elton John — ЈУГОТОН
4. DARLIN' — David Cassidy — ЈУГОТОН
5. BOHEMIAN RAPSODY — Queen — ЈУГОТОН
6. ROLLING STONE — David Essex — SUZY
7. GIVE A LITLE LOVE — Bau City Rollers — ЈУГОТОН
8. DELILA'S POWER — Ike and Tina Turner — РТВ ЉУБЉАНА
9. WHAT CAN I DO FOR YOU — Labelle — SUZY
10. HUSTLE — Van Mc Coy — ПГП РТБ

ИТАЛИЈА

1. SANDOKAN — Oliver Onions
2. LA TARTARUGA — Bruno Lauzi
3. LILLY — Antonello Venditti
4. TU CA NUN CHIAGNE — Giardino dei Semplici
5. GAMA — Enrico Simonetti
6. IL MAESTRO DI VIOLINO — Domenico Modugno
7. COME PIOVEVA — Beans
8. UN ANGELO — Santo California
9. LE TRE CAMPANE — Schola Cantorum
10. PROFONDO ROSSO — Goblin

ДОМАЋА ЛИСТА

— СИНГЛОВИ

1. ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ, ЛАКУ НОЋ, ДРАГА — Лео Мартин ПГП РТБ
2. НЕ МОГУ СКРИТИ СВОЈУ БОЛ — Амбасадори ДИСКОТОН
3. ВАГАБУНД — Здравко Чолић ЈУГОТОН
4. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ ВИШЕ — Бијело дугме ЈУГОТОН
5. ДАЈ МИ, ДАЈ — Посебно паковање ПГП РТБ
6. БАЈ, БАЈ, БАЈ — Бисера Велетанлић ПГП РТБ
7. ОВО ЈЕ МОЈА ПЕСМА — Миша Марковић СТУДИО Б
8. ЈА САМ ЧОВЈЕК — Мишо Ковач SUZY
9. ЕЈ, ДА МИ ЈЕ НАЋИ — Неда Украден РТВ ЉУБЉАНА
10. МАЛА ПЈЕСМА — Даворин Поповић ДИСКОТОН

НОВЕ ПЛОЧЕ У ПРОДУКЦИЈИ

БИСЕРА

Прва солистичка ЛП плоча познате интерпретаторке Бисере Велетанлић излази са малим закашњењем: најављена је још пре четири месеца, а тек се недавно појавила у продаји. Од десет композиција,

колико их се налази на овој плочи, за девет је музику написао Корнелије Ковач, док је већ добро познати хит „Тужно поподне" дело младог београдског композитора Саше Илића.

ЈАДРАНКА

Још једна домаћа интерпретаторка забавне музике успела је да у продукцији ПГП РТБ сними свој први ЛП. То је Јадранка Стојаковић чије су мале плоче код слушалаца има

ле велики успех. Поред већ познатих песама, као што су „Музика је свирала", „Чекала сам", „Ти не знаш дом гдје живи он" и других, на плочи су се нашле и три потпуно нове нумере.

СУПЕРТРАМП

Америчка група SUPERTRAMP није непозната љубитељима поп-музике. Нешто мање популарна у Европи, ова група је за веома кратко време у САД продала велики број ал

бума CRISIS? WHAT CRISIS? који, захваљујући Продукцији плоча РТБ, и ми можемо да набавимо у нашим продавницама.

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ ГОРАЖДА

У нашем граду, Горажду, омладина суботом и недељом има где да се забави. Игранке се одржавају у Гимназији, Економској школи и Радио-клубу. У Гимназији и Радио-клубу музика се слуша са плоча које одабира диск-џокеј Јордан Апостолов, док у Економској школи наступа група „Сонг", која је чест гост и у Вишеграду. Група „Сонг" има четири члана. Поред овог саставу у Горажду још раде и »Rock-oaza«, »Drinexi« и »Fozgen«. Треба још поменути и дувачки оркестар као и градски хор који са успехом наступа већ годину дана.

АМИРА ЖУГА,
Мире Шекарића бр. 17,
71400 Горажде,
(хонорар 50.— дин.)

ВЕСТИ ИЗ БРЕЗЕ

Последњих дана прошле године у нашем месту основана је рок-група ХАЈ. Оснивач групе, која тренутно забавља младе Брезе и околних места је Миралем Пајић, који је бубњар. Вођа групе је со

ло-гитариста Вукан Станишић, а остали чланови су Хилмија Икотић, бас-гитара, и вокални солисти Јасна Заимовић и Џевад Рошић.

ФАХРУДИН ШАБИЋ,
Улица шестог априла 18,
71336 Бреза
(хонорар 50.— дин.)

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

EMMYLOU HARRIS, c/o Warner Bros. 3300 Warner Burbank, California 91510

LINDA RONDSTADT, Asylum Records, EMI — haus, Manchester Square, London XX W 1

RITA COOLIDGE, AM, Records, 1416 North la Brea Ave. Hollywood, California 90028, USA

ABBA, c/o Polar Music AB Nybrogaten 53, 10245 Stockholm 5, Schweden

INGA RUMPF, c/p Phonogram, Monckeberg — str. 7, 2000 Hamburg 1

ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ

О члановима групе ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ већ смо дали краћу вест у једном од претходних бројева. Тада смо говорили о такозваном валовитом року који су нам презентирали тројица младих музичара из Далмације чији је првобитни назив био СУПЕР ГРУПА ДАЛМАЦИЈЕ. Када се недавно у продаји појавио њихов први сингл уверили смо се да оно о чему су нам својевремено причали

Жанко, Момир и Никша није било хвалисање. Композиција „Касно је за све", а нарочито „Дај ми, дај" одраз су њихове музичке вредности. Фанки, данас веома популаран звук, присутан је у песми „Дај ми, дај" која, према првим подацима, има изгледа да постане југословенски хит број један. На крају да вас подсетимо и ко су чланови овог састава.

Жанко Дражен свира гитару, клавир, трубу, главни је композитор и певач групе. Рођен је 4. децембра 1951. године у Сињу. После завршене музичке школе — одсек труба — уписује се на Педагошку музичку академију у Сплиту. Музиком се бави професионално од своје 16. године, а познат је и као аутор композиција за групу АЛКАРИ. Сарађује у последње време са композитором Ненадом Виловићем, а његово име појављује се и у композицијама групе ПУТ и на албуму Томе Бебића.

Момир Чачија пева свира гитару, бас и све остале инструменте са клавијатуром. Рођен је 31. марта 1953. године у породици познатих сињских музичара. Бави се музиком од своје седамнаесте године. Последње две године сарађује са ансамблом Мише Ковача.

Никша Јуриновић — бас, гитаре, виолина и вокал — рођен је 14. децембра 1953. године у Сињу. Шест година је похађао музичку школу на групи за виолину. Својv каријеру почео је у градској капеличкој музици а некад је свирао у АЛКАРИМА.

Ролингстоунси

Чланови ансамбла Ролингстоунс живе легенде светске поп-сцене предвођени Мик Џегером после готово 14 година постојања најзад долазе и у нашу земљу. У оквиру своје овогодишње турнеје по Европи Стоунси ће 20. и 21. јуна одржати у Загребу два концерта. Првобитно је било планирано да се један концерт одржи у Загребу, а други у Београду или Љубљани. Али због огромне пратеће екипе и опреме, а и жеље чланова састава да се на турнеји што мање заморе, популарни састав представиће се само младима из Загреба.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Да ли бисте могли да ми кажете колико је висок Здравко Чолић и која му је адреса у Сарајеву?

Александра Николић
Народног фронта 29
11000 Београд

Здравко је висок 182 сантиметра, а адреса му је: Здравко Чолић, Загребачка 31а, 71000 Сарајево.

* * *

Драги Забавниче, молимо те да нам нешто више напишеш о нашој омиљеној групи Свит (Sweet) и њеним члановима.

Тања, Дејан, Зорана и Иван
из Панчева

Група Свит има четири члана: певач Брајан Конели, рођен је 11. јула 1949. године висок је 174 цм, плавих очију и косе; гитариста Енди Скот, рођен је 30. јуна 1949. године, висок је 178 цм, коса смеђа очи плаве; басиста Стив Прист, рођен је 23. фебруара 1948. висок је 167, коса кестењаста, очи плаве и бубњар Мик Такер, рођен је 17. јула 1949, висок 183 цм, коса тамномрка, очи плаве. Адреса на коју можете да им пишете је: група SWEET, c/o Norman Duval and Toni Barrow International Abbot House, 1 Hanover Street, London W1 1.

Цветанка Ласкова и Јанко Узунов

Југословенски фестивал забавне музике, одржан крајем фебруара у Опатији, представио нам је и један симпатичан дует. Међу новим певачима који су се појавили на овом такмичењу пажњу посетилаца највише су привукли Цветанка Ласкова и Јанко Узунов који су изванредно отпевали композицију МОМЧЕТО СО МАНДОЛИНА. Њихова песма постала је једна од најслушанијих на готово свим радио-станицама што

је, свакако, најбољи доказ да је Радио-телевизија Скопље послала на Опатијски фестивал најбољу могућу селекцију. Иначе овај дует био је оформљен баш за ову прилику. Цветанка Ласкова иначе већ неколико година снима за Радио-Скопље и редовно похађа Музичку академију у свом граду. Од њених ранијих наступа треба поменути омладинске фестивале у Сарајеву и Маглају, као и два последња фестивала забавне музике у Скопљу. Јанко Узунов је по стажу нешто старији. За потребе Радио-Скопља своју прву песму снимио је још 1972. године, када је и први пут наступио на Скопском фестивалу. Прошлогодишњи наступ на овој смотри сматра се до сада његовим највећим успехом јер га је публика изванредно примила. Апсолвент је Музичке академије, а своје музичке способности подједнако добро исказује и у забавној и у народној музици коју такође интерпретира.

Поп-вести

Група YES постигла је у Америци огроман финансијски успех приказивањем две године старог филма YES SONGS снимљеним на њиховим јавним наступима. За све време приказивања филма дворане су биле пуне и филм је финансијски боље прошао него нама свима позната прича о „Ајкули". Подстакнути овим великим успехом чланови групе су одлучили да овог пролећа сниме у Америци још један филм који би био готов већ у јуну месецу.

■ ■ ■

Чик Кориа и његова група „Повратак вечности" тренутно обилази Европу. Турнеја је почела концертима у Енглеским градовима Манчестеру и Лондону. Први је одржан 4, а други 5. марта.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

ВАС 1976

ЋАСКАЊЕ УЗ СОК

Брига сваке домаћице, макар она била и девојчица, је да што боље дочека и послужи изненадне госте. Обично се у таквим приликама понуди лимунада или неки сок. Међутим, није свеједно како је он припремљен и на који начин послужен. Предлажемо вам зато да увек при руци имате лепе подметаче које ћете сами направити као и воћне сокове за које вам дајемо неколико рецепата за припремање.

Подметачи се праве овако: исеците од чвршћег картона кругове и квадрате величине као на нашем цртежу. У књижари купите по 10 цм самолепљивих тапета у разним бојама. На већ исечене кругове и квадрате залепите фигуре и шаре које сте исекли од тапета (црт. 1). Уколико вам се не допадају, шаре можете и сами нацртати.

Да вам се чаше, кад имате више гостију, не би помешале, изрежите од самолепљиве тапете фигурице у облику цвета, срца, месеца итд. и залепите их на чаше, водећи рачуна да одговарају украсима на подметачима.

Ево два начина за украшавање чаша: покваситe у води руб чаше, па руб умочите у шећер (црт. 2) — тако ће чаша изгледати декоративније. Чашу можете украсити и кришком лимуна, тако што ћете кришку засећи и затаћи за руб чаше (црт. 3).

На крају ево и два рецепта за прављење воћних сокова:

Фрапе (за једну особу): једну исецкану банану, поморанџу или шољу јагода (већ према сезони воћа или жељи госта), убаците у 2 децилитра хладног млека, ставите кашику шећера и кашичицу рума (тек да замирише) па све добро измешајте, пропасирајте и сипајте у чашу коју сте пре тога украсили шећером или лимуном.

Воће са сладоледом: пропасирајте велику шољу трешања, јагода или малина, ставите велику кашику шећера (може и две, зависи од укуса), нацедите сок од једног лимуна и на крају ставите две велике кашике сладоледа од ваниле.

Лекари-мучитељи

Справу коју је инквизиција употребљавала још у средњем веку данас користе научници да би измерили највећи бол који човек може да издржи.

Иако би многе пробаде, рецимо у врату или леђима, лако могли да отклоне, лекари то нерадо чине јер бол представља део алармног система у човековом организму, неопходног за рано откривање болести. Баш због тога, научници у последње време покушавају да измере бол — што им задаје велику главобољу.

То, наиме, није нимало лако, јер иако свако живо биће осећа бол, нико не може да га довољно тачно опише. Покушајте у зубарској чекаоници да некоме докажете да вас зуб боли више него њега, па ћете се уверити у то. Осим тога, бол подједнаке јачине не осећају сви људи. Главобоља је за неке само пролазна тегоба, а за друге равна агонији.

ДОК НЕ ЗАЈАУЧЕ

Зато су научници прионули на посао да утврде количину бола према скали од нуле до десет. Нула представља стање у коме пацијент ништа не осећа, а десетка највећи бол који може да издржи. На основу искуства, пацијент сам одређује врсту бола и уноси је у скалу. Тако добијена сазнања, наравно, прилично су непрецизна, али ипак дају приближну класификацију болова.

Анестетичари у болницама научили су да у пракси мере бол количином средстава које дају за умирење. Амерички научници употребљавају такозвани долориметар, справу која је добила име по томе што значи мерити бол. Они управљају сноп топлотних зрака на чело пацијента и појачавају га све док тако произведен бол не достигне јачину праве главобоље. Овако добијени резултати мере се долима, а најјачи досад забележен бол износи 10,5 дола.

Енглески научници нису тако савремени — раде са справом која потиче још из средњег века, из мучионица инквизиције. Она се ставља на руку добровољца и завртањ се стеже све док бол постане неиздржљив.

ЖЕНЕ СУ ИЗДРЖЉИВИЈЕ

Научници се слажу да још нису у стању да тачно измере количину бола коју човек може да осети, али су ипак успели, захваљујући овим „справама за мучење", да одреде десет врста најјачих болова који постоје.

Порођај је на првом месту и сматра се најстрашнијим болом на свету, док су зубобоља и главобоља сасвим при дну листе. Експерименти вршени на 13 жена у њујоршком породилишту показали су да тренутак рађања изазива болове јачине 10 дола. Поводом тога лекари су рекли:

— Закључили смо да 10,5 дола износи најјачи бол који човек може да осети. Ако се после тога код пацијента изазове још један „додатни" бол, укупна количина бола се не повећава. Срећом, порођај је обично праћен тако снажним емоцијама да се осећај бола знатно смањује.

Научници су такође доказали да жене могу дуже да издрже бол и остале органске тегобе него мушкарци. Оне су, такође, у стању да „забораве" кад их нешто боли и да наставе да раде по кући или у предузећу као да им ништа није. Занимљиво је да је такође доказано да мушкарци и жене иначе осећају подједнаку количину бола.

Најстрашнији бол који може мушкарца да снађе изазван је опекотином од цигарете или срчаним нападом и обично достиже бројку од 9 дола. Срећом, већина људи пролази кроз живот никад не искусивши снажнији бол од 6 или 7 дола. Зубобоља, болови у средњем уху, у крстима и леђима варирају од 1 до 3 дола, уклештење леђних пршљенова износи око 4 дола, док мигрена иде чак и до 5.

Према долориметру, 10 најснажнијих болова које човек може да осети су: 1) порођај, 2) опекотине трећег степена, 3) снажан срчани напад, 4) нека малигна обољења, рак на пример, 5) мигрена, 6) уклештење пршљенова на кичми, 7) болови у леђима, 8) запаљење средњег уха, 9) јаке зубобоље и 10) велики убоји. **М. Ш.**

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШИХ НАРОДА

ИНСПИРИСАЛИ ХАЈДНА И БЕТОВЕНА

У време најжешћих напада Турака на западне и југозападне крајеве Хрватске, у 16. веку, многи становници ових крајева исељавају се у Градишће, односно у аустријску покрајину Бургенланд. Већином су се одједном селила цела села, тако да су у новој постојбини наши људи и даље остајали заједно као једна целина. Прве сеобе су око 1520, најчешће после 1530, да би око 1580. насељавање Градишћа престало.

Први су почели да се селе сељаци с подручја Гацке, Лике и Крбаве и из приморских крајева између Сења и Обровца. Затим се сели око 10 хиљада житеља из поречја Купе и из западних крајева Славоније. Иако ове сеобе нису потпуно испитане, утврђено је да се с подручја реке Уне иселило око 40 и из других крајева око 60 хиљада, већином кметова, тако да је број исељеника премашио 100 хиљада. Аустријска покрајина Бургенланд, где се и иселило највише Хрвата, од 1921. године има и назив Градишће. По њему и становници ове области названи су градишћански Хрвати.

Међутим, нису се сви досељеници задржали у Градишћу. Многе групе одлазиле су до Моравске, Словачке и Доње Аустрије и тамо се стапале са староседеоцима не сачувавши особености у језику, култури, обичајима и сл. У Градишћу данас има око 80 насеља са претежно или чисто хрватским становништвом, а према пореклу и говору издваја се неколико група, као Хаци, Пољанци, Долинци, Влахи и Штоји.

Градишћански Хрвати имају богату културну прошлост. Иако су дошли у за њих потпуно нове крајеве, с другим народима и језицима, и до данас су задржали бројне народне песме из старих крајева, маштовит фолклор и лепе народне мелодије. Многи композитори преузимали су за своја дела и народне мелодије градишћанских Хрвата. Тако је Јозеф Хајдн за компоновање аустријске државне химне употребио градишћанску песму „Устал јесам рано ја", а Бетовен је неке музичке мотиве градишћанских Хрвата унео у своју VI симфонију.

МИСТЕРИЈЕ СТАРОГ СВЕТА

БРОД НИ НА

1 Небо се приближило земљи и у једном дану све је изгинуло. Чак су и планине биле прекривене водом а камена лава је кипела и горела у планинама пурпурном светлошћу", тако гласи опис светског потопа у древном мексичком запису „Чималпока". Међутим, библијска легенда о Нојевом ковчегу, заснована, како се сматра, на предањима старих народа, говори да је ипак један човек по имену Ноје успео са својом породицом и изабраним животињама и биљкама преживи потоп.

2 Легенда даље каже да се Ноје са својом барком искрцао на планини Арарат, која се налази на тромеђи Ирана, Турске и СССР-а. Вероватно је да ова легенда никада никог не би озбиљније заинтересовала да 1916. године руски пилот-извиђач Владимир Росковицки није надлетао врх Арарата и угледао тамне обрисе нечега што је личило на „олупину џиновске лађе"! Одлучено је да се на Арарат пошаље експедиција али је тај план пропао, јер је у међувремену у Русији избила октобарска револуција.

3 Све до другог светског рата нико није ништа чуо о чудној олупини окованој вечитим ледом високе планине. А онда је попут грома одјекнула вест у једном совјетском часопису: пилот који је био у извиђању недалеко од иранске границе угледао је под самим врхом Арарата тамне обрисе неког брода! Откуд брод на висини од 5156 метара, питали су се научници. Да ли је то, ако је у питању стварно олупина брода, доказ неке давне катастрофе светских размера?

4 Мишљења научника су веома подељена: једни, ослањајући се, између осталог, и на сумерске глинене плочице из 4. миленијума пре н. е. које о потопу говоре као о веома далеком догађају, тврде да је сасвим могуће да је свет претрпео неку страшну катаклизму. Као узрок наводе снажне тектонске поремећаје који су вероватно 10000—14000 година пре н. е. променили изглед Земље. Други допуштају могућност „потопа" али му искључиво приписују карактер локалних поплава!

НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

Никада Земљу није захватила таква поплава која би могла да потопи и планину тако високу као што је Арарат, тврде они. Према томе, никакав брод није могао да пристане уз сам његов врх. Да би испитали шта су совјетски пилоти видели, двојица Француза, Фернан Навара и Жан д'Рике кренули су 1952. године на Арарат али врху нису успели да се приближе јер их је омела снежна мећава. Следеће године Навара је поново покушао. Невреме је и овог пута било јаче.

6 Тек при трећем покушају, јула 1955. године, Фернан Навара је са једанаестогодишњим сином Рафаелом успео да се приближи врху који је упорно крио своју тајну. Међутим, кад је најзад стигао надомак тамним обрисима који су вирили из снега, одједном му се учинило да су то само комади раситњене стене. Умало није одустао. После краћег колебања кренуо је даље и на своју радост међу стенама окованим ледом открио и — храстову греду! Узео је комад једне, стрпао га у ранац и пожурио кући.

7 По Фернановом повратку у Париз извршена је научна анализа комада храстове греде коју је донео и утврђено је да је дрво, старо најмање 5000 година, исекла и обрадила људска рука! Сам по себи наметнуо се закључак да је греда савременик катастрофе коју спомињу сумерске таблице. Међутим, пошто научници тврде да се на Земљи никада није догодила поплава светских размера која би потопила и највише планине остаје неразјашњено откуд остаци брода на тој висини.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЗОВ ДАВНИНЕ

* Реј Бредбери *

Останите у овом ужасу, овом хаосу! Кроз неколико недеља вратићете се молећи. Али, мене неће бити. Остављам вас да полудите у овом свету! — говорио је професор Филдс.

Ветар је однео дуге године преко њихових врелих лица. Временлов је стао.

— Хиљаду деветсто двадесет и осма — рече Ценет.

Двојица дечака су гледала преко ње. Господин Филдс се померио.

— Запамтите! Ви сте овде да посматрате понашање ових прастарих људи. Будите проницљиви, интелигентни, посматрајте.

— Добро — рекоше двојица дечака у изгужваним крем униформама. Били су једнако подшишани, имали исте сатове, сандале, боју косе, очи, зубе и кожу иако нису били рођаци.

— Пссст — рече господин Филдс.

ЈУТРО

Далеко низ улицу малени дечак је долазио трчећи кроз последњу светлост мраморног месеца. Негде је сат откуцавао пет. Меко остављајући трагове патика на мирној чистини, дечак је застао близу невидљивог временлова и викнуо према високом, мрачном прозору.

Прозор на кући се отворио. Други дечак је скочио са крова на земљу. Два дечака отрчаше у мрачно, хладно јутро.

— Пратите их — прошапута господин Филдс. — Проучавајте детаље њиховог живота. Брзо!

Ценет, Вилијам и Роберт отрчаше хладним пролећним плочницима, сада видљиви, кроз уснули град преко парка. Около, светлост је лепршала, врата су шкљоцнула и друга деца су јурнула сама, задихана, или у паровима низ брег према плавим светлуцавим шинама.

— Долази! — деца су се мицала праскозорјем. Далеко низ светлуцаве шине малена светлост је прерасла, секунд касније, у парну грмљавину.

— Шта је то? — вриснула је Ценет.

— Воз, лудо! Видела си га на сликама! — викнуо је Роберт.

И, како су деца из Времена видела, из воза је изашао огромни сив слон, засипајући плочнике паром, подижући увијену сурлу у студено пролећно јутро. Лавови су се кретали у тмини.

— Охо, ово мора да је циркус! — задрхтала је Ценет.

— Мислиш? А шта се са њим догодило?

— Као са свим осталим. Ишчезао пре много година.

Ценет погледа око себе. — Страшно, зар не?

Дечаци су обамрло стајали. — Свакако.

Човек је викао кроз прве сласбачке зраке зоре. Спаваћа кола су промицала, поспана лица су треперила на децу. Коњи су клопарали плочником као велики стеновити водопади.

Господин Филдс се изненада створи иза деце.

— Одвратно, дивљачко држање животиња у кавезу. Да сам знао да ћемо на то овде наићи никада вам не бих дозволио да дођете и гледате. Ово је страшан обичај.

— О, да. — Али, Ценетине очи су биле загонетне. — И још, знате, желела бих да проучавам ово.

— Не знам — рече Роберт севајући очима и мичући прстима. — Ово је прилично луцкасто. Могли бисмо да покушамо да пишемо о овоме ако се господин Филдс сложи...

Господин Филдс климну.

— Драго ми је што истражујете, налазите мотиве за проучавање овог ужаса. У реду, видећемо циркус данас по подне.

— Мислим да ће ми позлити — рече Ценет.

Временлов је зазујао.

— Дакле, такав је био циркус — рече Ценет свечано.

Циркуске трубе су им замирале у ушима. Последње што су видели био је ковитлац ружичастих људи са трапеза док су кловнови вриштали и скакали.

— Мораш признати да је психовизија боља — рече Роберт полако.

— Сав тај гадни животињски задах раздражује — трептала је Ценет. — То није добро за децу. Зар не? И они старији људи који седе са децом. Зову их мајке и очеви. О, то је необично.

Господин Филдс стави неке знаке у ђачки дневник.

Ценет укочено тресну главом. — Желела бих да све то видим још једном. Нисам схватила разлоге. Хтела бих да опет трчим кроз град ујутру. Хладни ваздух на мом лицу, тротоар испод стопала,

долазак циркуског воза. Јесу ли деца због ваздуха или раног часа отрчала да виде долазак воза? Желела бих да проучим сваки детаљ. Осећам да сам нешто пропустила.

— Они су се толико смејали — рече Вилијам.

— Манична депресија — рече Роберт.

— Шта је то летњи распуст? Чула сам да говоре о томе — погледа Ценет господина Филдса.

— Они проводе своја лета трчећи као идиоти — одговори озбиљно господин Филдс.

— Ја ћу своје лето провести у раду — рече Роберт слабачким гласом гледајући у празно.

ЛЕТО

Времеплов је поново стао.

— Четврти јул — објавио је господин Филдс. — Хиљаду деветсто двадесет и девета. Старински празник.

Стајали су испред исте куће, у истој улици, али у мекој летњој вечери. Ватрени точкови су шиштали, на тремовима су деца смејала бацајући предмете који су експлодирали.

— Не бежите — повика господин Филдс. — Ово није рат, не плашите се.

Али, Ценетино, Робертово и Вилијамово лице је било ружичасто, па плаво, онда бело од слапова меке ватре.

— Не плашимо се — рече Ценет стојећи веома мирно.

— Срећом, — поче господин Филдс — забранили су ватромете пре једног века.

Деца су играла чаробне игре, исписивала своја имена и градове у тамном летњем ваздуху белим искрама.

— Волела бих да то радим — рече Ценет меко. — Написати своје име у ваздуху. Видиш? Волела бих то.

— Шта? — господин Филдс није слушао.

— Ништа — рече Ценет.

— Банг! — шапутали су Вилијем и Роберт. Стајали су испод меког летњег дрвећа, у сенци, и гледали, гледали црвене, беле и зелене светлости на прекрасним ноћним пропланцима. — Банг!

Октобар.

Времеплов се зауставио последњи пут, сат касније, у месецу умирућег лишћа. Људи су улазили у тамне куће носећи бундеве и хрпе жита.

— Ево — рече господин Филдс. — Врхунац ужаса. Ово је било, знате, доба празноверја. Касније су забранили бајке браће Грим, духове и костуре. Ви имате пристојне празнике као што је Дан машина итд.

Пролазили су поред исте куће у празној октобарској ноћи пиљећи у гомиле жита, црно поткровље и влажне подруме. Унутра, у кући, гомила деце је чучала, причала приче и смејала се.

— Волела бих да будем унутра са њима — рече Ценет.

— Социолошки, наравно — рекоше дечаци.

— Не — рече она.

— Шта? — упита господин Филдс.

— Не, желела бих да будем само унутра, желела бих да останем тамо, желела бих све да видим, да будем тамо и нигде друге. Желим ватромете, гомиле жита и циркусе. Ваш оно што смо виделe...

— Ово почиње да бива... — започео је господин Филдс.

БЕГ

Али, изненада, Ценет је нестала.

— Роберте, Вилијаме, хајдете!

Трчала је. Дечаци скочише за њом.

— Станите! — викао је господин Филдс. — Роберте, Вилијаме, ухватио сам вас.

Зграбио је последњег дечака али су оно двоје умакли.

— Ценет, Роберте, вратите се овамо! Никада нећe положити сед ми разред! Пашћете! Ценет, Роберте, Роберте!

Октобарски ветар је дивље дувао низ улицу и нестајао са децом у хучном дрвећу.

Вилијам се увијао и отимао.

— Не, не и ти Вилијаме. Ти се враћаш кући са мном. Дађемо ми њима двома лекцију коју неће заборавити. Тако, они желе да остану у прошлости. Зар не?

Господин Филдс је викао тако да га је свако могао чути.

— У реду. Ценет, Роберте, останите у овом ужасу, овом хаосу! Кроз неколико недеља вратићете ми се слинећи. Али, мене неће бити. Остављам вас да полудите у овом свету.

Пожуривао је Вилијама према времеплову. Дечак је јецао.

— Немојте више никада да ме доводите овде ни на једну екскурзију, молим Вас, господине Филдс, молим Вас...

— Умукни!

Времеплов муњевито нестаде према будућности, према подземним градовима налик на кошницу, металном цвећу и металним пропланцима.

— Због, Ценет и Роберте!

* * *

Велики октобарски ветар се ваљао кроз град као вода. Када је престао да дува већ је био понео сву децу, позвану и непозвану, маскирану или не, према вратима куће која су се за њим затворила. Ниједно дете није побегло у ноћ. Ветар је завијао у голим врховима дрвећа.

У великој кући, при светлости свећe, неко је сипао хладни сок јабуке свакоме, не питајући ко је.

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) ЗБИРКА ПЕСАМА КЊИЖЕВНИЦЕ ПОД 20 УСПРАВНО, 8) није широко, 9) град у Француској, 10) плин, 12) француски глумац и певач (Монтан), 13) врста перјушина, 14) путељак, 16) зимзелени шиб, вења, 17) гребен, 19) стари Словен, 21) године службе, 24) мирис, 26) ауто-ознака за Пећ, 27) катран, 28) град у Турској, 29) уметност (лат.), 30) слово латинице, 31) јединство, сложност, 32) домаћа животиња, 33) вест отпремљена на даљину телепринтером, 34) лична заменица, 36) отац (слов.), 37) лична заменица, 38) један родитељ, 40) хоботница, 42) сомот, 44) место у Србији, 45) килолитар (скр.), 47) бивши генерални секретар ОУН, 49) мера за површину, 50) једна светска организација (скр.), 52) овамо (пров.), 53) Организација америчких држава (скр.), 55) ЗБИРКА ПЕСАМА КЊИЖЕВНИЦЕ СА СЛИКЕ, 56) поштен.

УСПРАВНО:

1) НАЗИВ КЊИГЕ ЗА ДЕЦУ КЊИЖЕВНИЦЕ ПОД 20 УСПРАВНО, 2) име Њутна, 3) непозната у математици, 4) хемијски знак за нобелијум, 5) предлог, 6) саопштење о пошиљци робе, 7) врста огрева, 11) громада, 14) остатак после вршидбе, 15) спис, 18) отисак стопала, 20) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ КЊИЖЕВНИЦЕ — ПЕСНИКИЊЕ (види слику!), 21) лекарска справа, 22) земљиште, тле, 23) хемијски знак за аргон, 25) показна заменица, 26) жена пратилац, 28) учесник сињске алке, 29) планина у Србији, 31) тужан, 35) светска новинска агенција (скр.), 39) аутомобил, 41) друг у заједничком послу, 43) хемијски знак за натријум, 46) име многих француских краљева, 48) орган чула мириса, 51) негација, 52) део коњске опреме, 54) комедија Нушића.

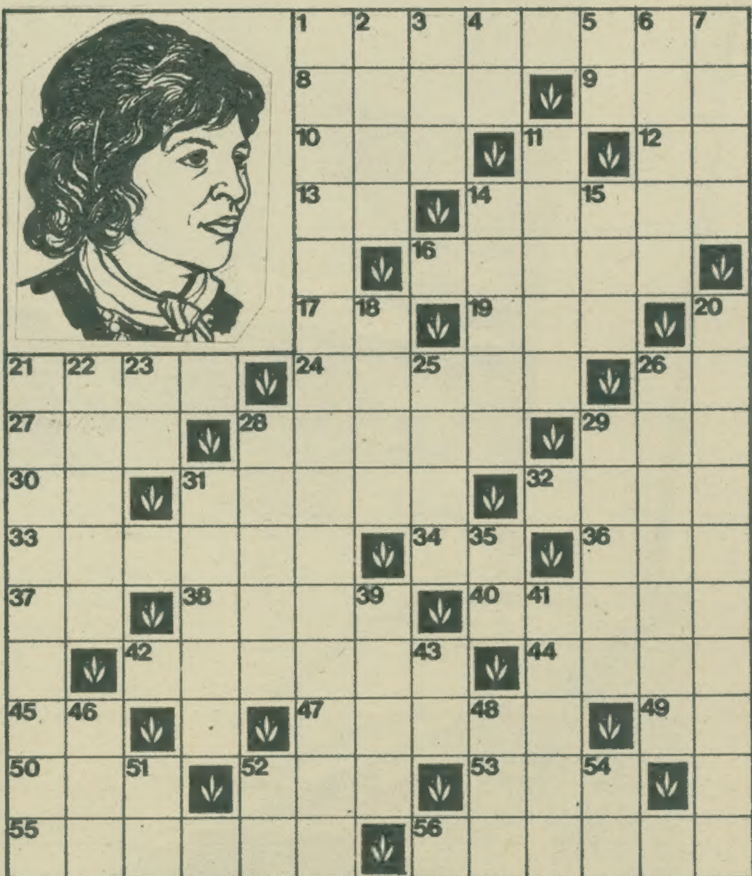

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) ДРУЖИНА ЈУНАКА, 12) вадити, 13) Анина, 14) оделo, 15) квант, х, 17) рис, 18) нота, 19) Тиса, 21) Но, п, 23) кош, и, 24) до, 25) када, 26) Крим, р, 28) ап, 29) тор, 30) ОЕ, и, з, 33) рч, 34) мрс, 36) ап, и, 38) пион, 40) БРАНКО ЋОПИЋ, а, 46) ро, 47) арбитар, 48) шв, 49) алт, 51) шалом, 52) аки, 53) норма, и, 54) чекрк, 55) Ами, 56) немио, 57) ата.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринко Виторовић, телефон 324-191/525. Нурдихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ИГРА НА СТОЛУ

Желела бих да знам када и где је настао стони тенис и ко је садашњи светски првак.

Драган Крстић, Винча

Игра рекетом и малом целулоидном лоптом на зеленом столу — стони тенис (пинг-понг) потиче из Кине и Јапана где је био познат пре више векова. У Европу је пренесен 1880. године а 1902. у Енгле-

ској се оснива први национални стонотениски савез на свету.

Код нас се стони тенис појавио после првог светског рата. Стонотениски савез Југославије основан је 1930. године у Загребу, а обновљен 5. марта 1950. године у Београду.

Садашњи светски првак је Мађар Иштван Јоњер који је прошле године у финалу Светског првенства у Калкути савладао нашег шампиона Антона Стипанчића у пет сетова — 3:2.

85 ГОДИНА КОШАРКЕ

Кад се први пут кошарка јавља у свету а кад код нас?

Милован Ристић, Београд

Творцем кошарке сматра се Американац Џемс Најсмит који је 1891. године лансирао „нову игру". Шест година касније, 1897. одржано је у Америци прво кошаркаш-

ко првенство. Почетком овог века, 1919. године, у Европи је одржана прва међудржавна кошаркашка утакмица између екипа Француске и Италије.

Код нас се први пут појавила 1923. године преко изасланика Црвеног крста, Американца Вилијама Виланда, али се развила тек после II светског рата. Кошаркашки савез Југославије основан је 1948. године.

ПИСМО СТАРО 5.000 ГОДИНА

Хтео бих да ми кажеш какво је то клинасто писмо и ко је на њему писао.

Љубе Димоски, Дебар

Клинасто писмо је азбука старих Сумераца и потиче од 3000. године пре н.е. Касније га употребљавају Вавилонци, Асирци, Персијци, Хетити и други. Клинасти знаци на глиненим плочицама или

на зидовима пећина означавају делом слова, делом слогове или појмове. Писмо је одгонетнуто тек почетком 19. века кад је Георг Гротефенд, филолог и истраживач клинастог писма, поставио темеље за његово дешифровање.

ДУДУК

Желио бих да знам да ли постоји музички инструмент који се зове дудук.

Ведран Клут, Ријека

Дудук (називају га још и дуда, дудаљка и карабица) је народни дувачки инструмент. Састоји се из једноцевне свираљке с ударним језичком. Прави се од трске или базговине. На ширем делу цеви су две рупице за пребирање. У њу се утиче тања цев (писак). Служи и као дечја играчка. У Црној Гори дудук има и по 5—6 рупица а највише га употребљавају пастири. Често, међутим, служи и за пратњу песме и кола.

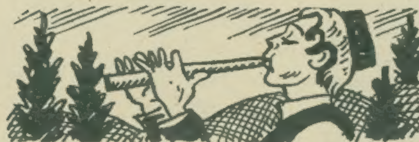

ДЕВОЈКЕ СТУБОВИ

Помози ми да сазнам шта су каријатиде.

Богдан Крушчић, Пријепоље

Каријатиде су женске фигуре од камена које у архитектури имају улогу стубова на грађевина-

ма и носе на глави греде. Најчувеније каријатиде су у Ерехтејону у Атини, настале у 5. веку пре н. е.

Назив потиче од жена грчког села Карија, које су, по легенди, биле на страни Персијанаца када су ови разорили село! После одласка Персијанаца Грци су их заробили и осудили да носе греде.

НЕСКЛАД

Објасни ми шта је то какофонија.

Мира Николић, Косјерић

Какофонија је несклад, несагласност звукова у музици, скуп речи у стиху или реченици који лоше звучи. То је, у ствари, нека врста рђавог изговора.

ПРЕ КОЛУМБА

Молим те да ми кажеш нешто о Викинзима.

Дејан Контић, Никшић

Викинзи или Нормани су германска племена која су насељавала Данску, Норвешку и Шведску. Од 8. до 9. века били су чувени поморци и гусари. У 9. и 10. веку стигли су до североисточних делова Америке, (дакле, много пре Колумба).

Балтички Нормани су у 9. веку продрли и у Русију и ту се стопили с домаћим словенским живљем.

Освојили су и Енглеску и преко Виљема Освајача одржали се све до 12. века.

300 ОСТРВА

Хтео бих да знам где се налазе Бермудска острва.

Гашпар Кон, Изола

Бермуди су коралска острва која се налазе у Атлантском океану. Састоје се од 300 малих острва од којих су само 20 насе-

љена. На површини од 52 квадратна километра живи преко 50.000 становника. Највеће место је Хамилтон са 3.000 становника. Име су добила по шпанском морепловцу Хуану Бермудесу који их је 1503. године открио.

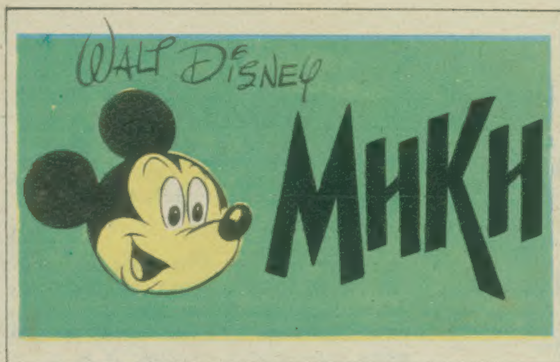

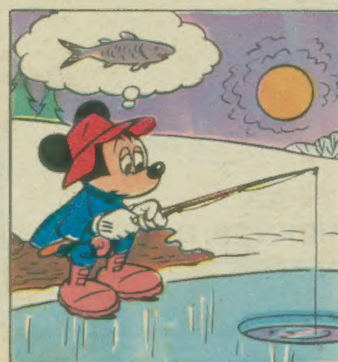

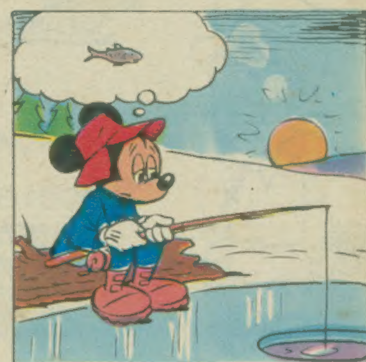

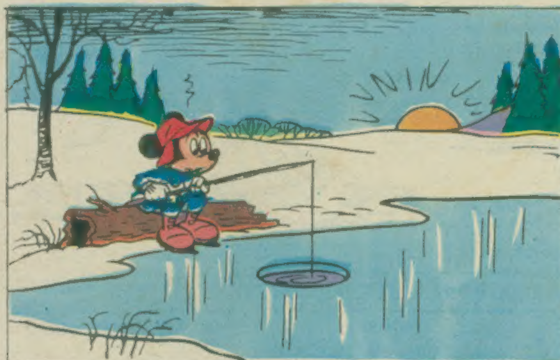

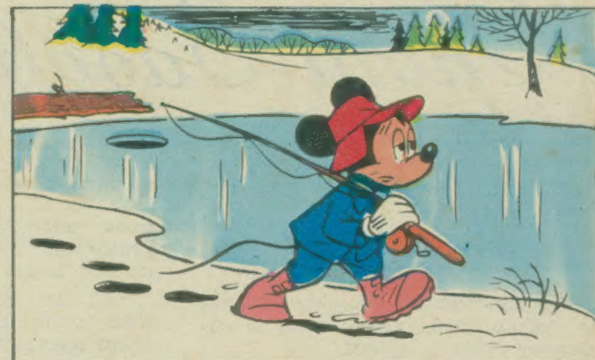

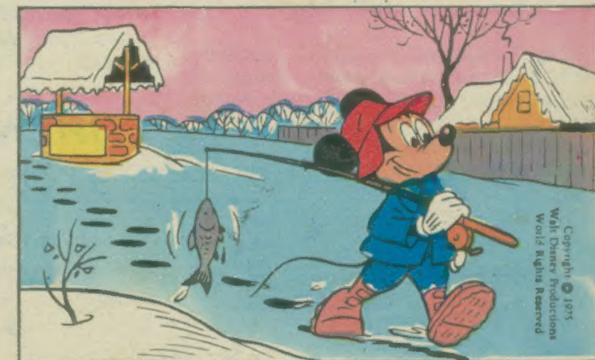

Приправник Пеца